

Jesús saosina cho'osi'ere kʷamʷ

Jesús Dios Rekocho raojachere kʷamʷ

¹ Chʷʷ Lucas mʷʷre Teófiloni ie chʷʷo tocha saomʷ, Jesús pa'iche'te masia'kʷ chini. Aperʷmʷ chʷʷ mʷʷre chekʷphʷro utija'ophʷro tocha saosi'kʷa'mʷ, Jesucristo cho'osi'ena'me che'chosi'e kʷara chini. ² Repaʷ Jesús cheja pa'isi'ena'me cʷnaʷmʷ mʷisi'e kʷara chini tocha saosi'kʷa'mʷ chʷʷ mʷʷre. Dios Rekochoji cho'okaiʷna Repaʷ mʷipi'rarʷmʷ Jesús Repaʷ neenare soni chʷʷʷ jo'kaasomʷ, repana cho'ojache.

³ Repaʷ Jesús jʷniso tãcojñosi'kʷta'ni jo'e vajʷrani pa'iʷna Repaʷ neena ñaasome Repaʷ'te. Jʷni vajʷrani jo'e cuarentarepaumucujña cheja pa'iʷ te'eñoã ñokʷ paniasomʷ Repaʷ, repanapi Repaʷ jʷni vajʷraisi'ere masia'jʷ chini. Ñokʷna, “Jesua'mʷ ikʷ”, chini Repaʷ'te ña masiasome repana. Ũcuachi'a cu'ache cho'ochē ũhasinare Dios chēa paache'te kʷakʷ che'choasomʷ Jesús Repaʷ neenare.

⁴ Vajʷrani Repaʷ neenana'me pa'iʷ ija'che chʷʷʷasomʷ:

—Icheja Jerusalén vʷ'ejoopo saima'ñe pa'ijʷ cha'ajʷʷ. Saimʷ chʷʷ. Jã'ata'ni chʷʷ Ja'kʷ Dios mʷsanʷkonare Repaʷ Rekocho'te raopi'ramʷ, mʷsanʷkona rekoñoãre ja'me paaʷ chini. Repaʷ aperʷmʷ cho'ora chiisi'e cho'opi'ramʷ

Dios. Aperumũ chũ'u musanukonare Repau Dios Rekocho raojache kuasi'kuamũ. Chura Dios Rekocho'te cha'ajũ'u musanukona. ⁵ Aperumũ Juan pãi jainukore re'oja'che okoro'veasomũ. Chura Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mũ. Jeerumũ pa'ima'tona musanukona rekoñoãna Dios Rekocho raocojñojanaa'me musanukonani ja'me paaũ chini —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesús cãnaumũ muisi'ere kuamũ

⁶ Repau Jesús neena Ūcuauñi ja'me pa'ijũ ija'che sãniasaasome Repau'te:

—Asarepajũ'u, Chũkũna'te Paaku. Maijana judiõpãi chũ'uñechi'a chiime chũkũna. Jã'ata'ni maire chura tĩinari chũ'ume, judiõ peonari. Jã'aja'ñe cuheme chũkũna. ¿Chura mũ'u chũkũna'te judiõ peona chũ'uñe ãsekaija'u? — chiniasome repa.

⁷ Chitena,

—Chũ'u Ja'ku masiche'me jã'a. Repau'te ãseuarumũ judiõ peona chũ'uñe ãsekaija'mũ Repau. Chuta'a reparumũ kuama'mũ Repau.

⁸ Ie chũ'u i'kache asa chẽajũ'u: Musanukonare Dios Rekocho raipi'ramũ. Rani ja'me pa'iu Ūcuarekochoji cho'okaija'mũ musanukonare, chũ'u pa'iche'te chekũnani masi kuaja'ũ chini. Ūcuauji cho'okaiũna chũ'u pa'iche masi kuajanaa'me musanukona ijoopo Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare peore, icheja Judea cheja pa'inare, ũcuachi'a Samaria cheja pa'inare. Musanukonari kuajũna si'achejũaruã ruã so'ña

pa'ina pāi peore asajanaa'me chũ'u pa'iche —chinasomũ Repau.

⁹ I'ka pi'ni Repau neena ñaju'te cunaumuna munisoasomũ Repau. Muiuna ñañu chinareta'ni pikopi ñañejẽ'e peoche ta'pisouna ñama'ñe musoosome repana.

¹⁰ Chuta'a mũñe ñaju pa'ijuna peosichejapi rani umupāi te'eka'chapana pojakaña ju'inapi rani repana chenevũ'te nukasome. ¹¹ Nukaju repanare Jesús neenare ija'che i'kasome repana:

—Musanukona Galilea cheja raisina, ¿je'se pa'ina chuta'a mũñe ñaju pa'iche? Repau Jesús cunaumuna munisocuhasi'kua'mũ. Na'a pa'isirumũ Ũcuau mũisi'ja'che jo'e cajeja'mũ Repau —chinasome repana ángeles cunaumũ pa'ina.

Judas aperumũ pa'isi'ja'che pa'ijani Matía'te jñaasi'ere kumũ

¹² Ũcuarumũ repana te'ekilómetro Olivo aikũti caje Jerusalén vũ'ejoopona co'i tĩ'aasome. ¹³ Vũ'ejoopo tĩ'a vũ'e mũni repana pa'iruupuna kakaasome oncerepana, Pedro'mũ, Santiago'mũ, Juan'mũ, Andre'mũ, Felipe'mũ, Tomaa'mũ, Bartolome'mũ, Mateo'mũ, Santiago Alfeo mamakũ'mũ, Simón cananistapāi cho'okaisi'kuna'me Judas Santiago cho'jeũ. ¹⁴ Repana oncerepana si'aumucujña chekunana'me chi'iju paniasome Repau Jesús cho'jechĩina'me, pũka'ko Maríana'me chekuna romi. Chi'i si'arumũ Dioni sũejũ paniasome repana.

15 Reparum repa Jesucristo'te cuasanachi'a chi'iasome. Ciento veinterepana chi'isina pa'icosome. Chi'irena Pedro repa chenevaji vuni nukaku ija'che i'kaku chu'vaasomu repanare:

16 —Asarepajũ'u, chu'u majapãi. Aperumu Dios Rekochoji kuakuna David Judas cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñesi'kua'mu. Dios Rekocho peoche i'kama'kua'mu. Jã'ajekuna aperumu Dios Rekocho i'ka jo'kasi'e pa'iku'mu Judas. Repa Judas Jesuni chẽa sa vanisõa'ju chini chekunani Repa sani pa'ichejana sasi'kua'mu. 17 Chuta'a jã'aja'ne cho'omarumu Repa Jesús Judare soni chẽa paasi'kua'mu. Chẽa paakuna chukunana'me pa'iu Diore re'oja'che ja'me cho'okaiu pa'isi'kua'mu repa.

18 'Repa Judas aperumu re'oja'che pa'isi'kupi Jesuni cu'ache cho'oana repa'te ro'iasome pãi. Ro'isinareta'ni repa kuri sama'ne cuasa co'choasomu repa. Co'choana repa kuri chejare kooasome repa. Repa Judas cutapu'te tuãni che're cutatupuji etauna jñisõasomu.

19 Repa tuãni jñisõsi'e Jerusalén pa'ina ũcuanuko asaasome. Jã'aja'ne asa repa chu'o Acéldama ve'oasome repacheja. Repa chu'o "Acéldama" chini "Chiecheja" chiiuasomu.

20 'David mai aipãiu pa'isi'ku tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Repa vu'e pãi peovu'e jo'kasõsivu'e paau.

Repa cho'oche chekuni jo'kajũ'u,

chiimu.

21-22 Jã'ajekuna Judas aperumu cho'osi'ejache re'oja'che cho'okuni chekuni jña

jo'kañu chiime mai. Jo'e te'e'u'te jñaañu Jesús pa'iche'te maina'me kuaajaure, “Jesús jñisõ tãcojñosi'ku jo'e vajurani pa'iku'mu”, jã'aja'ñe chiiu kuaa'ku. Jesús maina'me ku'irumu, ũcuaja'che Juan Repau'te okorosi'e ñasi'kuni si'ache maina'me ku'iu Repau cunaumu manisõñe ñasi'kuni jñaañu chiime mai — chiniasomu repau Pedro repanare.

²³ Chikuna, repana te'eka'chapanare ve'oasome, repana chiinani. José Barsabana'me Matía'te ve'oasome repana. José Barsabás jo'e ũcuate'eji Justo ve'easomu. ²⁴⁻²⁵ Repanani chini ũcuanuko Jesuni sēniasome repana, Repau chiikuni masiñu chini. Ija'che i'kaju sēniasome repana:

—Mu'u, Chukuna'te Paaku, pãi ũcuanuko rekoñoã cuasache masiku'mu. Chekuni te'e'u'te jñaañu chiime chukuna Judas re'oja'che pa'irumu cho'osi'ēja'che cho'oa'ku chini. Mu'u chiikuni kuajú'u chukuna'te. ¿Jauni jñaajanaa'ñe chukuna? Repau Judas re'oja'che cho'osi'e jo'kasõ, cu'ache cho'osi'kujeku jñisõ vati toare sani pa'iasomu, cu'ache cho'osi'e ro'i. Chura chukuna'te ja'me pa'ikují karamu. ¿Jauni jñaajanaa'ñe chukuna ja'me chu'vajaure? — Jã'aja'ñe i'kaju sēniasome repana.

²⁶ Sēni pi'ni repana chiinani te'eka'chapanare repana mami catapuãna tochaasome repana. Tocha pi'ni su'aasome Jesús chiikuni masiñu chini. Su'a ña Matíani chēaasome repana ũcuanani ja'me pa'iu cho'okaau chini. Chēarena ũcuanani Jesús saosinani oncerepanani jovoasomu Matías, ja'me chu'vara chini.

2

Dios Rekocho cajesi'ere khamu

¹ Ūcuarumu fiesta Pentecostés pa'irumu ũcuate'evu'e Jesucristo'te cuasanachi'a ũcuanuko chi'iasome. ² Repavure'ere chi'i pa'ijuna cunaumupi rua asoche tutacheja'che asoasomu. Repavure'ere pa'ina ũcuanuko asaasome. ³ Asoona ñato repanare ũcuanukore sijo sē'sevuã toñarũaja'ñe ñoasomu.

⁴ Dios Rekochoji raiu ũcuanukore jā'aja'ñe cho'oasomu. Repanare Repau Rekochoji rani ja'me pa'iu cho'okaiuna repanajē'e che'chemanesi'ere tīipāi chu'o i'kaasome repana ũcuanuko.

⁵ Reparumu repacheja Jerusalén vu'ejoopo judiopāi jainuko si'achejñaruã raisina paniasome Diore cuasana. ⁶⁻⁷ Ūmupi rua asoche cho'okuna asa repana Jerusalén pa'ina jainuko vu'vu mua chi'iasome asañu chini. Vu'vu mua asato Jesucristo'te cuasanapi repanajē'e che'chemanesi'ere tīipāi chu'ore i'kaasome. Jā'aja'ñe i'kajuna asa rua cuasaju paniasome repana. Rua si'achejñaruã raisina i'kachu'ore i'kajuna asa sāiñechi'a ija'che i'kaasome repana:

—¿Je'se paaku ie? Ina tīipāi chu'o i'kana ũcuanuko Galilea cheja raisinaa'me. ⁸ ¿Je'se pa'iu'na ina mai so'ña pa'ina i'kache peore i'kamasiche? ⁹ Mai rua si'achejñaruã raisinaa'me. Partia cheja, Media cheja, Elam cheja, Mesopotamia cheja, Judea cheja, Capadocia cheja, Ponto cheja pa'inana'me Asia cheja raisina pa'ime mai. ¹⁰ Ūcuachi'a Frigia cheja,

Panfilia cheja, Egipto cheja, Africa cheja Cirene chekukã'ko pa'inana'me pa'ime mai. Ūcuachi'a Roma vü'ejóopo raisina judíopãina'me judío peonapi judío pa'iche che'chesinana'me pa'ime mai icheja. ¹¹ Ūcuachi'a Creta cheja pa'ina Arabia cheja pa'inana'me pa'ime mai icheja. Si'achejñarũã raisinaa'me mai. Jã'ata'ni mai ũcuanũko Dios re'oja'che cho'ochete kũajũna asajũ pa'ime. Peore mai chũ'opi i'kajũna asame mai —chiniasome repaña sãĩñechi'a.

¹² Jã'aja'ñe i'kache'te asarena rũa cuasoasomũ repañare. Jã'ajekũna sãĩñechi'a ija'che i'kajũ sãniasome repaña: “¿Je'se pa'ĩna ina ija'che i'kache?”, chiijũ. ¹³ Chekũna vü'vü mũasinata'ni asa pãisojũ cu'ache cutuasome repañare Jesure cuasanare. “Cono jũ'ime ina”, chiniasome repaña sãĩñechi'a.

Pedro chũ'vasi'ere kũamũ

¹⁴ Chitena Pedro oncerepañare ja'me pa'ikũji vũni nukakũ pãĩ kuanupũ vü'vü raisikuanupũ'te ija'che chũ'vaasomũ:

—Asarepajũ'ũ, mũsanũkona judíopãĩ, Jerusalén pa'ina. ¹⁵ “Ina cono jũ'ime”, chiime mũsanũkona te'ena. Jã'ata'ni cono jũ'ima'me chũkũna. Chuta'a apeñatamũ ie. Nueve'me. Mai judíopãĩ umucujña cono ũkumanaa'me. ¹⁶ Ija'che pa'imũ: Apereparamũ Dios chũ'o kũasi'kũ, Joel, irumũ cho'ojachere kũakũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

¹⁷ Cheja si'api'rarumũ pãĩ ũcuanũkore Repañ Rekocho'te raoja'mũ Dios.

Raouna Ûcuarekochoji cho'okaiuna mai chĩipi
Repaũ chu'ore chu'vajanaa'me.

Cho'okaija'mu p̄os̄up̄āipi Dios ñoñe'te tohare
ña'a'ju chini.

Cho'okaija'mu ainapi ukāni ñaa'ju chini.

18 Ûcuachi'a reparumũ Repaũ'te cho'oche
cho'okainare umup̄āina'me romi

Repaũ Rekocho'te raoja'mu Dios

repanapi Ûcuau chu'ore chu'vaa'ju chini.

19 Repaũ Dios cunaumuna'me cheja Ûcuauchi'a
cho'omasiche'te p̄ai rua cuasaju'te cho'o
ñoja'mu.

Chiena'me toana'me piko cho'o ñoja'mu Dios.

20 Ësuu miañe ãseja'mu.

Ûcuaja'che p̄aimiau chieja'che ñoja'mu.

Repaũ jo'e cajepi'rarumũ jã'aja'ñe cho'oja'mu
Maire Paaku.

Reparumũ Dios p̄ai Ûcuanuko pa'iju cho'osi'e
ro'iche chũ'uja'mu.

21 Ûcuachi'a reparumũ p̄āipi Maire Paakuni
s̄eju,

“Chu'ure oijũ'u; mu'ure cuasaku'mu chu'u”, chi-
ito

repanare Ch̄ea Paaku re'oja'che cho'okaija'mu,
chiimũ Joel tocha jo'kasi'e.

22 'Israelp̄ai, asa ch̄ejũ'u. Diopi raouna
pa'isi'kuu'mu Jesús. Ûcuauji cho'okaiuna
rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te,
p̄ai rua cuasaju'te cho'osi'kuu'mu Repaũ.
Icheja jã'aja'ñe cho'osi'kuu'mu. Masime
musanukona jã'a. 23 Jã'ata'ni musanukonapi
Repauni vanis̄o'aju chini cu'ap̄aire chũ'urena

vanisōsinaa'me Repau'te. M̄sanukonapi
 ch̄'arena kurususē'vero cho'o ūcuasē'verona
 jē'jo nukorena jūnisōsi'kua'm̄ Repau.
 Jā'ata'ni Dios maini re'oja'che cho'okasa
 chini ūsemanesi'kua'm̄ jā'a. Chuta'a cheja
 cho'omarum̄ masiasom̄ Dios m̄sanukona
 cho'ojache. Masikuta'ni ūsemanesi'kua'm̄
 Repau, maini re'oja'che cho'okasa chini.
 "Jā'aja'ñe cho'oja'm̄ ch̄'u", chinasom̄ Dios
 aperum̄. ²⁴ Jā'ajekuna Repau Jesucristo

chuenisō tācojñosi'kua'm̄. Jā'ata'ni
 jmamakarū pani Diopi vasoana jo'e vajurani
 etasi'kua'm̄ Jesús. Jūnisōsina pa'icheja pa'ikuni
 etosi'kua'm̄ Dios. Jūnisōsiva'na pa'icheja ai
 pa'icu'aasom̄ Repau'te. Chuenisōsi'ku vajurani
 jo'e chejare pa'isi'kua'm̄ Repau. ²⁵ Aperum̄
 pa'isi'ku David Repau Jesús pa'ijachere kuaku
 tocha jo'kasi'e ija'che kuam̄:

Ch̄'ure Paakuj̄i ch̄'ure ja'me pa'iku'm̄.

Ñato si'arum̄ pa'iku'm̄ Repau.

Ch̄'ure cho'okaiku'm̄ Repau, vajuchumanea'ku
 chini.

²⁶ Jā'ajekuna ch̄'u rekocho r̄a pojom̄.

Pojoku ija'che i'kam̄ ch̄'u:

Ch̄'u jūnisōsirum̄ re'oja'che pa'ija'm̄ ch̄'ure.

Jā'are masim̄ ch̄'u.

²⁷ Ja'ku, m̄'u ch̄'ure jūnisōsina pa'icheja ai
 saomaneja'm̄.

Ch̄'ure saoja'm̄ m̄'u.

Jā'ata'ni r̄a jeerum̄ jo'kamaneja'm̄ m̄'u
 ch̄'ure repacheja.

M̄'upi ūsekuna ch̄'u ca'niv̄ jā'jumaneja'm̄
 ch̄'ure.

28 Mũ'upi chũ'ure re'oja'che pa'iche che'choũna re'oja'che pa'imasiku'mũ chũ'u.

Mũ'upi chũ'uni ja'me pa'ũna rũa pojokũ'mũ chũ'u,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e.

29 'Asarepajũ'u, chũ'u majapãi, chũ'u ũcuarepa i'kache. Mai aipãiu pa'isi'kũre Davire jũnisõũna tãsoasome pãi. Repaũ'te tãsicheja chuta'a pa'imũ. Kueñea'me repacheja. Jã'ajekũna ie masime mai: "Chũ'u ca'nivũ jã'jumaneja'mũ", chiisi'e David ca'nivũ pa'iche kũama'ñe chekũ ca'nivũ pa'iche'te kũamũ jã'a.

30 Repaũ David cheja pa'irũmũ Dios chũ'o asa kũakaiũ paniasomũ. Repaũ'te ija'che i'kaasomũ Dios:

Mũ'u jojosinare na'a pa'isirũmũ jainũkore paaja'mũ mũ'u.

Ũcuana Mamakũji Israelpãire re'oja'che chũ'ũja'mũ.

Mũ'u chũ'ũñeja'ñe re'oja'che chũ'ũkũ pa'ija'mũ Repaũ.

Chũ'o ũcuarepare i'kamũ chũ'u, chinasomũ Dios repaũ'te Davire. 31 Repaũ Dios cho'ojache asaasomũ David. Asasi'kũjekũ Dios Raojau Cristo jũnisõ jo'e vajũraijache tocha jo'kaasomũ repaũ. Ija'che chiimũ repa:

Repaũji jũnisõru jũnisõsina pa'icheja ai jo'kamaneja'mũ Dios.

Repaũ ca'nivũjẽ'e jã'jumaneja'mũ, chiimũ. 32 Repaũ cho'oja'mũ chiisi'e cho'ocuhasi'kũa'mũ Dios. Jesús chuenisõ tãcojñosi'kũ Diopi vasõna vajũrani jo'e ku'isi'kũa'mũ cheja. Ku'ũna Repaũ'te peore

ũcuanũko ñasinaa'me chũkũna. ³³ Vajurakũna Dios Repau'te cũnaũmũna mũa, "Chũ'ũre kueñe ũjajũtu cakã'kore pũũ ñu'iu chũ'ũna'me chũ'ũjũ'ũ", chiniasmũ. Aperũmũ Repau Pũka'kũ, Dios, "Chũ'ũ Rekocho'te ĩsija'mũ chũ'ũ mũ'ũre", chiniasmũ Mamakũ'te. Churata'ni ĩsicuhasi'kũa'mũ Repau. Pũka'kũpi ĩsiũna Repau Rekocho Jesús Ũcuarekocho'te jo'e chũkũnani ĩsicuhasi'kũa'mũ ja'me paau chini. Ũcuarekochoji re'oja'che cho'okaimũ chũkũna'te. Mũsanũkona ñasi'ena'me asasi'e cho'okaimũ Dios Rekocho chũkũna'te. ³⁴⁻³⁵ Repau David cũnaũmũ mũimaneasmũ. Cheke repau tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Chũ'ũre Paakũ'te Dios ija'che i'kaasmũ:

"Chũ'ũni kueñe pũũjũ'ũ ũjajũtu cakã'kona.

Chũ'ũpi cho'okaiũna mũ'ũre cuhena ũcuanũko mũ'ũ chũ'ũñe cho'ojanaa'me", chiniasmũ Dios Repau'te,

chiimũ repau tocha jo'kasi'e. ³⁶ Israelpãi ũcuanũko, asa chẽajũ'ũ ie chũ'o: Mũsanũkonapi vanisõñe'te chũ'ũrena Jesure kurususẽ'verona jẽ'josinaa'me pãi. Jã'ata'ni Dios Jesure pãi chũ'ũñe jo'kasi'kũa'mũ. Maire Chẽa Paajaure Jesuni jñaasi'kũa'mũ Dios. Repau'te pãi ũcuanũkore chũ'ũa'kũ chini raosi'kũa'mũ — chiniasmũ repau Pedro.

³⁷ Repau i'kasi'ere asarena rũa sũmaneasmũ repanare. Sũma'ñe asa repau'te ija'che i'kaju sẽniasaasome repana chekũnare oncerepanare ũcuachi'a:

—Chũkũna majapãi, jã'a pa'ito, ¿je'se cho'ojanaa'ñe chũkũna? —chinasome repana.

38 Chitena, repaṁ Pedro jo'e i'kaasomṁ.

—Mṁsanṁkona cu'ache cho'oche'te ũcuanṁko jo'kasō Dios chũ'ũñe'te cho'oju pa'ijũ'ṁ. Cu'are jo'kasō re'oja'che pa'ijṁ okoro'vecojñojũ'ṁ, “Jesucristo'te cuasanaa'me chṁkuna”, chiiṁ. Jã'aja'ñe cho'oru Dios mṁsanṁkonare cu'ache cho'osi'e tũ'nesōkaija'mṁ. Tũ'nesō Ũcuṁ Rekocho'te ĩsija'mṁ Repaṁ mṁsanṁkonare, ai ja'me paṁ chini. 39 Jã'aja'ñe cho'okasa chiimṁ Dios mṁsanṁkonare, mṁsanṁkona chĩina'me so'ña pa'inare peore. Maire Paakṁ Jesucristo chēa paa-janarechĩ'a cho'okasa chiimṁ Dios —chinasomṁ Pedro.

40 Chini repanare ruṁ chũ'vaasomṁ repaṁ, ija'che chiiṁ:

—Ina pãicheja pa'ina Jesucristo'te cuhena peore cho'osōjanaa'me. Ruṁ cu'ache pa'ija'mṁ repanare. Mṁsanṁkonata'ni cho'osōmanejũ'ṁ —chinasomṁ repaṁ.

41 I'ka pi'niṁna repaṁ chũ'vache asa chēasinachi'a Jesucristoni cuasajṁ jovo okoro'vecojñoasome. Repaumucuse pãichekṁrṁmṁ tres milrepana chekṁnani Jesucristo'te cuasanani jovoasome. 42 Repana Jesucristo'te cuasana ũcuanṁko si'arṁmṁ chi'ijṁ paniasome. Jesucristo'te ja'me ku'isinapi Dios chũ'ore che'chojana chi'i che'chejṁ paniasome repana. Jainṁko chi'i ãu ãijṁ ũcuachi'a chi'i Diore sēejṁ paniasome. Jã'aja'ñe cho'oju ũcuanṁko sãĩñechi'a pojojṁ paniasome repana.

Jesucristo'te cuasana pa'iche'te kṁamṁ

43 Ûcuarumũ pãi ùcuauũko Jesús saosina docerepanapi Ûcuauji cho'okaiũna rũa re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'ojũna ñaju rũa cuasaasome. Ña jña'nejũ paniasome repaña. 44-45 Repaña Jesucristo'te cuasana sãĩñechi'a pojojũ si'arumũ chi'ijũ paniasome. Re'oja'chечи'a pa'ijũ sãĩñechi'a kuirajũ paniasome repaña. Chekũnare pũsena'me ãu karato chekũnapi pũse paanapi pũsere ïsiso, kuri koo, ïsiasome repañare kuri peova'nare. Ûcuaja'che chejña paanapi chejñare ïsiso, kuri koo, ïsiasome chũova'na pa'iva'nare. Na'a rũa chũova'na pa'iva'nare kuri na'a rũa ïsiasome repaña.

46 Dios vũ'ena repaumucujña pa'iche chi'ijũ paniasome repaña. Ûcuachi'a repaña vũ'ñana chi'i pojojũ ãu ãijũ paniasome. Sãĩñechi'a soni ãu ãujũ pojorepache pojojũ paniasome repaña. 47 Si'arumũ chi'i, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiijũ paniasome repaña. Chekũna pãi tijñani re'oja'che cutuasome repañare. Repañ Jesucristoji cho'okaiũna Dios chũ'ore asa chẽa repaumucujña pa'iche na'a rũa jainũko cuasajũ jovoju paniasome pãi Repañ'te Jesure.

3

Nũka ku'imakũre vasosi'ere kũamũ

1 Ûcuarumũ Juanna'me Pedro Dios vũ'ena mũajũ paniasome. Judíopãi Diore sẽerumũna tres pa'itona na'ito mũaasome repaña.

2 Repaña mũajũ ñato ùcuavũ'ere pãiu nũka ku'imava'ũ ñuniasomũ. Vĩjachĩirumũna cu'acũ'a paava'ũ paniasomũ repañ. Nũka

ku'imava'ujekũ ñu'ia Dios vũ'e kakanani kurire sēeũ paniasomũ repaũ. Kurire sēaũ chini si'aumucujña cajo ra ñoocojñokũjekũ Dios vũ'e kakasa'aro'te, pãĩ "Re'ojasa'aro" chiisa'aro'te ñu'ia paniasomũ repaũ.

³ Ūcuarũmũ repana, Pedrona'me Juan, Dios vũ'ena mua tĩ'a kakapi'rajuna ña kurire sēniasomũ repaũ. ⁴ Sēeũna repaũ'te rũa rorepa ñaasome repana. Rorepa ñajũ repaũ'te Pedroji i'kaasomũ.

—Chũkũnani ñajũ'ũ —chíniasomũ repaũ.

⁵ Chiiũna ũcuanani pojokũ ñaasomũ. Pojokũ cha'aasomũ repaũ, "Chũ'ũni ina kuri ĩsipi'rame", chini. ⁶ Cha'akũna Pedro jo'e i'kaasomũ repaũ'te.

—Kurijē'e peomũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chekere na'a re'oja'chere cho'okaija'mũ chũ'ũ mũ'ũre. Jesu-cristo Nazaret raisi'kũpi chũ'ũkũna, vũni nũka ku'ijũ'ũ mũ'ũ. Vajũjũ'ũ chiimũ chũ'ũ mũ'ũre —chíniasomũ Pedro repaũ'te, nũka ku'imava'ũre.

⁷ Chini repaũ'te ujjajũtũna chēa juha vũoasomũ repaũ. Juha vũokũna ku'icu'asicũ'a teana care'oso nũka ku'ire'oasomũ repaũ'te. Koka paniasomũ repaũ cũ'a. ⁸ Teana vũni sũ'a nũka kuniasomũ repaũ. Pojokũ nũka ku'ia, chã'sakũ, Dios vũ'ena ja'me kakaasomũ repaũ, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiiũ.

⁹ Ūcuajji nũka ku'ia, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiiũna, pãĩ kuanupũ repavũ'e pa'ina rorepa ñaasome repaũ'te. ¹⁰ Repaũ'te ña masiasome repana ija'che chiiũ:

—Āa, jikū Re'ojasa'aro ñu'iu kuri sēsi'kua'u! Ūcuau'mū ikū —chiniasome repāna. Repau cho'ocojñosi'ere rua ña jñanoasome pāi.

Dios vū'e ve'koro pa'ikachapa'te pa'iu Pedro chu'vasi'ere kuamū

¹¹ Diore sēni pi'ni ve'sena etaasome repāna nūka ku'imatesi'kūna'me Juanna'me Pedro. Dios vū'e eta ve'se pa'ikachapa'te paniasome repāna. Repakachapa mami Portal de Salomón ve'easomū. Nūka ku'imatesi'kūni vasorena vajū pa'iu pojokū repānare jñu'ima'ñe chēa sū'iu paniasomū repau. Jñu'ima'ñe ve'sere ja'me pa'iuña pāi kuanupū ña jñano ūcuachejana vū'vū sanī chi'iasome. ¹² Chi'irena, ña Pedro ija'che chu'vaasomū repānare:

—Chūkūna majapāi, ¿je'se pa'iuña ña jñanoñe mūsanūkona? Chūkūna'te rua pāiñame mūsanūkona. Chekūmū ija'che cuasacosome mūsanūkona: “Āa, ina rua re'onajejū, masijū ikūre vasome”, chini cuasajū ñacosome. Ikū nūka ku'imū chura. Jā'ata'ni chūkūna cho'osi'ema'mū ie. ¹³ Dios cho'osi'ea'me. Mai aipāi, aperi'mū pa'isina, Abraham, Isaac, Jacob Repau'te Diore cuasajū Ūcuate'euni Diore pojooasome. Ija'che chiimū Dios maire: “Jesús chu'u chīia'mū. Chu'ure cho'oche cho'okaikū'mū Repau, pāi chu'vachena'me pāi vasoche. Rua Masiūji rua re'okū'mū Repau”, chiimū Dios maire. Jā'ata'ni mūsanūkona Repau'te Jesure jachasinaa'me. Repau'te chēa pāi chū'unani jo'kasinaa'me mūsanūkona, Repau'ni cu'ache cho'oa'jū chini. Pāi chū'ukū'te

Pilato'te, “Ikure etora chu'u”, chiiku'teta'ni, “Vanisõjũ'u jā'ure Jesure”, chiisinaa'me mʉsanʉkona. ¹⁴ Dios chũ'uñe re'oja'chechi'a cho'oku'te Jesure cuhesinaa'me mʉsanʉkona. Repaʉni cuheju, chekuni pāi vanisõsi'kuni, “Barrabani etojũ'u”, chiisinaa'me mʉsanʉkona. ¹⁵ Jā'ata'ni Jesure pāi re'oja'che pa'iche ĩsiku'te vanisõñe'te chũ'usinaa'me mʉsanʉkona. Vanisõ tācojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'kua'mu repaʉ'te. Vajurani pa'ina repaʉ'te ñasinaa'me chukuna. ¹⁶ Ūcuauji vasouna nuka ku'imu iku chura, mʉsanʉkona si'arumu ñava'u. Repaʉ vasosi'e ñasinaa'me mʉsanʉkona. Jesús ikure vasocuhasi'kua'mu chukunapi Repaʉni cuasajuna.

¹⁷ Jā'ata'ni, mʉsanʉkona, chukuna majapāi, repaʉ pa'iche'te vesuju cu'ache cho'osinaa'me Jesure. Masimu chu'u jā'a. Mʉsanʉkonare chũ'una ūcuaja'che repaʉ pa'iche'te vesuju vanisõñe chũ'usinaa'me repaʉ'te. ¹⁸ Jā'ata'ni Dios repaʉ'te cu'ache cho'ojache peore masisi'kua'mu. Masikuta'ni Repaʉ'te Jesure cu'ache cho'oche ũsekaimanesi'kua'mu Repaʉ. Ūsemauna Repaʉ apereparumu kuasi'e cho'ocuhasinaa'me Repaʉ'te. Aperumu Repaʉ chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Na'a pa'isirumu Dios Repaʉ Neekure pāi ũcuanukore Chũ'ujau're chejana raoja'mu. Raoña pāi cu'ache cho'ojanaa'me Repaʉ'te, chiimu Repaʉ chu'o kuasina ũcuanuko tocha jo'kasi'e. ¹⁹ Jā'ajekuna mʉsanʉkona cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'iju Dioni cuasaju jovojuũ'u, Repaʉji mʉsanʉkona cu'ache

cho'ochete cuasamanea'ku. Mʉsanʉkonapi jã'aja'ñe cho'oto rekoñoõna re'oja'che pa'iche ïsija'mʉ Dios. ²⁰ Dios aperʉmʉ, "Ikure chu'u Neekure pãi ũcuanʉkore chũ'ua'ku chini chejana saoja'mʉ chu'u", chiniasomʉ. Jã'ajekuna mʉsanʉkonapi Dioni jovoto Ũcuaʉni raoja'mʉ Repaʉ, mʉsanʉkona rekoñoõre ja'me paʉʉ chini. ²¹ Repaʉ Jesús cʉnaʉmʉre pa'imʉ chura. Diopi chũ'umaʉna chuta'a cajema'ñe pa'imʉ Repaʉ. Na'a pa'isirʉmʉna chũ'ʉna jo'e cajeja'mʉ Repaʉ. Reparʉmʉ, Dios peore re'oja'che care'vaja'mʉ. Aperʉmʉ Diopi chũ'ʉkuna Repaʉ chu'o kuasina Repaʉ Jesucristo jo'e rajachere kuajʉ tocha jo'kaasome. Repana kuasi'e cho'oja'mʉ Dios reparʉmʉ, Jesucristo jo'e cajerʉmʉ. ²² Te'eʉ, aperʉmʉ Dios chu'o kuasi'ku Moisés, chekunare mai aipãi pa'isinare ija'che i'kaasomʉ:

Na'a pa'isirʉmʉ Maire Paaku Dios chekure
Repaʉ chu'o Kuajaʉre chejana raoja'mʉ,
chu'u kuacheja'che Kuajaʉre.

Mai majarpãiʉ pa'ija'mʉ repaʉ.

Repaʉ rani chu'vato ũcuanʉko asa jachama'ñe
cho'ojũ'ʉ mʉsanʉkona.

²³ Pãi repaʉ'te jachana cho'osõjanaa'me.

Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

Jã'ajekuna Repaʉ neenare ja'me
pa'imanejanaa'me repana,

chiniasomʉ Moisés.

²⁴ 'Aperʉmʉ Dios chu'o kuasina ũcuanʉko,
irʉmʉ cho'ojachere kuasome, ũcuachi'a
Samuel, cho'je pa'isina. ²⁵ Repana Dios chu'o
kuasina mai aipãi paniasome. Maipi ñajʉ

che'chea'jũ chini Dios chũ'o tocha jo'kaasome repaña. Chekũ, Abraham, mai aipãiu na'a charo paniasomũ. Repaũ'te ija'che i'kaasomũ Dios: Na'a pa'isirũmũ mũ'u Jojosi'kũre chejana raoja'mũ chũ'u,

pãi ũcuanũkore re'oja'che cho'okaaũ chini, chiniasomũ Dios. Repaũ i'kasi'e cho'okanicuhasi'kũa'mũ Dios maire. ²⁶ Chareparo maini judiõpãire re'oja'che cho'okasa chini, Repaũ Mamakũ'te, Jesure, vaso raocuhasi'kũa'mũ Dios maipi peore cu'are ũhasõa'jũ chini —chiniasomũ Pedro repanare pãi.

4

Pedrona'me Juan Jesús pa'iche'te chũ'vajũna judiõ aina ũsesi'ere kũamũ

¹ Repaũ Pedro chuta'a Juanna'me pãire cututona judiõ phairipãi Dios vũ'e pẽ'jekainare chũ'ũkũna'me saduceopãi rani tĩ'aasome.

² Tĩ'a Pedrona'me Juanre rũa pe'ruasome repaña pãire ija'che chũ'vajũna: “Jesús jũnisõ tãcojñosi'kũ jo'e vajũrani pa'ikũ'mũ. Jã'ajekũna na'a pa'isirũmũna pãi jũnisõsina jo'e vajũraijanaa'me ũcuachi'a”, chiniasome repaña. Jã'aja'ñe che'chojũna pãi jo'e vajũraiche jachanajejũ pe'ruasome repaña saduceopãi. ³ Pe'rujũ Pedrona'me Juanre chẽa sa na'itojekũna pãi chẽavũ'ena cuaasome repaña, chekũumucusejatũ'ka paapũ chini.

⁴ Jã'ata'ni pãi jainũko repaña chũ'vasi'e asa chẽasina Jesucristoni cuasajũ jovoasome.

Jã'aja'ñe jovorena chura Jesucristo'te cuasana umupãichi'a kuẽkue ñato peore chekurumũ cinco milrepana pa'icosome.

⁵ Jo'e apeñatato judío phairipãi chũ'una, judío ainana'me judíopãi che'chona chũ'ore cutuñu chini Jerusalén vã'ejoopona chi'iasome. ⁶ Reparumũ judío phairi ai, Anás, repaũ majapãina'me rani paniasomũ. Repaũ majapãi mamia'me ie: Caifaa'mũ, Juan'mũ, Alejandro'mũ jo'e chekuna. ⁷ Chi'i repanare pãi chẽavũ'e pa'isinare Pedrona'me Juanre etua raa'jũ chini chũ'uasome repana. Rarena ũcuana chenevũna nukõ repanare sãniasaasome repana judío phairipãi.

—¿Neepi chũ'ujũna mũsanukona jã'aja'ñe si'ache cho'ojũ pãi vasomasiche? —chiniasome.

⁸ Chitena Pedro Dios Rekochoji ja'me pa'iaũ cho'okaiũna ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chukuna'te paana, aina asarepajũ'ũ. ⁹ Mũsanukona chukuna'te jũ'iva'ũre re'oja'che cho'okaisi'ere sẽeme, “¿Je'se cho'ojũ vasoche ina?”, chini. ¹⁰ Asarepajũ'ũ. Chũ'upi kuara mũsanukonare, icheja pa'inapi Israelpãipi ũcuanuko asamasia'jũ. Ñajũ'ũ; iva'ũ, mũsanukonare ti'jñeñe nukava'ũ aperumũ nuka ku'ima'ñe pa'isiva'ũ chura nuka ku'imũ, Jesucristo Nazaret raisi'kupi vasõna. Repaũ Jesucristo re'oja'chechi'a cho'okũ'mũ. Jã'ata'ni mũsanukona Repaũ'te kurususẽ'verona jẽ'jo nukõ vanisõsinaa'me. Vanisõ tãcojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'kua'mũ Repaũ'te tãsichejapi. ¹¹ Apereparumũ Dios

chũ'o kuasina musanũkona Repau'te cu'ache cho'ojache kuajũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:
Pãi vũ'e cho'ona vũ'ña tuu re'ojatuure ku'eju, te'etuupũ jñaani cuheasome.

Cuheju samaneasome repatuupũ.

Chekũnata'ni, na'a rũa masinajeju, rani repatuupũ mini kuãa sa

repana vũ'echakavũna nukoasome repana vũ'epi na'a rũa jũjaa'ku chini,

chiimũ. Repana vesũna cho'ocheja'che cho'osinaa'me musanũkona. Re'okũni Dios

Raosi'kũre Jesure cuhesinaa'me musanũkona.

¹² Chekũ pãiu te'eujẽ'e cho'okaikũ peomũ maire. Jesucristochi'aa'mũ maire vati toa

saiche Æsekaimasikũ. Ûcuajũ cho'okaiũna

Dios pa'icheja saire'omũ maire. Jesucristo'te

masi cuasanachi'a Dios pa'icheja saijanaa'me

—chinasomũ repau Pedro.

¹³ Chikũna judío aina Pedrona'me

Juan vajũchũma'ñe jã'aja'ñe i'kasi'ere

asa rũa cuasaasome. “Ina utija'ovũ'ejẽ'e

che'chemanesinaa'me. Masinama'me ina.

Jã'ata'ni re'oja'che i'kame ina.” Jã'aja'ñe

i'kajũ cuasa, “Ãa, ina Jesuna'me ku'ijũ

pa'isinaa'me”, chinasome repana. ¹⁴ Re'oja'che

cho'osi'e jachacu'aasomũ repanare, nukã

ku'ima'ñe pa'isiva'ũpi ùcuanana'me nukakũna.

¹⁵ Jã'ajekũna i'kavesũju repana chi'i pa'iruupũ

nũkanare etoche'te chũ'ũasome repana aina.

Etoso ainachi'a cutuasome repana.

¹⁶ —¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai jã'anare

Pedrona'me Juanre? Diochi'a cho'omasiche'te

cho'ome repana, pãi vasoche. Repana cho'osi'e

ijooopo Jerusalén pa'ina jainuko masime. Jachacu'amũ maire jã'a. ¹⁷ Jã'ata'ni chura repanare Jesús pa'iche'te che'choche'te ãseñu mai, pãipi chekũnapi na'a jainuko asaju pa'imanea'jũ. Jesús pa'iche pãire te'eũ'terejẽ'e jo'e kuamanejũ'ũ chiñu repanare —chiniasome repana aina. ¹⁸ Chini repanare jo'e soni rao ija'che i'kaju jo'e che'choche'te rũa ãseasome repana:

—Jesús pa'iche che'chomanejũ'ũ mũsanũkona. Imamakarujẽ'e repau pa'iche jo'e i'kamanejũ'ũ —Jã'aja'ñe i'kaju ãseasome repana.

¹⁹ Jã'ata'ni Pedrona'me Juan ija'che i'kaasome repanare:

—Cuasa ñajũ'ũ aperũmũ mũsanũkonachi'a. ¿Jeepi na'a re'okũ chũkũnapi re'oja'chere cho'ojuna ñakũ Diopi na'a rũa pojoa'kũ chini? ¿Mũsanũkona chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'ojũ Dios chũ'ũñe'te cho'omanejanaa'ñe chũkũna, Repau chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'orũja'chere? Re'oja'ima'mũ jã'a. ²⁰ Chũkũna asasi'ena'me ñasi'e kuache jo'kacu'amũ chũkũna'te. Jo'kasõma'ñe ãcua Jesucristo pa'iche'te kuaju pa'ijanaa'me chũkũna. Cheke peomũ — chiniasome repana.

²¹ Chitena repanare,

—Mũsanũkonapi Jesús pa'iche jo'e kuato cu'ache cho'ojanaa'me chũkũna mũsanũkonare —chiijũ aina jo'e i'kaasome repanare. Jã'ata'ni Pedrona'me Juanre cu'ache cho'omanesinajejuna pãi chẽavũ'e jo'e cuaoma'ñe eto saosome repanare. Vũ'ejoopo pa'ina pãi ãcuanũko jũ'ikũ'te vasosi'ere asa,

“Rua re'okũ'mũ Dios”, chiiju paniasome. Jã'ajekũna aina repanare Pedrona'me Juanre cu'ache cho'ovajuchũasome. ²² Diochi'a cho'omasiche'te cho'ocojñoasomũ repaũ nũka ku'imairo pa'isi'kũ. Repaũ vasocojñosi'kũ aiva'ũ paniasomũ. Cuarentarepaũsurũmũ na'a cajejaiche paaasomũ. Aiva'ũpi vũni nũka kuniasomũ repaũ.

Jesucristo'te cuasana Dioni sēeme vajuchũma'ñe Jesús pa'iche'te chũ'vañu chini

²³ Etorena sani Pedrona'me Juan vũ'ena co'i chekũnani Jesucristo'te cuasanani repanare judío ainana'me judío phairipãi chũ'ũna i'kasi'ere peore kũasome repana. ²⁴ Kũarena asa pi'ni ũcuanũko ija'che i'kaju Dioni ja'me sēniasome repana:

“Dios, Chũkũna'te Paakũ, Peore Cho'osi'kũ, cũnaũmũ, cheja, chiañaã, cu'amajñaruã, pãi, cu'ava'nare, peore cho'osi'kũa'mũ mũ'ũ. ²⁵ Apeřũmũ chũkũna aipãiu'te Davire mũ'ũpi mũ'ũ Rekocho'te ĩsiũna ũcuarekochoji cho'okaiũna mũ'ũ neekũ David ie chũ'o tocha jo'kaasomũ:

Judío peona rũarepa pe'rume.

Diore cu'ache cho'oñu chini cho'ote'eme repana. ¿Je'se pa'ũna peoche cho'oche repana?

²⁶ Pãi chũ'ũna Dioni jachaju Repaũ'te cava-jachere cutume.

Diopi Repaũ Neekũni raouna repaũ cho'oche'te ũseñu chini chi'ite'eme repana.

Jã'aja'ñe chiimũ repaũ David tocha jo'kasi'e.

²⁷ Ja'kũ, ijoopo vũ'ejoopo pa'ina pãi chũ'ũna

Herodena'me Poncio Pilato, irumũ jã'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me. Ichejana judío peonana'me judíopãi chi'i cutusinaa'me repana mũ'u Chêa Raosi'kũni, Jesuni, Re'okũni cu'ache cho'oñu chini. ²⁸ Jã'aja'ñe cho'ojũ mũ'u aperumũ i'kasi'e, 'Jã'aja'ñe cho'ojanaa'me', chiisi'e cho'ocuhasinaa'me repana. Mũ'u peore Masikũta'ni, repnani ãsemaũna jã'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me repana. ²⁹ Ja'kũ, repna judío aina rũa cu'ache i'kasinaa'me chũkũna'te, mũ'u chũ'ore chũ'vamanea'jũ chini. Jã'ata'ni chũkũna'te mũ'u neenare cho'okaijũ'u, mũ'u chũ'ore re'oja'chere vajũchũma'ñe chũ'vañu. ³⁰ Ūcuachi'a mũ'u masiche chekũnare pãi cho'o ñokũ jũ'inare vasojũ'u ñaa'jũ. Mũ'uchi'a cho'omasiche'te re'oja'chere cho'o ñoto Mũ'u Neekũ Jesús pa'iche'te ña masijanaa'me repna pãi", chijũ sēniasome repna Diore.

³¹ Repna sēni pi'nisirumũ Dios repna chi'i pa'ivũ'e pi'ruche cho'oasomũ. Jã'aja'ñe pi'rukũ Dios Rekocho ũcuanũkore rani ja'me pa'iu re'oja'che cho'okaiũna vajũchũma'ñe Dios chũ'ore kũajũ paniasome repna.

*Cu'amajñaruã peonani cu'amajñaruãre
ĩsisi'ere kũamũ*

³² Ūcuarumũ pãi ũcuanũko Jesucristo'te cuasana jainũko ũcuate'e cuasaasome. Cavama'ñe ke'rema'ñe sãĩnechi'a pojojũ paniasome repna. Repna paache cu'amajñaruã, peova'nani rupũ ĩsijũ paniasome repna Jesucristo'te cuasanarechi'a. Te'eujẽ'e repna paache, "Chũ'u neechi'aa'me ie",

chiima'ñe, "Chu'u paache mai ũcuanuko neea'me", chiiju, te'eu'te cu'amajñaruã karato, "Iere paajũ'u", chiiju paniasome repana. ³³ Repana Jesús saosinapi Jesús Maire Paaku jūni vajuraishi'ere masi kũajuna pãi jainuko asa chẽasome repana chu'vache. Dios repanare Jesucristo'te cuasanare ũcuanukore rũa re'oja'che cho'okaniasomu. ³⁴⁻³⁵ Diopi re'oja'che cho'okaiuna sãinechi'a kuirajuna, karamaneasomu repanare. Chekunapi chejña na'a rũa paani te'echejña ĩsiso, ũcuachi'a vu'ña na'a rũa paana ĩsiso kuri koo Jesús saosinani ĩsiasome repana, kuri peova'nani ĩsia'ju chini.

³⁶ Jã'aja'ñe cho'oasomu José, Dios vu'e cho'oche cho'okaiku, Chipre raisi'ku. Jesús saosina jo'e cheke mami, Bernabere, ve'oasome repau'te Josere. (Repana chu'o Bernabé "Re'oja'che chu'vakũ" chiimu.) ³⁷ Repau Bernabé cheja ĩsiso kuri koo Jesús saosinani peore jo'kaasomu, chuova'na pa'iva'nani ĩsia'ju chini.

5

Ananiana'me Safira cu'ache cho'osi'ere kũamu

¹ Ũcuarumu te'eu Ananías rũa tĩñe cho'oasomu. Repau rũjo Safirana'me cheja te'echeja ĩsisoasome. ² ĩsiso, kuri koo, joopo mini care'vaasomu repau. Jã'aja'ñe cho'oku'te ñakota'ni rũjo, Safira, i'kamaneasomo repau'te. Repakuri care'va jo'ka joopo miisi'ere sa ĩsiasomu repau Jesús saosinani. Sa ĩsiku, "Chu'u chejare ĩsiso inukoruchi'a kuri koosi'kũa'mu", chiiu joreasomu repau repanare.

³ Jã'aja'ñe chiiu ïsiuna Pedro repau'te ija'che i'kaasomu:

—Ananías, ¿je'se pa'iana mu'u vati ai chũ'uñe'te cu'ache cho'oku? Mu'u cheja ïsisõ koosi'e kuri jooopo miisi'ere jo'kasi'kua'mu mu'u chukuna'te, “Ûcuanukoru'me ie”, chiiu. Jã'aja'ñe cho'oku, Dios Rekocho'te joresi'kua'mu mu'u. ⁴ ¿Je'se pa'iana jã'aja'ñe joreu mu'u? Cheja mu'u cheja pa'isi'kua'mu. Mu'ure uache cho'ore'osi'kua'mu repacheja. Ìsisõ kuri koosi'kua'mu mu'u. Mu'ure uache cho'ore'osi'kua'mu repakuri. Jã'ata'ni repakuri Dioni jooopo ïsiku, “Ûcuanukoru'me ie”, chiiu Dioni joresi'kua'mu mu'u. Pãijẽ'e joreku, Diorejẽ'e ùcuachi'a joresi'kua'mu mu'u — chiniasomu Pedro.

⁵ Repau i'kache'te asa repau Ananías teana jūnisosi'kupi tãniasomu. Repau jūnisosi'ere asa pãi ùcuanuko rua kukasoasome. ⁶ Jūnisõna pōsupãipi kaka repau'te kãapi rea etua tãasome.

⁷ Chotehora pa'isirumuna repau rũjo ùcuavũ'ena kakaasomo. Ëju cho'ocojñosi'e chuta'a asamaneasomo repao. ⁸ Kakaona Pedro repao'te sēniasaasomu.

—Mu'u, muũjuna'me cheja te'echeja ïsiasomo. Ie kuri musanukona koosi'e, ¿ùcuanukoru'che? —chiniasomu Pedro repao'te.

Chikuna,

—Jũju. Ûcuanukoru'me jã'a —chiniasomo repao. Joreasomo. ⁹ Chikona Pedro repao'te i'kaasomu.

—¿Je'se cuasa musanukona Dios Rekocho'te joreñu chini jã'aja'ñe cho'ore? “¿Dios

Rekocho mai cho'oche ñamanesi'kujeku cu'ache cho'omaneja'mu maire", chiiyu cuasare musanukona? Já'aja'ñe cho'osi'kojekona muñyu pa'isi'kure tāsina jatisa'aro'te mu'uni cha'aju nukame, ũcuaja'che tãñu chini —chiniasomu Pedro repao'te.

¹⁰ Chikuna Pedro ti'jñeñena teana jūnisosi'kopi tāsiasomo repao. Tākona pōsupāi kaka ñato jūnisosiva'o ũniasomo repao. Ũcuarumu repao'te mini etua sa ũjure tāsicheja rũ'ũñe tāsasome repana.

¹¹ Já'aja'ñe cho'osi'ere asa pāi Jesucristo'te cuasakuanupũ ũcuanuko rua kukusoasome. Chekuna ũcuachi'a peore asa kukusoasome.

Jesús saosina jū'iva'nare jainukore vasosi'ere kumũ

¹² Reparumu repana Jesús saosina pāi ñaju'te rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoyu paniasome. Jesure cuasana ũcuanuko si'arumu chi'iyu paniasome, Dios vũ'e ve'se pa'ikachapa, Portal de Salomón chiikachapana.

¹³ Repanare chi'i pa'inare chekuna pāi ja'me nukavajuchunata'ni rua re'oja'che cutuasome repanare. ¹⁴ Já'ata'ni chekuna Jesucristo'te cuasanani jovo na'a jainuko Jesucristo'te cuasaasome, romina'me umupāi.

¹⁵ Jesús saosinapi rua re'oja'che vasojuña Pedro carajachejana callejoovuna jū'iva'nare ũhikãñapi kuãa ra ũhaasome pāi. Pedro chuvosi'epi repanani chuvo vasoakũ chini jū'iva'nare ve'sena ũhaasome pāi. ¹⁶ Ũcuachi'a chekuna pāi Jerusalén vũ'ejoopona si'arumu

raijũ paniasome repajoopo kueñe pa'ijooopã pa'ina. Ravũ jũ'inana'me vatire paajũ jũ'inare rajũ ranciasome repana. Rarena repana ũcuanũko vajuasome.

Jesús saosinare jo'e chēasi'ere kũamũ

¹⁷ Jesús saosinapi jã'aja'ñe cho'ojũna judío phairi aina'me repaũ neena, saduceopãi pe'ruasome. Pe'rujũ repanare cu'ache cho'oũu chiniasome repana. ¹⁸ Repanani cu'ache cho'oũu chini chũ'urena, repana neena pãi chēavũ'ena chēa cuaasome repanare.

¹⁹ Pãi chēavũ'ere pa'ijũna, ángel, Dios raosi'kũ, ñamina rani, jatisa'aro vatakani repanare eto ija'che i'kaasomũ repaũ:

²⁰ —Dios vũ'ena mũa, Dios chũ'ore pãire che'chojũ'ũ asa re'oja'che paapũ. Mama cuasajũ pa'iche'te re'oja'che kũajũ'ũ repanare, re'oja'che paapũ —chiniasomũ ángel repanare.

²¹ Chikũna repana Jesús saosina asa rũa apeñatatona Dios vũ'ena mũa tĩ'aasome. Tĩ'a kaka pãire che'choasome repana.

Na'a umucuse repaũ judío phairi ai repaũ neenana'me judío ainare ũcuanũkore soniasomũ. Sokũna chi'i, Jesús saosinare pãi chēavũ'epi etua rache'te chũ'uasome repana. ²² Chũ'urena sũtaopãi pãi chēavũ'ena mũaasome. Mũa tĩ'a kaka ñato Jesús neena peoasome. Peojũna sũtaopãi co'i kũaasome repanare.

²³ —Chũkũna pãi chēavũ'e mũa tĩ'ato masi tachosivũ'e pa'isi'kũa'mũ repavũ'e. Repanare pẽ'jena kakasa'aro cachejare ve'sere nũkajũ

pa'isinaa'me. Jã'ata'ni vata ñato repana Jesure cuasana peosinaa'me —chinasome sōtaopãi.

²⁴ Chitena repanare chũ'ukũ judío phairipãi chũ'unana'me asa rũa kukuasome repana. Repanani rũa cuasokũna,

—¿Je'se paakũ ie? —chini cuasaasome repana.

²⁵ Jã'aja'ñe i'katona chekũ tĩ'a ija'che kũaasomũ:

—Asarepajũ'ũ. Mũsanũkona pãi chẽavũ'e cuasina Dios vũ'ere pãire che'chojũ pa'ime —chinasomũ.

²⁶ Chikũna repaũ sōtao chũ'ukũ repaũ neenana'me eta, Dios vũ'ena mũa Jesús saosinare chẽa jo'e mũtuaasome. Jã'ata'ni repanare asi cho'oma'ñe mũtuaasome repana, pãire vajũchũjũ, “Cata su'ajũ”, chini repanani.

²⁷ Repanare chẽajani ra judío aina ti'jñeñena nukuasome repana. Nũkorena judío phairi ai Jesús saosinare ija'che i'kaasomũ:

²⁸ —Chũkũna mũsanũkonare rũa ũsejũ, “Jesús pa'iche jo'e che'chomanejũ'ũ”, chiisinaa'me. Jã'ata'ni ũcua che'chojũ pa'ime mũsanũkona. Ũcuachi'a chũkũna'te, “Jesure vanisōsinaa'me jã'ana”, chiijũ pa'ime mũsanũkona —chinasomũ judío phairi ai repanare.

²⁹ Chikũna Pedro chekũna Jesús saosinana'me ija'che i'kaasomũ:

—Mũsanũkona pãi rũa chũ'ume chũkũna'te. Jã'ata'ni chũkũnapĩ Dios chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'oto na'a re'omũ. Mũsanũkona chũ'ũñe cho'oni Dios chũ'ũñe'te cho'omanejanaa'me chũkũna. ³⁰ Mũsanũkona Jesure kurususẽ'verona jẽ'jo vẽasōsinaa'me.

Jūnisō tācojñosi'kureta'ni Diopi, mai aipāi Paakūji, vasosi'kua'mu Repau'te, jo'e vajurani paau chini. ³¹ Repau'te Jesure vaso Dios Repau uajūtu cakā'kore kueñe ñu'iu chū'ua'ku chini jo'kaasomu. Ūcuachi'a pāi rekoñoāre care'vakaau chini, jo'kaasomu Dios Repau'te. Jā'aja'ñe cho'oasomu Dios maipi Israelpāipi cu'ache cho'ochete ūhasōrena mai cu'ache cho'osi'ere tū'nesōkasa chini. ³² Repa Jesús cho'ocojñosi'e peore ñasinajeju ūcuare kuaju pa'ime chūkuna. Dios Rekocho ūcuachi'a jā'are kuamu. Repau chū'uñe asa jachama'ñe cho'onare Dios Ūcuau Rekocho'te ĩsimu — chiniasomu Pedro repanare.

³³ Chikuna repana judío aina asa rua pe'ruasome. Pe'ruju Jesús saosinare vanisoñu chiniasome repana. ³⁴ Jā'ata'ni te'e'u repanare ja'me pa'iku judío ai fariseopāiu i'kara chini vuni nukasomu. Repau mami Gamalielasomu. Rua masikujeku, Dios chū'uñe che'choku paniasomu repau. Pāi ūcuanuko rua chiniasome Repau'te. Vuni nukaku, Jesús saosinare ve'sena etuaa'ju chini chū'uasomu repau. ³⁵ Etuasorena repau Gamaliel judío ainare ija'che i'kaasomu:

—Chū'u majapāi, Israelpāi, asarepajū'u. Inare, Jesure cuasanare, vanisoñu chiime musanukona. Jā'ata'ni pe'ruma'ñe masi cuasajū'u aperumu, chiimu chū'u musanukonare. ³⁶ Aperumu Teudas rani pa'iu cho'osi'ere cuasajū'u. Rani pa'iu, ija'che i'kasi'kua'mu repau: "Rua masikujeku pāire chū'ura chiimu chū'u", chiisi'kua'mu repau. Chikuna pāi jainuko, repau'te jivosinaa'me, chekurumu

cuatrocientorepana. Jã'ata'ni chuenisosi'kua'mu repau. Repauji chuenisouna repau'te ja'me pa'isina ũcuauachejña te'enachi'a vu'vusosinaa'me. Jã'ajekuna repau cho'osi'e si'asosi'kua'mu.

³⁷ Na'a pa'isirumu pã kuẽkuerumu cheku, Judas, Galilea cakũ ũcuaja'che rani pa'isi'kua'mu. Rani pa'iu repauji pã chũ'unani etosora chiuana pã jainuko jovosinaa'me repau'te. Jã'ata'ni chuenisosi'kua'mu repau. Chuenisouna repau'te ja'me pa'isina te'enachi'a vu'vusosinaa'me.

³⁸ Jã'ajekuna chura ija'che chu'vamũ chu'u

musanukonare: Jã'anare Jesús neenare asi cho'oma'ñe eto saojũ'u. Repana cho'ocherupũ pãipi cuasajũ chũ'uñe pa'ito si'asoja'mu.

³⁹ Jã'ata'ni Dios chũ'uñe pa'ito ũsecu'amũ musanukonare. Si'asomaneja'mu. Cuasajũ'u aperumu. Dios chũ'uñe ũsena pa'imanejũ'u musanukona —chiiũ chu'vaasomu repau Gamaliel.

⁴⁰ Repauji chu'vauna asa chẽa repana judío aina Jesús saosinare soni rao suĩ'sueche'te chũ'uasome Jesús neenare. Suĩ'sue pi'nirena Jesús saosinare jo'e ũseasome repana aina. “Jesús pa'iche jo'e che'choma'ñe pa'ijũ'u”, chini- asome. I'ka pi'ni Jesús saosinare eto saosome repana.

⁴¹ Etojuna Jesús saosina judío aina chi'ivũ'epi pojojũ etaasome. “Dios chũkuna'te pojokũ Jesús pa'iche'te kuaajũ chini jo'kasi'e rua re'omu. Jã'ajekuna suĩ'suecojñosinata'ni rua pojojũ eta saime chũkuna”, chini cuasaasome. ⁴² Eta saisirumu suĩ'suecojñosinata'ni jo'kasoma'ñe

Jesucristo Dios Raosi'ku pa'iche'te che'choju paniasome repaña. Si'aumucujña Dios vu'ena ma ch'u'vaju paniasome repaña, pãi vu'ña ũcuachi'a.

6

Ja'me cho'okaijanani sieterepanare ve'osi'ere kumam

¹ Reparum si'arum na'a rua jainuko pãi Jesucristo'te cuasana jovoju paniasome. ũcuarum repaña Jesucristo'te cuasana griego chu'o i'kanapi judiopãi chu'o i'kanani ke'reju ija'che i'kaasome:

—Umucujña pa'iche musanukona mai ũcuauko koosi'epi au va'jeva'nare kuiraju pa'ime. Jã'ata'ni chukuna majapãi va'jeva'na na'a ka'charu kooju pa'ime au rupu isiche — chiniasome repaña.

² Chitena repaña Jesús saosina docerepana Repau'te cuasanani ũcuaukore soniasome. Soni rao repanare ija'che i'kaasome repaña:

—Chukunapi Dios chu'o chu'vanapi si'arum aure isiju pa'ito Dios chu'o chu'vana peome.

³ Jã'ajekuna musanukonapi icheja pa'inani rua masinani sieterepanare jña chëajũ'u au ãuñe'te chũ'ua'ju. “Jã'anaa'me rua re'ona”, chicojñonani, Dios Rekocho chũ'uñe cho'onani jñaajũ'u. ⁴ Jã'aja'ñe cho'oru chukunapi Diore sëejü Repau chu'ojë'e chu'vaju pa'ijanaa'me — chiniasome repaña.

⁵ Chitena repaña chi'isina asa,

—Jã'aja'ñe cho'oto re'omũ —chiniasome ũcuanũko.

Chini, umũpãi sieterepanare jñaa chẽaasome repaña. Esteban'te chẽaasome repaña. Repau Esteban Jesucristo'te rũa cuasakũ pa'ia, Dios Rekocho chũ'ũñe re'oja'che cho'okũ paniasomũ. Ũcuachi'a chekũna repaña chẽasina mamia'me ie: Felipe'mũ, Prócoro'mũ, Nicano'mũ, Timon'mũ, Parmenaa'mũ, Nicolaa'mũ. Repau Nicolás Antioquía vũ'ejoopo raisi'kupi judíopã pa'iche'te che'cheasomũ tĩpãiuji.

⁶ Repanare jñaa Jesús saosinani raasome repaña. Rarena Jesús saosina repañani ãu ãuñe'te jo'kañu chini Dioni sẽejũ jũjñapi jajũ ija'che i'kaasome: “Diopi re'oja'che cho'okaau mũsanũkonare cho'ochẽ'te re'oja'che masi cho'oa'jũ chini”, chiniasome repaña.

⁷ Reparũmũ pã na'a jainũko Dios chũ'o asaneena paniasome. Si'arũmũ na'a rũa jainũko Jerusalén pa'ina pã Jesucristoni cuasajũ jovoju paniasome. Ũcuachi'a judío phairipã jainũko Jesucristoni cuasajũ jovoasome.

Esteban'te chẽasi'ere kũamũ

⁸ Reparũmũ Esteban, Jesucristoni rũa cuasakũ, Diopi cho'okaiũna pã ñajũ'te Diochi'a cho'omasichẽ'te cho'okũ paniasomũ.

⁹ Repau i'kache'te jachajũ, repau'te cu'ache i'kajũ paniasome pã, “Joremũ mũ'ũ”, chiijũ. Repaña cu'ache i'kana Cirene cheja, Alejandría cheja, Cilicia cheja, Asia cheja raisinapi cu'ache i'kaasome repau'te. Chekũna ũcuachi'a repau'te

ke'reasome judíopāi chi'ivũ'e Libertados neevũ'e chi'ina.

¹⁰ Repana cu'ache i'kato Dios Rekochoji cho'okaiũna rua masi i'kaasomũ repau. Jã'aja'ñe i'kakũna asa jachanata'ni sãĩne i'kavesũasome repana. ¹¹ I'kavesũjũ chekũnani soni rao ro'iasome repana jorea'jũ chini. "Ikũ Esteban Diore cu'ache i'kasi'kua'mũ. Ũcuachi'a Moiserere cu'ache i'kasi'kua'mũ ikũ", chiijũ jorea'jũ chini soni rao ro'iasome repana.

¹² Jã'aja'ñe cutujũna asa vũ'ejoopo pa'ina pãĩ rua pe'ruasome repau'te Esteban'te, judío ainana'me judíopãĩ che'chona ũcuachi'a. Jã'ajekũna repau'te chẽa sa judío phairi aina'me chekũna judío ainana'me chi'i repana ti'jñeñena nukoasome repau'te. ¹³ Nũko jorejũ repaũni cu'ache i'kaa'jũ chini jorenare raasome repana. Rarena ija'che i'kaasome jorena:

—Ikũ Esteban si'arũmũ cuhama'ñe cu'ache i'kakũ'mũ. "Dios vũ'e cu'amũ. Moisés chũ'usi'e ũcuachi'a cu'amũ", chiikũ'mũ ikũ. ¹⁴ Ija'che i'kakũna asasinaa'me chũkũna: "Jesús Nazaret raisi'kũ Dios vũ'e ñañosoja'mũ." Ũcuachi'a, " 'Moisés chũ'ũ jo'kasi'e judíopãĩ pa'iche'te ũcuanũko peore ũhasõjũ'ũ', chiimũ Jesús", chiikũ'mũ ikũ Esteban —chiniasome repana jorena.

¹⁵ Chitena repana repacheja ñu'ina ũcuanũko rua pãĩñaasome repau'te. Ñajũna Esteban chia ángel chiaja'che ñoasomũ repanare.

7

Phairi ai sēeñe'te kũamũ Esteban

¹ Jã'aja'ñe i'karena asa judío phairi ai Esteban'te ija'che sēniasomũ:

—¿Ina mũ'ure ũcuarepare chũ'o i'kache? — chiniasomũ.

² Chikũna Esteban i'kaasomũ.

—Chũ'u majapãi, asarepajũ'u. Apereparũmũ mai aipãiu'te Abrahamre repaũ chuta'a Mesopotamia cheja pa'iu, Harán vũ'ejoopo sani pa'imarũmũna, Maire Paakũ, Dios, Peore Masiũ rani pa'iu ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

³ “Icheja mũ'u pa'icheja eta majapãi jo'ka tũichejana sanisõjũ'u mũ'u. Chũ'u kuajachejare sani pa'ijũ'u”, chiniasomũ Dios repaũ'te.

⁴ Chikũna repaũ Abraham pũka'kũ aiva'ũna'me Caldea chejapi eta Harán vũ'ejoopo'te sani paniasomũ. Pũka'kũ aireko jũnisosirũmũ repaũ Abraham Diopi chũ'ũna repajoopo eta ichejare mai pa'ichejare rani paniasomũ. ⁵ Icheja pa'ikũ'teta'ni Dios icheja ai ĩsimaneasomũ repaũ'te.

Jã'ata'ni Dios ija'che i'kaasomũ repaũ'te mai aipãiu'te: “Na'a pa'isirũmũ ichejare ĩsija'mũ chũ'u mũ'ure, mũ'u jojosinapi paapũ chini”, chiniasomũ chuta'a chũirejẽ'e peokũ'teta'ni. ⁶ Cheke ija'che chiimũ repaũ'te Dios i'kasi'e: “Mũ'u jojosina tũipãi pa'ichejare sani pa'ijũ chẽa paacojũojũ kuri kooma'ñe cho'оче रुपũ cho'okaijũ pa'ijanaa'me repacheja chũ'ũnare.

Pãi rũa cu'ache cho'ojanaa'me repanare. Repacheja cuatrocientorepaũsurũmũ pa'ijanaa'me repana. ⁷ Jã'ata'ni repacheja canare cu'ache cho'oja'mũ chũ'u, mũ'u jojosinani cu'ache cho'ojũna. Chũ'upi jã'aja'ñe cho'õna mũ'u jojosina eta rani jo'e ichejare Canaán

chejare pa'ijɨ chɨ'ɨni pojoɨ pa'ijanaa'me", chinasomɨ Dios repaɨ'te. ⁸ Repaɨ i'kache'te Abrahampi jachama'ñe cuasaku, "Jau", chikuna, jikora'murɨ chã'tirɨ pa'ica'nirɨ chuto tɨache'te jo'kaasomɨ Dios. Jã'aja'ñe circuncisión cho'oche chĩiva'nare ɨmɨpãiva'narechi'a chũ'ɨ jo'kaasomɨ Dios repaɨ'te, repaɨ chĩ pa'ijanani cho'o paa'ku chini. Jã'ajekuna Abraham mamaku'te Isaare jña repaɨ ochorepaumucujña pa'itona jikora'murɨ chã'tirɨ pa'ica'nirɨ chuto tɨaasomɨ, Dios i'kasi'ere jachama'ñe cho'oku. Repaɨ Isaac ainesirumɨ chĩ paa mamaku'te Jacobre vjachĩirumɨ ũcuaja'che jikochã'tirɨ chuto tɨaasomɨ. Jacob ũcuaja'che repaɨ ainesirumɨ chĩ paa mamachĩ ɨmɨpãĩ docerepanare ũcuaja'che cho'oasomɨ, repaɨ vjachĩiva'na pa'irumɨ. Repaɨ Jacob chĩ docerepana ainee pi'nisirumɨ maire Israelpãire jojoasome.

⁹ 'Repaɨ mai aipãiu Jacob chĩ repaɨ cho'jeɨ'te Josere puka'ku rɨa oiɨ paaku'te rɨa cuheasome. Cuheɨ repaɨ'te chẽa Egipto cheja sainani kuripi ĩsisoasome repaɨ, repaɨni sasoa'ju chini. Jã'ata'ni Dios Josere kuiraku paniasomɨ. ¹⁰ Josere cu'ache ti'jñeto Diopi re'oja'che cho'okaniasomɨ. Diopi cho'okaiuna Josepi rɨa masakuna ña Faraón, Egipto cheja chũ'uku rɨa pojoasomɨ repaɨ'te. Jã'ajekuna Josere pãire chũ'ua'ku chini chũ'ɨ jo'kaasomɨ Faraón. Chũ'ɨ jo'kauna José Egipto cheja pa'inare, Faraón neenare peore chũ'uku paniasomɨ.

¹¹ 'Repaɨ José chũ'urumɨ chiño peore ãu kũimaneasomɨ, Egipto cheja, ũcuachi'a

icheja Canaán cheja peore. Rúa cu'aasomꞫ pãĩ ũcuanꞫkore. ReparꞫmꞫ mai aipãĩ ãu koochejñajẽ'e peoasome. ¹² Icheja Canaán cheja ãu ĩsiche peoasomꞫ. Egipto chejata'ni ãu care'vasi'e ĩsiche paniasomꞫ. Jã'are asa Jacob repau mamachĩire, mai aipãire, ũcuachejana saoasomꞫ, ãure koojaapu chini. AperꞫmꞫ charo saisi'easomꞫ jã'a. ¹³ Repana sani co'i, jo'e saisirꞫmꞫna Josepi kua jñauuna majaa'chupãĩ ñamasiasome repau'te. Repanare majaa'chupãĩ kua jñau repana raisi'e Faraonni kuaasomꞫ repau. Kuauna asa repau Faraón José majapãĩ masiasomꞫ. ¹⁴ Repau'te chũ'uku'te Faraonre kua jñausirꞫmꞫ José repau puka'kuna'me majapãĩ ũcuanꞫkore soni raoasomꞫ. Setenta y cincorepana paniasome repana José majapãĩ. ¹⁵ Mamaku Josepi sokuna Jacob repau mamachĩina'me Egipto chejare sani pa'iu ũcuachejana aireko jñisoasomꞫ. Repau mamachĩi ũcuaja'che mai aipãĩ pa'isina ũcuachejana aireko jñisoasome. ¹⁶ Repana jñisosirꞫmꞫ repana majapãĩ Siquem vu'ejoopona sa tãasome repanare. AperꞫmꞫ Abraham Hamor mamachĩire repacheja jmachejarꞫ kuripi kooasomꞫ repau majapãire tãra chini.

¹⁷ 'Na'a pa'isirꞫmꞫ Abrahamre aperꞫmꞫ Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'opi'rarꞫmꞫ Jacob jojosiina mai aipãĩ rúa jainꞫko paniasome Egipto cheja, churata'ni. ¹⁸ ReparꞫmꞫ Egipto cheja chekupi pãĩ chũ'uku paniasomꞫ. Repau pãĩ chũ'uku Josere vesuasomꞫ. ¹⁹ Jã'ajekuna mai aipãiva'nare rúa cu'ache cho'oasomꞫ

repaũ. Repanare mai aipãi mamachĩiva'nani
 ʔmũpãiva'narechi'a vĩjachĩire sējosa'jũ
 chini chũ'ʔasomũ repaũ. ²⁰ Ũcuarũmũna
 Moisés jñaacojñoasomũ. Rũa re'ojava'ʔ
 paniasomũ repaũ. Reparũmũ pũka'kupãi
 chotepãimia vũ'ere chave paaasome repava'ũre.
²¹ Chotepãimia pa'isirũmũna jũ'ena maña
 chiachana vavorena pãi chũ'ũku mamakoji
 ña mini repao vũ'ena sa paaasomo repava'ũre.
 Sa repao chĩire jojacheja'che jojaasomo repao
 repaũ'te. ²² Pãi chũ'ũku mamako vũ'ere pa'iu
 peore Egiptopãi pa'iche che'cheku aineasomũ
 repaũ. Utija'o pa'iche ũcuachi'a peore che'cheku
 ainee rũa i'kamasikũji rũa cho'omasiasomũ
 repaũ.

²³ Ũcuarũmũ Moisés cuarentarepaũsurũmũ
 paakũji repaũ majapãire cuasa, Israel jojosinare,
 eta ñasomũ. ²⁴ Eta ñato Egiptopãiu Israel
 jojosi'kũni vaiũ paniasomũ. Vaiũna ña Moisés
 Israelpãiuũni ũseku, Egiptopãiu'te vanisoasomũ.
²⁵ Jã'aja'ñe cho'o ija'che cuasaasomũ Moisés:
 “Churata'ni ina chũ'ũ majapãi chũ'ũ pa'iche
 masijanaa'me. Chũ'ũni Diopi chũ'ũkũna
 re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ inare. Dios
 inare etoja'mũ icheja”, chiuũ cuasaasomũ
 repaũ. Jã'ata'ni repaũ pa'iche'te vesũju ña
 chẽamaneasome repana. ²⁶ Jo'e apeñatato
 repaũ ñato Israel jojosinachi'a te'eka'chapana
 cavajũ paniasome. Jã'aja'ñe cho'ojũna ña
 vũ'vũ rani ija'che i'kaasomũ Moisés repanapi
 cavamanea'jũ chini: “¡Ñañe! ¿Je'se pa'iuũna
 mũsanũkona majapãichi'ata'ni sãĩñechi'a

cu'ache cho'oche?", chiniasomũ repañare. ²⁷ Chikũna te'eũ chekũre vaikũji Moiserẽ jũjo saokũ ija'che i'kaasomũ: "¿Neepi chũ'u jo'karena chũ'ukũ mu'u chukũna'te? ¿Neepi chũ'urena chukũna cu'ache cho'oche ñakũ ke'rekũ mu'u? ²⁸ Neato Egiptopãiu'te vanisoasomũ mu'u. ¿Irũmũ ũcuaja'che chũ'uni vanisora chiikũ mu'u?", chiniasomũ. ²⁹ Chikũna Moisés, "Chũ'u cho'osi'e pã masime", chini vajũchukũ so'ona vũ'vũso sani tĩpã pa'ichejare Madián chejare tĩ'a paniasomũ. Pa'iu romi veja chĩi te'eka'chapanare umũpãichi'a paaasomũ repañ.

³⁰ 'Repañ cuarentarepañsurũmũ pã peochejare Sinaí aikũti kueñe pa'isirũmũ Moisés miu sũkiñũ uukũ pa'iñũ'te ñaasomũ. Uukũna toa joopo ñato ángelpi ñoasomũ repañ'te. ³¹ Angelpi ñokũna ña rũa cuasoasomũ repañ'te. Na'a kueñepi ñara chini na'a saiũ Dios i'kache'te asaasomũ repañ, ija'che chiiche'te: ³² "Dioa'mũ chũ'u. Mu'u aipã chũ'ure cuasanare paakũ'mũ chũ'u. Abrahamre, Isaare, Jacobre paakũ'mũ chũ'u", chiniasomũ Dios repañ'te. Chikũna kurukuruũ asa kũkũsoasomũ repañ. Vajũchukũ jo'e repacheja ñamaneasomũ repañ. ³³ Vajũchukũ'teta'ni Dios jo'e ija'che i'kaasomũ repañ'te: "Chũ'uni vajũchukũ, kũkũ, mu'u cũ'akorophe're tĩ'tejũ'u, chũ'u mu'ure i'kachejajekũna. ³⁴ Irũmũ Egipto cheja pa'inare chũ'u neenare rũa cu'ache tĩ'jñemũ. Repana cu'ache cho'ocojñojũ oiche peore ñakũ pa'imũ chũ'u. Jã'ajekũna repañani oiũ re'oja'che cho'okasa chini cajecuhãmũ chũ'u. Ũcuachejari

etoja'mu chu'u repanare. Asarepajũ'u mu'u. Mu'uni jo'e Egiptona saora chiimu chu'u", chinasomu Dios Moisere.

³⁵ 'Chini Dios Moisere, ángel miu sũkiñu ñosi'kuna'me, saosomu repau'te, repanani etua ra re'oja'che chũ'uku paau chini. Aperumu repana cu'ache i'kaasome repau'te, ija'che chiiju: "¿Neepi chũ'ujũ'u chitena chũ'uku mu'u chukuna'te?", chinasome repana. Jã'aja'ñe repana cuhesi'kuni Moisere repanani cho'okaau chini saosomu Dios. ³⁶ Diopi chũ'u saouna sani Egipto cheja pa'inare Israelpai ũcuachejari etua raasomu repau Moisés. Repanare etua ra pai peochejare cuarentarepaũsurumu kuhaku paniasomu repau. Diopi cho'okaiuna repau Moisés Diochi'a cho'omasiche'te rua cho'o ñoasomu Egipto cheja sani pa'irumu, Mar Rojo chiara rani pa'irumu ũcuaja'che, pai peocheja rani pa'irumu peore. ³⁷ Reparumu ũcuauji Moisés ija'che i'kaasomu chekunare Israel jojosinare: "Na'a pa'isirumu Dios chekure Repau chu'o Kuajure chejana raoja'mu. Mai majaraiu pa'ija'mu repau. Chu'u kuacheja'che Dios chu'o kuaja'mu repau. Repau rani chu'vache peore asa chẽajũ'u musanukona", chinasomu repau. ³⁸ Moisés Israelpaina'me pai peochejana chi'iasomu. Repau Sinai aikũti meisirumu ángel ja'me paniasomu repau'te. ũcuachi'a ũcuakũtire muni pa'iu Dios chu'o, "Ija'che pa'ijũ'u", chiichu'o asa tocha jo'kaasomu Moisés maire.

³⁹ 'Jã'ata'ni repau'te mai aipai repanare re'oja'che cho'okaikuni rua cuheju jachaju

Egiptona jo'e co'iñu chiniasome. ⁴⁰ Chini, repaɯji aikũtire pa'ina, repaɯ majaa'chuni, Aaronni, ija'che i'kaasome repana: "Maire Egipto cheja rasi'ku Moisere ti'jñeñe vesume mai. Cho'osõcuhasi'kua'mu repaɯ. Jã'ajekuna chekɯva'nani diojava'nani tũojũ'u, repava'napi ñaju co'chaa'ju maire", chiniasome. ⁴¹ Chitena

repanare vacachĩija'ie'te tũokaniasomu repaɯ. Tũokakuna pojojɯ jo'cha va'iva'nare vani ɯosoasome repana tũosiva'uni pojojɯ.

⁴² Jã'ajekuna Dios repanare cuhekɯ jo'kaso cu'ache cho'oche ẽsemaneasomu repanare. Repanapi cunaumu pa'inani, ẽsuuni, pãimiauni, ma'jñoko'te pojoñu chiito ẽsemaneasomu repaɯ. Na'a pa'isirumu Dios chu'o kuaku Amós repana pa'isi'ere kuaku ija'che tocha jo'kaasomu:

Musanukona, Israelpai cuarentarepaũsurumu
pai peocheja pa'irumu,

chu'ure Diore jo'cha va'iva'nare vani
ɯokaimanesinaa'me.

Chekunare diomanareta'ni, "Dioa'me ina", chini
pojojɯ

jo'cha va'iva'nare vani ɯosinaa'me musanukona.

⁴³ Reparumu musanukona Molo'te, "Dioa'mu
iku", chini

repaɯ vɛ'e va'i ca'ni cho'osivɛ'ere kuãiju kuhaju
pa'isinaa'me.

Ûcuaja'che rupu tũosiva'uni Renfán
ma'jñokova'uni kuãiju kuhaju
pa'isinaa'me musanukona.

Rupu tũosiva'nani pojojɯ pa'isinaa'me
musanukona.

Jã'ajekuna chũ'u, Dios, musanukonare
 tũichejana chẽa sache chũ'uja'mu,
 Babilonia na'a jeecho'jena,
 chiimu Amós tocha jo'kasi'e.

⁴⁴ 'Mai aipãi pa'isina repana pãi peocheja
 pa'irumu, Dios vũ'e ujavũ'e rupũ va'i ca'ni
 cho'osivũ'ere paaasome. Repavũ'e cho'ojache
 Moiseni, "Chũ'u vũ'e ijavũ'e cho'ojũ'u", chiinu
 chũ'uasomu Dios. Jã'ajekuna Moisepi kuakuna
 Dios ñosivũ'ejavũ'e cho'oasome repana.
⁴⁵ Repana aireko jũnisosirumu mamachiipi
 repavũ'e paaju, mai aipãi ichejana raasome
 repavũ'e. Repana icheja rani tĩ'arumu
 tĩipãi, cu'ana paniasome. Jã'ata'ni Dios mai
 aipãipi paapu chini repanare cu'anare eto
 saosokaniasomu. Eto saosũna mai aipãi,
 Josuena'me kakaju, Dios vũ'e ichejana raasome.
 Rasivũ'e David chũ'urumu'jatũ'ka paniasomu
 repavũ'e. ⁴⁶ Repau'te Davire, re'oja'che pa'iana
 rua pojoasomu Dios. Jã'ajekuna David Diore
 ija'che sēniasomu: "Ja'ku, mu'ure, Jacobre
 Paaku'te, vũ'erepare cho'okasa chiimu chũ'u",
 chiniasomu. ⁴⁷ Jã'ata'ni repau David mamakuji,
 Salomonpi, cho'oasomu repavũ'e. ⁴⁸ Jã'ata'ni
 Dios, Cũnaumu Pa'iku si'achejña pa'iku'mu.
 Pãi cho'osivũ'ñachi'a pa'ima'ku'a'mu Repau.
 Aperumu Dios chũ'o kuasi'ku Isaías ija'che
 tocha jo'kaasomu:

⁴⁹ Diojeku cũnaumũre pa'iu peore chũ'uku'mu
 chũ'u.

Ūcuachi'a cheja si'achejña pa'iku'mu chũ'u.
 Jã'aja'ñe pa'iu peore masiku'mu chũ'u.

Chu'u vu'e, ¿jeejavu'e cho'okaijanaa'ñe
musanukona chu'ure, si'achejña pa'iku'te?

⁵⁰ Cunaumuna'me cheja peore cho'osi'ku'a'mu
chu'u,

Diopi i'kakuna asaku jā'aja'ñe tocha jo'kaasomu
repau Isaías.

⁵¹ 'Chu'u, Esteban, musanukonare ainare,
iere i'kamu: Musanukona pāi Dioni rua
jachaju rekoñoā Diore vesuna rekoñoāja'ñe
paame. Jā'ajekuna Dios chu'o asacuheme.
Musanukona aipāi pa'isina pa'icheja'che
pa'ijū Dios Rekocho cho'okaiche cuhenaa'me
musanukona. ⁵² Musanukona aipāi pa'isina Dios
chu'o kuanare ũcuanukore cu'ache cho'oasome.
Pāiū Re'oja'chechi'a Cho'oku raijache kuava'nare
vanisoasome repa. Chura musanukona
ũcuaja'che Repau Re'oja'che Cho'oku raisirumu
pāi chũ'unare, "Jā'ure vanisoche chũ'ujũ'u",
chijū jo'kasinaa'me. ⁵³ Dios chũ'usi'e
ángelēpi kuaasome musanukonare. Jā'ata'ni
musanukona ruarepa jachaju cho'omanaa'me
repa —chiniasomu Esteban repanare.

Esteban'te vanisosi'ere kuamu

⁵⁴ Jā'aja'ñe i'kauna asa judío aina rua pe'ruche
pe'ruju tea ñaasome repa'te. ⁵⁵ Repauta'ni, Dios
Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna Dios miañe'te
re'oja'chere umare ñaasomu. Ñato Jesús
Diore kueñe, ujajütu cakã'kore nukaasomu.
⁵⁶ Jā'aja'ñere ñaku repau Esteban ija'che
i'kaasomu:

—¡Ñañe! Cunaumu pa'iche rua re'oja'che
ñomu. Jesús, Dios Raosi'kupi ñomu. Diore

kueñe Repau ɯjajũtu cakã'kore nukamu Repau —chiniasomu Esteban.

⁵⁷ Chikuna asacuheju jũjñapi cãjo ta'pi rua cuiche cuiasome repana. Cuiju, ũcuanuko repau nukachejana vuvu saniasome repana. ⁵⁸ Vuvu sani repau'te chëa vwejoopoji etua saasome repana catapi su'a vëasoñu chini. Repau'te joreju cu'ache i'kasina repana sê'sevu ju'ikãña tĩ'te pösuu nukacheja rũ'uñena ũhaasome, ũcuauji repana kãñare kuirakaau chini. Repau pösuu Saulo'mu repau mami. ⁵⁹ ũcuarumu repana catapi sia rua su'ache su'aasome repau'te. Su'ajuna chueeu ija'che sëniasomu Esteban:

—Jesús, Chu'ure Paaku, chu'u rekocho mu'uni tĩ'api'ramu —chiniasomu. ⁶⁰ Chini tãni ro're ñu'iu, ɯjachu'opi cuiku, Dioni jo'e ija'che sëniasomu repau.— Ja'ku, ina chu'ure cu'ache cho'оче cuasamanejũ'u —chini jũnisoasomu repau.

8

Jesucristo'te cuasanare Saulo cu'ache cho'osi'ere kamu

¹ Repau Saulo Esteban'te vanisoche rua chiniasomu. Reparumu Jesucristo'te cuasana Jerusalén vwejoopo pa'ikuanupu rua cu'ache cho'ocojñoasome. Jã'ajekuna repajoopo pa'isina eta vuvuso Judea chejana'me Samaria cheja po'ore sani paniasome repana. Jã'ata'ni repajoopo Jesucristo saosinachi'a canuka paniasome. ² Repau Esteban chuenisosi'kure chekunapi Diore cuasanapi ota oiju tãasome.

³ Reparumu repau Saulo Jesucristo'te cuasanare

si'asoa'ju chini rua cu'ache cho'okũ paniasomũ. Vũ'ña kaka mũmũpãina'me romi chẽa jñajñũ sa pãĩ chẽavũ'ena cuaokũ paniasomũ repaũ.

Dios chũ'ore Samaria cheja pa'inani chũ'vasi'ere kũamũ

4 Ûcuarũmũ Jerusalén vũ'ejoopo eta vũ'vũsosina ku'ijũ Dios chũ'ore chũ'vajũ paniasome. 5 Eta vũ'vũsosi'kũ Felipe ku'iu Samaria vũ'ejoopona sani repajoopo pa'inare Jesucristo pa'iche'te kũakũ paniasomũ. 6 Dios chũ'ore chũ'vakũ Diochi'a cho'omasiche'te pãĩ vasoche'te cho'o ñokũ paniasomũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'o ñokũ chũ'vakũna pãĩ jainũko repaũ chũ'vache asa chẽaasome. 7 Pãĩ jainũkore vasoasomũ repaũ, vũicu'akũna rupũ ùhiva'nare, ro'o ku'iva'nare, vati paanare. Repaũji vati paanare vasoto vati rua cuijũ eta saniasome. 8 Pãire vasokaiũna repajoopo pa'ina rua pojoasome repaũ'te.

9 Reparũmũ ùcuachejare chai paniasomũ. Repaũ mamiasomũ Simón. Chaina cho'oche rua jeerũmũ cho'okũ paniasomũ repaũ, "Rua masikũ'mũ chũ'u", chiiũ. Jã'aja'ñe jorekũ cho'okũni Samaria cana ña rua cuasaasome repaũ cho'oche. 10 Repacheja pa'ina ùcuanaũko masinana'me vesũna jachama'ñe asaasome repaũ i'kache, "Dios peore Cho'omasikũji chũ'ũkũna cho'omũ ikũ", chini. 11 Rua jeerũmũ chai cho'okũ chekũnajẽ'e cho'ovesũche'te jorekũ cho'o ñokũna ña cuasajũ repaũ'te ja'me paniasome repana.

12 Jã'ata'ni Felipeji rani Dios chũ'ore chũ'vakũ pãĩ cu'ache cho'оче ũhasosinare Dios chẽa paachena'me Jesucristo pa'iche'te kuakũna asa chẽaasome repaña. Asa chẽa Jesucristoni cuasajũ ʘmũpãina'me romi peore okoro'vecojñoasome. 13 Repañ Simón chai pa'isi'kũ ũcuachi'a asa chẽa Dioni cuasakũ okorocojñoasomũ. Okorocojñoosirũmũ Felipena'me ku'ĩũ repañ cho'оче'te, pãĩ vasoche'te, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokũna ña rũa cuasakũ ku'ĩũ paniasomũ repañ Simón.

14 Ũcuarũmũ Jerusalén pa'ina Jesús saosina Samaria cheja cana Dios chũ'ore asa chẽa Jesure cuasajũ jovosi'e asaasome. Asasinajejũ Pedrona'me Juanre Samariana saosome repaña. 15 Saorena repaña Samaria cheja sani tĩ'a repanare pãĩ Dios Rekochoji rani repanani ja'me paaũ chini Dioni sėekanasome. 16 “Maire Paakũ'te Jesucristo'te cuasanaa'me chũkũna”, chiijũ okoro'vecojñoosinare repanani chuta'a Dios Rekochoji raimaũna Repañni sėekanasome repaña. 17 Sėni pi'nijũ repaña Pedrona'me Juan repanani jũjũñapi jajũna Dios Repañ Rekocho'te raoasomũ repanare, ja'me paaũ chini.

18 Repañ'te Simonre jã'are ñakũna ũcuaja'che cho'ouaasomũ. Jã'aja'ñe cho'ouakũna masiche kuripi koora chiniasomũ repañ. 19 Repanare Jesús saosinare ija'che i'kaasomũ repañ:

—Jã'aja'ñe cho'omasira chiimũ chũ'ũ. Cho'omasiche ĩsijũ'ũ chũ'ũre; ro'ira. ĩsirena koo

chũ'upi pãire jakũna Dios Rekochoji repanani rani ja'me paau —chiniasomũ Simón.

²⁰ Chikũna Pedro i'kaasomũ repau'te.

—Mũ'upi jã'aja'ñe cuasani kurina'me mũ'u rekocho cho'osõñe pa'ija'mũ mũ'ure. Dios ñsiche kuripi kooma'ñea'me. ²¹ Diopi ñato mũ'u rekocho rũhiñe cuasama'mũ mũ'u. Jã'ajekũna chũkũna cho'ocheja'che cho'ocu'amũ mũ'ure. ²² Jã'ajekũna mũ'u cu'ache cuasache'te oiũ ũhasõ Dioni sēeũ pa'ijũ'ũ, Repauji mũ'u cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'kũ chini. ²³ Mũ'u pa'iche masimũ chũ'u. Chekũna pãi na'a re'oja'chere cho'ojũ pojojũ pa'ito pojoma'ñe cu'ache'te cuasaku'mũ mũ'u. Cu'ache'te cuasaku cu'are cho'okũ cho'osõja'mũ mũ'u —chiniasomũ Pedro repau'te.

²⁴ Chikũna Simón jo'e i'kaasomũ.

—Mũsanũkonapi Maire Paakũni Dioni sēekaijũ'ũ chũ'ũa'ure mũsanũkona i'kasi'epi cu'acheji ti'jñemanea'kũ chũ'ure —chiniasomũ repau.

²⁵ Ũcuarũmũ Pedrona'me Juan ũcuachejare pa'ijũ, Dios chũ'ore chũ'vajũ Jesucristo pa'iche kũa pi'ni, Jerusalén vũ'ejoopona co'iasome. Co'ijũ chekũjooopõ Samaria cheja cajoopõ Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vaasome repaña.

Felipe Dios chũ'ore Etiopía cakũre chũ'vasi'ere kũamũ

²⁶ Ũcuarũmũ ángel Dios raosi'kũ Felipe'te ija'che i'kaasomũ:

—Vuni suripu cakã'kona saijũ'u mu'u. Jerusalén vü'ejoopoji Gaza vü'ejoopo saima'ana saijũ'u, pãi peocheja saima'ana —chiniasomu.

²⁷ Chikuna Felipe vuni saiũ ñato Etiopía caku, pãi chũ'uko'te cho'оче cho'okaiku Diore pojora chini Jerusalén saisi'kupi, repau pa'ichejana co'iku paniasomu. Etiopiapãi chũ'uko'te, Candace'te, kuri care'vakaiku paniasomu repau.

²⁸ Kavacho jñajñu kuhasaivuji ñu'iu, co'iku utija'ore ñaku paniasomu repau. Aperumu Dios chu'o kuasi'ku, Isaías, tocha jo'kasi'ere ñaku i'kaku paniasomu repau Etiopiapãiu.

²⁹ Ūcuarumuna Dios Rekocho Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Tuha ja'me ku'ijũ'u jã'asaivu —chiniasomu.

³⁰ Chikuna Felipe vü'vu tuhaasomu repasavu. Tuha aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías tochasi'ere Etiopía caku ñaku i'kache'te asaasomu repau. I'kauna asa Felipe ija'che sēniasomu repau'te:

—¿Mu'u ñaku i'kache asamasiku mu'u? —chiniasomu.

³¹ Chikuna,

—Pãamu chu'u. Che'chokuji karamu chu'ure. Tuni chu'una'me ñu'iu ku'ijũ'u —chiniasomu Etiopía caku Felipe'te.

³² Repau ñaku i'kasi'e Dios chu'o aperumu pa'isi'ku Isaías tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Ovejava'u vanisõnu chini sava'uta'ni oima'ñe saimu.

Ovejachii raña tũ'kato oimanaa'me.

Chu'u Neeku ūcuaja'che repau'te cu'ache cho'otojẽ'e i'kama'kuamũ.

33 Re'oja'chechi'a cho'okuni pãi cu'ache
cho'osinaa'me repau'te.

I'kakainajẽ'e peosinaa'me repau'te.

Ûcuachi'a chĩijẽ'e peokuni vanisõsinaa'me
repau'te.

Jã'ajekuna repau jojosina peome,
chiimu.

34 Ûcuarumu Etiopía cakũ ija'che sēniasomu
Felipe'te:

—Ija'ova Dios chu'o kuasi'ku Isaiás tochasi'e,
¿icheja ñaku'ũ mu'ũ? ¿Neeeni i'kaku repau?
¿Repau pa'iche'te kuaku? Jã'apãani, ¿cheku
pa'iche'te kuaku? —chiniasomu repau.

35 Chikuna Felipe Etiopía cakũre repau ñaku
i'kasi'ere charo kuaasomu Jesús re'oja'che
pa'iche'te. Cho'je jo'e chekuna Dios chu'o kuana
tochasi'ere ñoku kuaasomu repau. 36 Cutuju
saiju chiara'charũ pa'icheja tĩ'aasome repana.
Tĩ'a Etiopía cakũ i'kaasomu Felipe'te.

—Ñaku. Chiara'charũ pa'imũ icheja. ¿Chu'ũre
okorore'oku? —chiniasomu repau. 37 Chikuna
Felipe,

—Re'omu mu'ũre, mu'ũ rekochoji Jesucristoni
masi cuasato —chiniasomu. Chikuna,

—Jesucristo Dios Mamaku'mũ chiũ cuasamu
chu'ũ —chiniasomu Etiopía cakũ. 38 Chini, kava-
cho kuhasaivũ tachoku'te,— Ichejana juvojũ'ũ —
chiniasomu repau. Juvoũna repau Etiopía cakũ
Felipena'me repasaivũji cajeasome. Jã'achejapi
chiara'charũna casa Felipe repau'te okoroasomu.

39 Okoro pi'ni makuna Dios Rekocho Felipe'te
tĩichejana sasoasomu. Sasoũna Etiopía cakũ

jo'e ñamaneasomũ repau'te. Ñama'kuta'ni rua pojokũ Etiopía saima'a jo'e saniasomũ repau. ⁴⁰ Dios Rekochoji sasomna Felipe Azoto vü'ejoopo tĩ'a carani saiũ chekũjoopoã rua vü'ñajoopoã sani, Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vakũ paniasomũ, Cesarea vü'ejoopo tĩ'añetu'ka.

9

Jesús i'kache'te Saulo asa jovosi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũ Saulo Jesucristo neenani vani si'asora chini ũcua cu'ache cho'okũ paniasomũ. Jã'are na'a rua cho'ora chini, judío phairi aire sani ñaasomũ repau. ² Sani repau'te utija'ore sēniasomũ repau.

—Chũ'ũ Damasco vü'ejoopona saipi'ramũ, Jesús chũ'ũñe cho'onani mũmpãina'me romi ku'e chēa ra pãi chēavũ'ena cuaora chini. Mũ'ũ chũ'ũre utija'ore tochakajũ'ũ. Damasco mai judíopãi chi'ivũ'ña chũ'ũnani sa ñora chiimũ chũ'ũ, mũ'ũ tochasija'o —chiniasomũ Saulo phairi aire.

³ Damasco vü'ejoopona saiũna repajoopo tĩ'api'ra chejana te'erũmũ repau nukachejachi'a rũhiso'koro cunaũmũpi rua miañe chũniasomũ repau'te. ⁴ Miañe chũkũna ña chejana tãniasomũ Saulo. Tãni ũhiũ chũ'o ija'che i'kache'te asaasomũ repau:

—Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ũna mũ'ũ chũ'ũre si'arũmũ cu'ache cho'okũ pa'ikũ? —chiniasomũ Jesucristo repau'te. ⁵ Jã'aja'ñe i'kaũna asa,

—¿Jeeja'ũ'ũ mũ'ũ, Chũ'ũre Paakũ? — chiniasomũ repau.

Chikuna,

—Jesua'mu chu'u. Chu'u neenare cu'ache cho'oku chu'uni rua cu'ache cho'oku pa'imu mu'u. Jã'aja'ñe cho'oku meñe cu'ache cho'oku pa'imu mu'u —chiniasomu Jesús.

⁶ Chikuna Saulo kũkũcajajani kurukuruku ija'che i'kaasomu:

—Chu'ure Paaku, ¿ũquere cho'oa'ku chiiku mu'u chu'ure? —chiniasomu. Chikuna,

—Vuni vu'ejoopona kakajũ'u. Jã'achejana kaka mu'u cho'ojache asaja'mu mu'u —chiniasomu Jesucristo Saulo'te. ⁷ Repau'te ja'me saisina rua kũkũasome. Repau Jesús i'kachu'o asanata'ni Repau'te ñamaneasome repaña. ⁸ Repau Saulo vuni nukaku ñakocaã sũka ñara chiito ñacu'aasomu repau'te. Jesuni ruarepa Miakuni ña na'asoasomu. Na'asomuna repau'te jũtuna chẽa Damasco vu'ejoopona juha saasome repaña. ⁹ Choteumucujña na'au paniasomu repau. Pa'iu ãu ãima'ñe, okojẽ'e ũkuma'ñe paniasomu repau.

¹⁰ Ũcuarumu cheku, Jesure cuasaku ũcuachejare Damasco'te paniasomu. Ananías repau mamiasomu. Reparumu Ananías Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesucristoni ñaasomu. Ñakuna repau'te ija'che sēniasomu Jesús:

—Ananías, ¿pa'iku? —chiniasomu.

Chikuna,

—Jũju. Pa'imu chu'u, Chu'ure Paaku —chiniasomu repau.

¹¹ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ma'a rũhima'a chiicojñoma'ana eta muajũ'u mu'u, Judas vu'ena. Mũa tĩ'a, “¿Tarso vu'ejoopo raisi'ku Saulo pa'iku ivu'e?”, chiijũ'u. Repau Saulo chu'uni sêeu pa'imũ. ¹² Chu'uni sêeuna chu'u cho'opi'rache'te ñocuhamũ chu'u repau'te. Chu'u ñoñeji mu'uni ñaku repau'te mu'u cho'okaijache ñamũ repau. Mũa jũjñari jaja'mũ repau'te ñakocaãre jo'e ñaa'ku — chiniasomũ Jesús Ananía'te.

¹³ Chikuna, Ananías ija'che i'kaasomũ:

—Chu'ure Paaku, repau mu'ure cuasanare Jerusalén pa'inare cu'ache cho'оче pãi jainũko chu'ure kuame. Mu'u neenare rũa cu'ache cho'oku pa'iuasomũ repau. ¹⁴ Chura iche-jana raniasomũ repau mu'ure cuasanani chêara chini. Judío phairipãi chũ'unani sêni raniasomũ, chukunani pãi chêavu'ena sa cuaora chini — chiniasomũ Ananías.

¹⁵ Chikuna Jesús repau'te i'kaasomũ.

—Mũa ñajũ'u. Chu'u chũ'uñe'te cho'oku paau chini chêacuhamũ chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te judíopãire ũcuaja'che tĩipãina'me repanare chũ'unani peore kuaa'ku chini soisi'kuamũ chu'u repau'te. ¹⁶ Repau cu'ache cho'ocojñojañe peore kuaja'mũ chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te che'choku rũa cu'ache cho'ocojñoja'mũ repau —chiniasomũ Jesús.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna repau Ananías eta mũa Saulo pa'ivu'ena kakaasomũ. Kaka Saulo'te jũjñari jaku ija'che i'kaasomũ repau:

—Saulo, churata'ni mu'ure chu'u majapãiuja'iu'te paamũ chu'u. Maire Paaku Jesús mu'u raisima'ana ñosi'kuamũ mu'ure.

Ūcuauji chũ'ure vũ'ena mutosi'kũa'mũ mu'upi jo'e ñakocaãre ñaa'kũ chini, ũcuachi'a mu'uni Dios Rekochoji rani ja'me paaũ chini — chiniasomũ Ananías repaũ'te Pablo'te.

¹⁸ Chikũna va'ire'reruãja'ñepi tuã'tuaasomũ Saulo ñakocaã ta'pisi'e. Tuã'tuaũna repaũ ñakocaã teana care'oso jo'e ñoasomũ repaũ'te. Ūcuarũmu ñakocaã re'oja'che ñakũji vũni okorocojñoasomũ repaũ. ¹⁹ Jã'a cho'o pi'ni ãũ ãni vajũasomũ repaũ. Repacheja Damasco vũ'ejoopo jo'e te'eumucujñaruã chekũna Jesure cuasanana'me canũka paniasomũ repaũ Saulo.

Damasco vũ'ejoopo canare Saulo chũ'vasi'ere kũamũ

²⁰ Damasco vũ'ejoopo'te pa'iu repaũ Saulo teana judíopãi chi'ivũ'ñana mũa, “Jesús Dios Raosi'kũa'mũ”, chiiũ Jesús pa'iche'te kũaasomũ. ²¹ Jã'aja'ñe i'kakũna pãĩ ũcuanũko asa rũa cuasaasome repaũ i'kache. Asa rũa cuasaju ija'che i'kaasome repana:

—Ikũ Jerusalén pa'irũmu Jesucristo'te cuasanare rũa cu'ache cho'osi'kũasomũ. Ūcuau'mũ ikũ. Jerusalén pa'ikũji ichejana raisi'kũa'mũ ikũ, icheja pa'inani Jerusalén cho'ocheja'che Jesús neenani chẽa sa judío phairipãĩ chũ'unani jo'kara chini —chiniasome repana pãĩ.

²² Repaũ Saulo si'arũmu na'a rũa re'oja'che chũ'vakũ paniasomũ, “Jesús Dios Raosi'kũ Cristoa'mũ”, chiiũ. Masi chũ'vakũna judíopãĩ Damasco pa'ina, jachanata'ni sãĩne i'kavesũasome repaũ'te.

Saulo Damasco judíopãire kati sanisosi'ere kuamũ

²³ Na'a pa'isirũmũ judíopãi chi'i cutu, "Sauloni chẽa vanisoñu", chiniasome. ²⁴ Jã'ata'ni Saulo repaña cho'oñu chiiche asaasomũ. Repañi chẽa vanisoñu chini umucujñana'me ñami vũ'ejoopo kakasa'ñaroãre pẽ'jeju paniasome repaña. ²⁵ Jã'aja'ñe pẽ'jeju chekũna Jesure cuasana Saulo'te ju'ena maña vũ'ejoopo jeotũsusi'pa sẽ'sevũji mũni vũ'ejoopo jã'acho'jena casoasome repaña repañ'te.

Saulo Jerusalén vũ'ejoopona co'i cho'osi'ere kuamũ

²⁶ Jã'aja'ñe cho'o casorena Jerusalén vũ'ejoopona co'i chekũnare Jesure cuasanare jovora chiniasomũ repañ. Jã'ata'ni repaña vajũchũasome repañ'te. "Joremũ ikũ", chini jachaasome repaña. ²⁷ Te'eũ Bernabechi'a repañ'te re'oja'che cho'okaniasomũ. Jesús saosinare sa repañ Saulo Damasco ma'a saiũ ñasi'ena'me Jesús repañ'te i'kasi'e peore kuakaniasomũ repañ Bernabé. "Ikũ Saulo, Jesús pa'iche vajũchũma'ñe re'oja'che chũ'vaasomũ Damasco vũ'ejoopo pa'inare", chiniasomũ Bernabé. ²⁸ Bernabepi kũaũna asa Saulo'te pojoasome repaña Jesús saosina. Pojojũna repanare jovoasomũ repañ. Jovo Jesucristo'te cuasanana'me Jerusalén vũ'ejoopo'te ku'iu vajũchũma'ñe Jesús pa'iche'te re'oja'che chũ'vakũ paniasomũ. ²⁹ Judíopãi griego chũ'o i'kanare rũa chũ'vaasomũ repañ. Jã'ata'ni repaña asacuheju pe'ruju, "Vanisoñu ikũre",

chinasome repaŭ'te. ³⁰ Ŭcuarumŭ Jesure cuasana Saulo'te vanisoŋu chiiche'te asa, "Repaŭni vanisojŭ", chini repaŭ'te Cesarea vŭ'ejoopona casa, jã'achejapi Tarso vŭ'ejoopona saosome.

³¹ Saulo'te saoso pãipi cu'ache cho'omapuna Jesucristo'te cuasana re'oja'che pa'ijŭ paniasome, Judea cheja pa'ina, Galilea cheja pa'inana'me Samaria pa'ina. Dios Rekochoji cho'okaiŭna Dios chŭ'o na'a rŭa asa chĕajŭ na'a rŭa masi cuasajŭ Dioni cuasajŭ vajŭchŭjŭ paniasome repana. Ŭcuachi'a pãi na'a jainŭko Dios chŭ'ore asa chĕa jovoŭjŭ paniasome repanare.

Enea'te vasosi'ere kŭamŭ

³² Ŭcuarumŭ Pedro vŭ'ňajooŭoã si'ajooŭoã ku'iu paniasomŭ Jesús neenani repajooŭoã pa'inani ñara chini. Jã'aja'ňe Jesús neenani ku'iu ñara chini Lida vŭ'ejoopona saniasomŭ repaŭ. ³³ Repajooŭo sani pa'irumŭ Pedro pãiu'te ñaasomŭ, Eneas ve'ekŭ'te. Repaŭ Eneas vŭni nŭka ku'icu'akŭna, ochorepaŭsŭrumŭ ŭhiŭ paniasomŭ. ³⁴ Ŭcuarumŭ Pedro ija'che i'kaasomŭ repaŭ'te:

—Eneas, Jesucristoji mŭ'ŭni vasŭna vŭni nŭka ku'iu mŭ'ŭ kãiko'a pa'iche kãña care'vajŭ'ŭ —chinasomŭ. Chikŭna teana vŭni nŭka kuniasomŭ repaŭ.

³⁵ Vajŭ pa'iu nŭka ku'ikŭni pãi Lida vŭ'ejoopo cana ñaasome repaŭ'te, ŭcuachi'a Sarón cana. Repaŭ vajŭsi'ere ña pãi jainŭko Jesucristoni cuasajŭ jovoasome.

Dorcias jŭni vajŭraisi'ere kŭamŭ

³⁶ Ûcuarumũ romio Jesucristo'te cuasako, Tabita ve'eko Jope vũ'ejoopo'te paniasomo. Griego chũ'o repao mami Dorcas ve'easomo. Ûcuachejare pa'io chekũnare si'arumũ re'oja'che cho'okaio paniasomo repao. Chũova'na pa'iva'nare ruã re'oja'che cho'okaniasomo repao. ³⁷ Jã'aja'ñe cho'okoji ravũ tĩni jũnisoona pãi ota oijũ repao'te choa umũcaruupũna mũa ũhaasome.

³⁸ Reparumũ Pedro Lida vũ'ejoopo chuta'a paniasomũ. (Lida vũ'ejoopo kueñeasomũ Jope vũ'ejoopo.) Pedroji kueñere pa'ũana Jesús neena Tabita'te jũ'isi'kore umũna mũa ũha umũpãi ka'chanare Lida vũ'ejoopona saosome, Pedroni soijaapũ chini. Saorena sani Lida vũ'ejoopo tĩ'a Pedro'te, "Raijũ'ũ; Jopena pesa saũu", chiniasome. ³⁹ Chitena Pedro ja'me raniasomũ repanare. Rani tĩ'aũana repaũ'te repao ũhiruupũna mũaasome repana. Muarena repaũ kaka ñato va'jeva'na jainũko repava'ore otare oijũ paniasome. Ota oijũ repana ju'ikãña Dorcas vajurumũ juha rupũ ĩsisikãñare ra ñoasome repaũ'te.

⁴⁰ Ñojũna ña pi'ni Pedro reparuupũ pa'inare ũcuanũkore etoasomũ. Eto ro're ñũ'iu Dioni sēniasomũ repaũ. Sēni pi'ni jũnisosi'koni ñakũ ija'che i'kaasomũ: "Tabita, vũiũ'ũ", chiniasomũ. Chikũna ñakocaã sũka repaũni ñako vũni ñuniasomo repao. ⁴¹ Jã'aja'ñe cho'o repao'te jũtũna chẽa juha vũo nũko, repaũ etosinare Jesucristo'te cuasanana'me va'jeva'nare soniasomũ repaũ, repanapi repao jũni vajũraisi'ere ñaa'jũ chini.

42 Repao jūni vajuraishi'e Jope vū'ejoopo pa'ina ũcuanuko asa Jesucristo'te jainuko cuasajū jovoasome. 43 Reparumū Pedro repajoopo jeerumū canuka paniasomū chekū Simón va'i ca'ni kuenakū vū'ere.

10

Dios chū'ore chū'vaa'kū chini Cornelio Pedro'te soisi'ere kuumū

1 Reparumū chekū Cornelio ve'ekū Cesarea vū'ejoopo'te paniasomū. Cornelio Batallón Italiano sōtaopāi cienrepanare chū'ukū paniasomū. 2 Repau Cornelio Diore cuasakujekū repau majarpāina'me Diore pojokū paniasomū. Jā'ajekūna judiōpāi chūova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaiū paniasomū repau. Ũcuachi'a Diore si'arumū rua sēeū paniasomū repau.

3 Jā'aja'ñe cho'okū na'itona tres pa'itona Diore sēeū Repau ñoñe'te ñakū ángel'te Dios raosi'kure repau vū'ere kaka pa'ia'na ñaasomū repau. Masi ñoasomū repau ángel. Vū'e kaka ja'me pa'ia' repau'te soniasomū ángel.

—¡Cornelio! —chiniasomū.

4 Chikūna, kukusosi'kūpi ũcuau'ni ñakū,

—¿Ëque? —chiniasomū Cornelio.

Chikūna,

—Mū'ū Repau'te sēeñe asamū Dios. Ũcuaja'che chūova'na pa'iva'nare mū'ū re'oja'che cho'okaiche ñakujekū mū'ūre cavesuma'mū Repau. 5 Jā'ajekūna Jope vū'ejoopona pāire saojū'ū, Simonni soijaaru.

Repau Simón cheke mami Pedro'mu. ⁶ Ūcuauji mu're chu'vaku ūcuaja'che mu'u cho'ojache kuaja'mu. Cheku Simón va'i ca'ni kuenaku vu'ere pa'imu Simón Pedro, chiara ru'tava pa'ivu'ere —chiniasomu ángel repau'te.

⁷ Ūcuarumu Cornelio ángelpi i'ka pi'ni sanisuna umupai te'eka'chapanare repau'te cho'оче cho'okainare soniasomu. Ūcuachi'a sōtao'te Diore cuasaku'te te'eu'te soni raosomu repau. ⁸ Soni rao ángel repau'te i'kasi'e peore kuaasomu repau. Repanare kua pi'ni Jopena saosomu repau.

⁹ Saouna jo'e apeñatato chotena ūcua saiju paniasome repana. Repana Jope vu'ejoopo ti'api'rarumuna nukarepau su'itona Pedro repau pa'ivu'e sē'sevuna muniasomu Dioni sēsa chini. ¹⁰ Muni pa'iu Dioni sēuna āucuhaasomu repau'te. Jā'ata'ni chuta'a āure cho'ojuna cajema'ñe cha'aku Dios ñoñe'te ñaasomu repau. ¹¹ Ñato sábanakāa ujakāa cunaumupi ūcuaka'chapachā'tiroā quē'kesikāapi rūhiturupuji chejana cajeasomu. ¹² Jā'ajekuna ūcuaturupu sa'navu'te cu'ava'na ūcuauava'na jainuko paniasome, rūni ku'iva'naa'me aña'ava'naa'me pi'ava'na peore.

¹³ Ūcuarumu Pedro Dios i'kache ija'che chiche'te asaasomu:

—Pedro, vuni iva'nani vani āijū'u.

¹⁴ Chikuna Pedro i'kaasomu:

—Ja'ku, va'ima'me jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kua'mu chu'u, mu'u aperumuna ūsesi'jekuna.

15 Jã'aja'ñe i'kauna Dios ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Ñakũ, mu'ũ. Chu'upi Diopi, “Re'omũ ie”, chito, ¿mu'upi, “Cu'amũ”, chijja'ũ? —chiniasomũ Dios.

16 Ūcuate'erumũ choteñoã jã'aja'ñe cho'o ñoasomũ repa repau'te. Choteñoã ño pi'ni cunaumuna jo'e munisoasomũ repakãa.

17 Jã'aja'ñe cho'ouna ña, “¿Je'se pa'ijachere ñare chu'ũ jã'a?”, chini rua cuasaasomũ repau. Chuta'a rua cuasakũ pa'ikũni Cornelio saosina Simón vœ'e ku'e jñaã kakasa'aro ti'jñe'ite nukaju paniasome. 18 Nukaju sēniasome repana.

—¿Simón Pedro ivu'ere pa'ikũ? —chiniasome.

19 Jã'a cho'oto Pedro chuta'a Dios ñosi'ere rua cuasakũ paniasomũ. Cuasakũna Dios Rekocho i'kaasomũ repau'te.

—Asajũ'ũ. Ūmupãi chotena mu'uni ku'eme. 20 Vuni caje ũcuanana'me saijũ'ũ. Vajuchumanejũ'ũ. Chu'upi repanare raosi'kua'mũ —chiniasomũ Dios Rekocho.

21 Chikũna Pedro caje ñakũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Ëque rate musanũkona? ¿Chu'uni ku'eche? —chiniasomũ repau. Chikũna repana i'kaasome.

22 —Capitán Corneliopi raosi'kua'mũ chukũna'te. Re'okũ'mũ repau. Diore cuasakũna judiopãi ũcuanũko re'oja'che cutunaa'me repau'te. Dios raosi'kũ ángelpi mu'uni soau chini chũ'uasomũ repau'te, mu'ũ chu'vachu'ore asaa'kũ chini —chiniasome repana. 23 Chitena asa,

—Jau —chini— Kakajũ'u. Iñami ivu'ena kãijũ'u. Che'ro sañu —chiniasomũ repaũ.

Jo'e apeñatato kãni vuni Pedro ùcuanana'me saniasomũ. Chekuna Jesucristo'te cuasana Jope vù'ejoopo cana te'ena ja'me saniasome repanare. ²⁴ Saijũ jo'e chekũumucusena Cesaarea vù'ejoopo tĩ'aasome repana. Tĩ'ato Cornelio chekuna repaũ soisinana'me, repaũ mapãina'me repaũ'te kueñe pa'ina jovo cha'akũ paniasomũ repanare.

²⁵ Repaũ Cornelio ùcuau vù'ena Pedroji sani tĩ'akuna repaũni tijña pojora chini etaasomũ. Eta repaũ'te tijña Diore cho'ocheja'che Pedro'te ti'jñeñe ro're ñuniasomũ Cornelio, repaũni pojokũ. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'okuna Pedro repaũ'te chëa vuõasomũ.

—Vũijũ'u. Mu'u pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chũ'u. Pãiu'mũ —chiniasomũ repaũ. ²⁷ Chikuna vuni cutujũ vù'ena kakaasome repana, Pedrona'me Cornelio. Kaka ñato pãi jainũko chi'isina paniasome. ²⁸ Pedro repanare ija'che i'kaasomũ:

—Mũsanũkona chũkuna judiõpãi pa'iche masime. Tĩipãina'me chi'icu'amũ chũkuna'te. Chũkuna judiõpãi cu'are cuhejũ tĩipãi vũña kakamanaa'me. Jã'ata'ni Dios chũ'ure ija'che i'kasi'kua'mũ: “ ‘Tĩipãi cu'ame', chiimanejũ'u mũ'u”, chiisi'kua'mũ. ²⁹ Jã'ajekuna chũ'ure soñu chini sainare cuhemairo raisi'kua'mũ chũ'u. Chura, ¿ũquere cho'oa'kũ chini soni raore mũsanũkona chũ'ure? chiimũ chũ'u.

³⁰ Chikuna Cornelio ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Ijarũmũ na'ito chũ'u vù'e pa'isi'e chura ùcuaka'chapaumucujña'a'me ie. Repa na'ito

chũ'u judíopãi pa'icheja'che ãu ãima'ñe Dioni sêeu pa'isi'kua'mũ. Sêeu ñato pãiu ko'sijakãña ju'iu chũ'uni ti'jñeñe nukasi'kua'mũ. ³¹ Jã'aja'ñe ti'jñeñe nukakũji ija'che i'kasi'kua'mũ repau chũ'ure: "Mũ'u Repau'te sêeñe asamũ Dios. Chuova'na pa'iva'nare mũ'u re'oja'che cho'okaiche ñakũ mũ'ure cavesuma'mũ Repau. ³² Jã'ajekũna Jope vũ'ejoopona chũ'o saojũ'u mũ'u. Simón Pedroni soni raojũ'u, rani chũ'vaa'kũ mũ'ure. Repau Simón Pedro chekũ Simón vũ'ere pa'imũ. Va'i ca'ni kuenakũ vũ'ere chiara rũ'tuva'te pa'imũ repau", chiisi'kua'mũ. ³³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa teana mũ'uni soisi'kua'mũ chũ'u. Sokũna cuhema'ñe re'oja'che raisi'kua'mũ mũ'u. Re'orepamũ. Chura, Diopi ja'me pa'ũna chi'i cha'ame chũkũna mũ'ure. Chũkũnani chũ'vaa'kũ chini Dios mũ'ure jo'kasi'ere chũ'o asaũ chiime chũkũna —chiniasomũ Cornelio.

Pedro Cornelio vũ'ena Dios chũ'o chũ'vasi'ere kũamũ

³⁴ Ũcuarũmũ Pedro repanare pãi ija'che chũ'vaasomũ:

—Churana Diopi cho'okaiũna ie masimũ chũ'u: Dios pãi ũcuanũkore ũcuapa'rũvachi'a oikũ'mũ. Ũcuarepaa'me jã'a. ³⁵ Pãi ũcuanũkore si'avãjũpãi pojomũ Dios, Repau'ni cuasajũ re'oja'che pa'ito. ³⁶ Repau Dios Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore raosi'kua'mũ chũkũna'te Israel jojosi'na. Ija'chea'me repa: Pãi ũcuanũkore Paakũ Jesucristo cho'okaisi'ejekũna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ, Repau'ni cuasajũ sêeto. ³⁷ Mũsanũkona

chukuna judíopāi pa'icheja cho'osi'e peore asasinaa'me, Galilea cheja Juan chu'vaku okoro'vesi'ena'me cho'je cho'osi'e peore. ³⁸ Diopi Jesure Nazaret vu'ejoopo cakure Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, Ūcuarekochoji ja'me pa'iana pāire re'oja'che cho'okaa chini. Dios Rekochoji chū'ukuna Repau Jesús si'achejña ku'ia pāire re'oja'che cho'okaiu pa'isi'kua'mu. Vaire paaju jū'inare vasokaisi'kua'mu Repau. Jā'aja'ñe cho'oku pa'isi'kua'mu Jesús, Diopi Repauni ja'me pa'iana. Jā'a asasinaa'me masanukona. ³⁹ Chukuna Repau Jesús Jerusalén vu'ejoopo cho'osi'ena'me Judea cheja cho'osi'e peore ñasinaa'me. Jā'aja'ñe cho'okuna pāi kurususē'verona jē'jo vēasōsinaa'me Repau'te. ⁴⁰ Jē'jo vēasōsi'kureta'ni Diopi vasouna choteumucujñana Repau'te tāsichejapi vajurani eta ñosi'kua'mu Repau chukuna'te. ⁴¹ Vajuraisi'kuta'ni judíopāi ūcuanukore ñomanesi'kua'mu Repau. Chukuna'te Dios chēasinarechi'a ñosi'kua'mu Jesús chekunani kuaju paapu chini. Chukuna Ūcuana'me au āisinaa'me Repau jūni vajuraisirumu. ⁴² Jā'aja'ñe pa'ia chukuna'te pāire Dios chu'ore, "Ija'che chu'vaju pa'ijū'u", chiia chū'usi'kua'mu Repau chukuna'te: " 'Chu'u icheja jo'e cajesirumu pāi ūcuanuko cu'ache cho'osi'e Diopi chū'uuna ro'iche chū'uja'mu. Jūnisōsiva'na repava'na vajurumu cho'osi'ena'me, Repau rairumu chuta'a vajuna cho'osi'e ro'iche chū'uja'mu chu'u.' Jā'aja'ñe chu'vajū'u", chiisi'kua'mu Repau chukuna'te. ⁴³ Jesús

chuta'a raimarumũ Dios chũ'o aperumũ kuasina
ũcuanũko Repau pa'ijachere kũajũ tocha
jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pãi ũcuanũkore jũni ro'ikaisi'ejekũna
Repau Mamakũ'te cuasanare repaña cu'ache
cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ Dios,
chiimũ repaña tocha jo'kasi'e —chiniasomũ Pe-
dro.

Judío peonani Dios Rekocho raisi'ere kũamũ

⁴⁴ Repau chuta'a chũ'vatona repau chũ'vache
Dios chũ'o asanare ũcuanũkore Dios Rekocho
cajeasomũ. ⁴⁵ Cajeũna ña Pedrona'me raisina
judío pãi Jesucristo'te cuasana rũa cuasajũ ija'che
i'kaasome:

—¡Dios inare judío peonareta'ni Repau Reko-
cho raomũ! —chiniasome repaña. ⁴⁶ Judío
peonapi tĩipãi chũ'o che'chemanesinapi tĩipãi
chũ'ore i'kajũ, “Dios peore masakũ'mũ”, chiijũna
jã'aja'ñe i'kaasome repaña judío pãi.

⁴⁷ Jã'aja'ñe i'kajũna Pedro ija'che i'kaasomũ:

—Churata'ni ina mai paacheja'che Dios
Rekocho paame. Jã'ajekũna repañare
okoro'veche ũsecu'amũ —chiniasomũ. ⁴⁸ Chini,
repañare judío peonare i'kaasomũ repau.—
“Jesucristo'te cuasanaa'me chũkũna”, chiijũ,
okoro'vecojñojũ'ũ musanũkona —chiniasomũ
Pedro repañare.

Jã'aja'ñe i'kaũna ũcuaũni
okoro'vecojñoasome repaña.
Okoro'vecojñocuha,

—Jo'e te'eumucujñaruã canũka ja'me pa'ijũ'ũ
chũkũna'te —chiniasome repaña repau'te.

11

*Simón Pedro Cesarea vü'ejoopo cho'osi'ere
Jerusalenna co'i kvasi'ere kwamu*

¹ Repa Cesarea vü'ejoopo cho'osi'e judío peon-
api Dios chü'ore asa chēasi'e Jesús saosinana'me
chekuna Jesucristo'te cuasana Judea cheja pa'ina
asaasome. ² Jā'aja'ñe cho'osi'ere asa repau
Pedroji Jerusalén vü'ejoopona co'ina Jesure
cuasana judiöpāi te'ena ke'reasome repau'te.

³ Ke'reju ija'che sēniasome repau'te:

—¿Je'se pa'ina mu'u judío peonani sani
ñaku ja'me ãu ãku? Mai judiöpāi jā'aja'ñe
cho'omanaa'me —chiniasome repana.

⁴ Chitena Pedro repau cho'osi'e peore ija'che
kuaasomu repanare:

⁵ —Jope vü'ejoopo'te pa'iu Dioni sēu
pa'isi'kua'mu chü'u. Sēuna Dios ñoñeji
ñosi'kua'mu chü'ure. Ñato sábanakāa
ujakāa cunaumupi chü'u ñu'ichejana
cajesi'kua'mu, ũcuaka'chapachã'tiroã
quē'kesikāapi. ⁶ Ñato, cu'ava'na ũcuauava'na
rūhiturupjekuna sa'navu'te rua jainako
pa'isinaa'me. Rūni ku'iva'nana'me añana'me
pī'ava'na pa'isinaa'me. Airocava'na peore
pa'isinaa'me repakāa sa'navu. ⁷ Jā'aja'ñe
ñaku Dios chü'ure i'kache ija'che chiiche'te
asasi'kua'mu chü'u: “Vuijũ'u, Pedro. Vuni
iva'nare vani āijũ'u”, chiisi'kua'mu Dios chü'ure.

⁸ Chikuna i'kasi'kua'mu chü'u. “Ja'ku, va'ima'me
jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kua'mu
chü'u, mu'u aperumuna ũsesi'jekuna”,
chiisi'kua'mu chü'u. ⁹ Chikuna Dios chü'ure

cunaumupi jo'e ija'che i'kasi'kua'mu: "Chu'upi Diopi, 'Re'omu ie', chiito, umu'upi, 'Cu'amu', chiija'u?", chiisi'kua'mu. ¹⁰ Choteñoã já'aja'ñe Diona'me i'kasi'kua'mu chu'u. Choteñoã i'ka pi'niuna cunaumuna jo'e munisosi'kua'mu repakãa. ¹¹ Ūcuarumu umupai chotena Cornelio raosina Cesarea vu'ejoopoji rani tĩ'asinaa'me, chukuna pa'iv'ena. ¹² Tĩ'arena Dios Rekocho chu'ure ija'che i'kasi'kua'mu: "Jã'anare pai cuhema'ñe ja'me saijũ'u", chiisi'kua'mu. Chikuna repanare ja'me saisi'kua'mu chu'u. Ina Jesure cuasana, seirepana, ja'me saisinaa'me chu'ure. Sani tĩ'a repau Cornelio vu'ena kakasinaa'me chukuna. ¹³ Kakarena Cornelio repau ñasi'ere kuasi'kua'mu chukuna'te, ángel repau vu'e kaka nukaku i'kasi'ere. Ija'che i'kaasomu ángel repau'te: "Jope vu'ejoopona saojũ'u pai, Simón Pedroni soijaapu. ¹⁴ Soijani rarena ũcuauji mu'ure chu'vaja'mu. Chu'vauna asa chẽarena mu'una'me mu'u vu'e pa'inare peore Dios musanukonare chẽa paaku vati toa sani uuche ũsekaija'mu", chiniasomu ángel repau'te. ¹⁵ Já'ajekuna chu'u sani repanare jmamakarũ chu'vatona Dios Rekocho maire aperumu cajesi'aja'che cajesi'kua'mu repanare ja'me pasa chini. ¹⁶ Repanani já'aja'ñe cho'ona Maire Paaku ija'che i'kasi'ere cuasasi'kua'mu chu'u: "Aperumu Juan pai jainukore re'oja'che okoro'vesi'kua'mu. Churata'ni Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mu. Dios musanukonare rekoñoãna Repau Rekocho'te raoja'mu ja'me paau chini", chiisi'kua'mu Jesús aperumu maire.

17 Jã'ajekuna Dios repanare judío peonare repanapi Maire Paakuni Jesucristoni cuasajuna Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, maire aperumu raosi'ejache. Dios cho'oché, ¿useja'che chu'u? —chinasomu Pedro repanare.

18 Jã'aja'ne i'kauna asa ke'reche cuhaso churata'ni Diore ucuanuko re'ojache i'kaasome repana.

—Rua re'okumu Dios. Judío peonarejatuka repanapi cu'ache cho'oché'te uhasorena Repau pa'icheja saiche jo'kamu Dios, Repauna'me si'arumu ja'me pa'iju paapu chini —chinasome repana.

Antioquía vu'ejoopo pa'ina Jesure cuasache'te kumtu

19 Aperumu Esteban chuenisorumu chekunare Jesús neenare ucujaja'che cu'ache cho'oasome pa'i. Ucuanani cu'ache cho'ojuna ña Jesús neena eta sanisoasome. Chekuna Fenicia chejana saniasome. Chekuna Chipre juupona saniasome. Chekuna Antioquía vu'ejoopona saniasome. Jã'achejñare sani pa'iju Jesús pa'iche'te chekunani judiopãichi'a kuaju paniasome repana.

20 Chekunata'ni Jesure cuasana te'eva'na, Chipre raisinana'me Cirene raisina ucujajoopona Antioquía vu'ejoopona sani tã'a judiopãire chu'vajü judío peonare ucuchi'a chu'vaasome. Pa'i ucuanukore Jesús re'ojache cho'okaisi'ere kuaasome repana. 21 Jã'ajekuna Diopi repanani rua re'ojache cho'okaiuna pa'i rua jainuko Jesucristoni cuasaju jovoasome.

²² Repacheja pa'ina Jesure jovosi'e Jerusalén vü'ejoopo pa'ina Jesucristo'te cuasakuanupü asaasome. Asasinajejü Bernabeni Antioquía vü'ejoopona saosome repana. ²³ Ũcuarumü repau Bernabé sani tĩ'a repanare Dios re'oja'che cho'okaisi'ere ña pojoasomü. Jã'ajekuna repanapi jo'kasoma'ñe Jesuni masi cuasajü paapü chini chü'vaasomü repau. ²⁴ Repau Bernabé re'oja'che pa'iküjekü Jesucristo'te rüa masi cuasakü Dios Rekocho chü'uñe re'oja'che cho'okü paniasomü. Jã'aja'ñe pa'iküji repachejare pa'iauna na'a rüa jainüko päi Jesure cuasajü jovoasome.

²⁵ Na'a pa'isirumü repau Bernabé Tarso vü'ejoopona saniasomü Sauloni ku'era chini. Repau'te ku'e jña Antioquiana saasomü repau. ²⁶ Ũcuajoopo'te sani te'eüsürumü pa'ijü Jesure cuasakuanupüna'me chi'ijü päi jainükore ka'chana che'chojü paniasome repana. Repajoopo Antioquía vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasanare, "Cristo neena", chiniasome. Aperumü repanare jã'aja'ñe ve'omaneasome päi.

²⁷ Ũcuarumü chekuna Dios chü'o küana Jerusalenpi Antioquía vü'ejoopona rani tĩ'aasome. ²⁸ Repanare ja'me raisi'kü Agabo Jesure cuasanare chü'o raasomü küara chini. Repanapi chi'irena vüni nukakü Dios Rekochoji cho'okaiuna ija'che i'kaasomü repau: "Na'a pa'isirumü päiva'nare si'acheja äü karaja'mü", chiniasomü. (Repau küasi'e na'a pa'isirumuna Claudio chü'ürumuna ti'jñesi'küa'mü.) ²⁹ Agabo i'kasi'ere asa Jesure cuasana Antioquía pa'ina

ũcuauko kuri jovo Judea cheja pa'inani, Jesure cuasanani saõnu ãure koo ãapũ chiniasome. Repanare ïsire'onũkorũ kuri jovo saõnu chiniasome repana. ³⁰ Repana cho'oũu chiisi'ere cho'ojũ Judea pa'inare, Jesure cuasanare chũ'unani kuri saosome repana. Bernabena'me Saulo sakaniasome repakuri.

12

Santiago'te vanisosi'ena'me Pedro'te chẽasi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmũ Herodes, Galilea cheja pa'inare chũ'ũkũ, Jesure cuasakuanupũ pa'inani cu'ache cho'ora chini te'enare chẽañe chũ'ũasomũ. ² Jã'aja'ñe chũ'ũuna chẽarena Juan majaa'chũre, Santiago'te, va'tipi vanisoche chũ'ũasomũ repaũ Herodes. ³ Repaũ'te vanisosi'e judío aina asa rũa pojoasome. Ũcuarũmũ Herodes repana pojosi'ere asa Pedroni ũcuaja'che chẽaa'jũ chini chũ'ũasomũ. Reparũmũ pascuarũmũ paniasomũ, judíopãi pã saũmanesi'e ãirũmũ. ⁴ Ũcuarũmũna Pedroni chẽarena pãi chẽavũ'ena cuao sõtaopãire chũ'ũ jo'kaasomũ Herodes, repaũni pẽ'jea'jũ chini. Chũ'ũ jo'kaũna sõtaopãi ũcuaka'chapakuanupũã sa'ñejũ pẽ'jeasome repaũ'te. Te'ekuanupũ ũcuaka'chapanachi'a paniasome. Pascuarũmũ caraisirũmũna Herodes pãi ñajũ'te Pedro'te cu'ache i'kakũ vanisoche'te chũ'ũra chiniasomũ. ⁵ Jã'aja'ñe cho'ora chini Herodes Pedro'te pãi chẽavũ'ere cuao paaasomũ. Jã'ajekũna Jesure

cuasakuanupɔ pa'ina Pedroji pāi chēavɔ're
pa'ina si'arɔmɔ Dioni rɔa sēekaijɔ paniasome.

6 Ūcuarɔmɔ Pedro repau'te Herodes pāi
ñajɔ'te cu'a i'kajaumucuse ñami kāiɔna repau
kāiruupɔ sōtaopāi te'eka'chapana pē'jejɔ
repau jūjñana cɔnameā ta'chesina paniasome.
Chekɔna sōtao jatisa'aro'te pa'ijɔ pē'jeasome.

7 Repau Pedro kānisorɔmɔna Dios raosi'kɔ
ángel peosichejapi teana rani pa'ina rɔa
miaasomɔ repau pa'iruupɔ. Ūcuarɔmɔ ángel
Pedro'te meakorichona jūtɔpi tɔ'ka vɔo,

—Pesa vɔijũ'ɔ —chiniasomɔ.

Angelpi i'kakɔna Pedro jūjña ta'chesimeā
cɔnameā teana tɔsɔ tuā'tuasomɔ. 8 Jā'aja'ñe
cho'o ángel jo'e i'kaasomɔ repau'te.

—Mɔ'ɔ kāñana'me cū'akorophe're sa'chejũ'ɔ
—chiniasomɔ. Chikɔna sa'cheasomɔ repau.—

Ūcuaja'che sē'sevɔ mɔ'ɔ ju'ikāa mini sacha
ja'me rajjũ'ɔ chɔ'ɔre —chiniasomɔ.

9 Chikɔna Pedro pāi chēavɔ'e rɔa ɔjavɔ'e
ángel cho'jepi etakɔ paniasomɔ. Jā'aja'ñe
cho'okɔ'teta'ni ángel repau'te cho'okaichejē'e
cuasomaneasomɔ Pedro'te. “Rupɔ Dios ñoñeji
ñomɔ chɔ'ɔre”, chiiɔ cuasaasomɔ Pedro.

10 Etajɔ pē'jekɔ'te, charo nukakɔ'te carani, na'a
cho'je nukakɔ'te carani, jatisa'aro cɔnasa'arona
tī'aasome repana. Tī'arena repasa'aro
ūcuate'esa'araji vataɔna eta vɔ'ejoopo'te
pa'ijɔ te'ejoovɔ mɔaasome repana. Te'ejoovɔ
mɔa ñato ángel teana peoasomɔ. 11 Angel
jo'ka sanisosirɔmɔ churata'ni cuasoasomɔ
repau'te. “¡Dios raosi'kɔ ángel chɔ'ɔre etosi'e

ũcuarepaa'me! Herodes chu'ure pãi chēavũ'e paache ũsemũ Dios. Ũcuachi'a judío aina chu'ure cu'ache cho'oñu chiiche peore ũsemũ Repau", chini cuasaasomũ Pedro.

¹² Chini masi cuasakũ, churata'ni María vu'ena muaasomũ Pedro. (María Juan pũka'koa'mo. Repau Juan mami cheke Marcos.) Repavũ'e pãi jainũko Dioni sēñu chini chi'isina paniasome. ¹³ Ũcuarũmũ Pedro mua tĩ'a jatisa'aro tijñapacasa'aroji sēniasomũ repanare. Sēeuna asa repavũ'e cho'oche cho'okaiko, Rode, ũcuasa'arona ranciasomo. ¹⁴ Rani Pedro chu'ore asa masi pojokota'ni vata ñama'ñe chũri vu'vũso chekũnani kũasosomo repao.

—¡Pedro ve'sere nukamũ! —chiniasomo repao.

¹⁵ Chikona,

—Vē'veo'mo mu'ũ —chiniasome repao'te. Jã'ata'ni repao,

—¡Jorema'mo chu'ũ! —chiio rũa i'kaasomo. Ruarepa i'kakona, ija'che i'kaasome repana:

—Åa, repaũni vanisorena reko raicosomũ — chiniasome repana.

¹⁶ Jã'a cho'oto repau Pedro chuta'a ve'sere nukakũ soiũ paniasomũ. Soiuna asa vata ña jñanosoasome repana. ¹⁷ Ña jñano repanapi ruarepa i'kajũna repau i'kache'te asaa'ju chini vevoasomũ Pedro. I'kasi'e cuharena repau'te Dios pãi chēavũ'e etosi'ere peore kũasomũ repau repanare. Kũa pi'ni,

—Peore chu'ũ kuasi'e Santiagona'me chekũnare Jesure cuasanare kuakajũ'ũ chu'ure,

asa masia'jũ —chinasomũ repaũ. I'ka pi'ni eta tĩchejana saniasomũ repaũ.

18 Jã'a cho'oto sōtaopãi ñataũna ña Pedroji peokũna ũcuanũko kũkũso rũa cutujũ paniasome.

—¿Jeechejare Pedro pa'ikũ? ¿Je'se jã'ũ etaũ? —chijũ sãĩñechi'a sēniasajũ paniasome. 19 Repana sōtaopãi vajũchũjũ cutujũ pa'ijũna Herodes Pedroni ku'e raa'jũ chini chũ'ũasomũ. Chũ'ũna repaũ'te ku'ete'easome repana. Ku'ete'ereña Herodes repanare soni rũa sēniasomũ. Sēni pi'ni chekũnani sōtaopãire chũ'ũasomũ repaũ, Pedro'te masi pē'jemanesinani ũcuanũkore vanisoa'jũ chini. Chũ'ũ chueoso Judea cheja eta Cesarea vũ'ejoopo'te sani paniasomũ repaũ Herodes.

Herodes jũ'isi'ere kũamũ

20 Reparũmũ Herodes Tiro vũ'ejoopo pa'inana'me Sidón vũ'ejoopo pa'inare pe'ruasomũ. Repajoopoã pa'ina si'arũmũ ãu koojũ paniasome Herodes cheja pa'inare. Jã'aja'ñe ãu koonani Herodeji pe'rukũna rũa cu'aasomũ repanare. Chekũchejña ãu koochejñajē'e peokũna Herodeni re'oja'che ja'me pañũ chini repajoopoã pa'ina ũcuanũko repaũni i'kañũ chiniasome. Chini repaũ'te cho'оче cho'okaikũni, Blastoni, i'kaasome repana, repana i'kajaumucusere Blastoji Herodeni sēekaau chini. 21 Repaũ sēekaisiumucuse tí'aũna repaũ Herodes pãi chũ'ũna ju'ikãña re'ojakãñare sa'che repaũ pãi chũ'ũkũ ñũ'isaivũ'te ñũ'ia i'kaasomũ

repanare pãi. ²² I'ka pi'niuna pojojũ ruã cuijũ ija'che i'kaasome repaña:

—Ruã masiũ'mũ jã'ũ. Pãi i'kacheja'che i'kama'mũ iku. ¿Dioa'ũ iku? —chiniasome repaña, rupũ repaũ cuasaku i'kasi'ere.

²³ Repaũchi'a cuasaku i'kasi'kuta'ni, “Dioma'mũ chu'ũ”, chiima'ñe repaña i'kache'te asa pojoasomũ repaũ. Asa pojosi'kureta'ni ángel Dios raosi'kupi ravũ cho'oasomũ repaũ'te. Ravũ cho'oũna repaũ ca'nivũ sa'navuji añapi ãijũna jũnisoasomũ repaũ.

²⁴ Herodes jũnisisirũmũ pãi Dios chu'ore asa chẽa Jesucristoni si'arũmũ na'a jainũko jovoju paniasome.

²⁵ Ũcuarũmũ Bernabena'me Saulo Antioquía vũ'ejoopo pa'ina jovosi'e kuri Jerusalén pa'inani jo'kajani jo'e Antioquía vũ'ejoopona co'iasome. Co'ijũ Juan Marco'te saasome repaña.

13

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini Bernabena'me Saulo'te tũichejñana saosi'ere kũamũ

¹ Reparũmũ Antioquía vũ'ejoopo Jesucristo'te cuasakuanupũ Dios chu'o kũanana'me Jesure cuasanare che'chona paniasome. Iea'me repaña mami: Bernabe'mũ, chija'iu Simeon'mũ, Cirene raisi'ku Lucio'mũ, Saulo'mũ, Menaén chĩirũmũ Herode'te ja'me pa'isi'kũna'me. (Repaũ Herodes Galilea canare chũ'ũku paniasomũ.) ² Reparũmũ Jesucristo'te cuasana chi'i Dioni sũejũ ãũ ãima'ñe paniasome Dioni pojojũ. Jã'aja'ñe cho'ojuña Dios Rekocho ija'che i'kaasomũ repañare:

“Bernabena'me Saulo'te chekũchejñana saojũ'ũ musanũkona, chũ'ũ repanare jo'kasi'ere sani cho'oju paapu”, chiniasomu. ³ Jã'aja'ñe i'kauna asa jo'e ãu ãima'ñe pa'iju Dioni sũeju paniasome repana. Sũni pi'ni repanare Bernabena'me Saulo'te ija'che i'kaju jũjñapi jaasome repana: “Diopi musanũkonare re'oja'che cho'okaaũ, sani Repau chũ'ore masi chũ'vaa'ju chini”, chiniasome. Jã'aja'ñe i'ka pi'ni repanare Dios chũ'ore chũ'vajaapu chini tũichejana saosoasome repana.

Chipre juupo pa'inare sani chũ'vasi'ere kũamu

⁴ Ũcuarũmu Bernabena'me Saulo Dios Rekochoji repanani chũ'ũ saũna Seleucia vũ'ejuopona caje tĩ'a choovu ujavũji tuni Chipre juupona jẽniasome. ⁵ Jẽ'eju Chipre juupo cajuopona Salamina vũ'ejuopona tĩ'aasome repana. Ũcuajuopo'te tĩ'a pa'iju judiõpãi chi'ivũ'ña kaka Dios chũ'ore chũ'vaju paniasome repana. Juan Marcos repanani ja'me cho'okasa chini ja'me saniasomu.

⁶ Peore repajuupo ku'iju chekũru'ru pa'juopo Pafos vũ'ejuopo tĩ'aasome repana. Tĩ'a judiõpãiu'te chaire tijñaasome repana. Chai mamia'me Barjesús. Repau Barjesús, “Dios chũ'o kũakũ'mu chũ'ũ”, chiu joreasomu. ⁷ Jã'aja'ñe pa'ikaji repacheja pa'inare chũ'ũku'te Sergio Paulo'te rũa masiku'te ja'me paniasomu repau. Reparũmu Sergio Paulo Bernabena'me Saulo'te soniasomu, repanapi Dios chũ'ore kũajuna asara chini. ⁸ Jã'ata'ni repau chai repanapi Sergio Pauloni Dios chũ'ore chũ'vaũ

chijuna ãsera chiniasomu. (Repau chai mami cheke Elimas, griegopãi repau'te ve'ochē.) “Pãi chũ'ukujì Dios chu'ore asa chēa cuasaku”, chini ãsera chiniasomu repau Elimas. ⁹ Jã'ata'ni Dios Rekocho Saulo'te ja'me paniasomu. (Saulo mami griego chu'o Pablo'mu.) Repau Pablo rorepa ñaasomu chaire. ¹⁰ Repauni rorepa ñaku, ija'che i'kaasomu Pablo:

—Mu'u vati chũ'ũñechi'a cho'oku'mu. Re'oja'che cho'ochē peore cuheku'mu mu'u. Joreu'mu mu'u. Pãipi Maire Paaku'te cuasañu chiito ãseku'mu mu'u. Rua cu'aku'mu mu'u. ¹¹ Jã'ajekuna Dios mu'ure cu'ache cho'oja'mu. Mu'u ñakocaã na'añe cho'oja'mu Dios. Irumupi miañejẽ'e ñamaneja'mu mu'u na'a pa'isirumujatu'ka —chiniasomu Pablo repau'te chaire.

Chikuna repau Elimas teana na'asoasomu. Na'aso repau jãtuna chēa kuhajanani pãi ku'easomu. ¹² Elimas na'asosi'ere ña jñanoasomu pãi chũ'uku. Jã'are ña jñanoona Pablo Maire Paaku Jesucristo pa'iche che'chosichu'opi repau'te rua cuasoasomu. Cuasokuna Dios chu'o asa chēa Diore cuasaasomu repau pãi chũ'uku.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Pisidiare sani chu'vasi'ere kumam

¹³ Pablona'me Bernabé Pafos vu'ejoopo eta caje choovu tuni jo'e tũichejana chiaraji jēniasome, Panfilia chejana. Jēni tĩ'a chiacha co'covuna sani Perge vu'ejoopona tĩ'aasome repana. Juan Marcota'ni repanare jo'ka Jerusalenna co'isoasomu. ¹⁴ Perge vu'ejoopoji

sani Pablona'me Bernabé Antioquíana Pisidia cheja cajoopona tĩ'aasome. Sani tĩ'a pa'ijũ judíopãĩ p̄aumucusena ũcuana chi'ivũ'ena m̄aa kaka p̄uasome repaña. ¹⁵ Ũcuarũmũ repavũ'e chũ'una Dios chũ'o aperũmũ tochasiphũroã pa'iche'te, Moisés tocha jo'kasi'ena'me chekũna Dios chũ'o kuasina tochasi'e ñajũ i'kaasome. Ñajũ i'ka pi'ni Pablona'me Bernabere ija'che i'kaasome repaña:

—Chũkũna majapãĩ, m̄sanũkonapi chũ'vañũ chini i'kajũ'ũ inare pãĩ chi'isinare —chiniasome.

¹⁶ Chitena Pablo v̄ani nũkaku vevoasomũ repañare, asaa'jũ chini. Repañare ti'jñeñe nũkaku ija'che i'kaasomũ repañ:

—M̄sanũkona Israelpãĩ, asarepajũ'ũ. Ũcuachi'a m̄sanũkona tĩipãĩ Diore vajũchũna, asarepajũ'ũ. ¹⁷ Mai ũcuauko judíopãĩ Cuasakũji, Dios, mai aipãire chẽaasomũ re'oja'che cho'okasa chini. Ũcuauji re'oja'che cho'okaiũna pãĩ r̄ua jainũko jojoasome repaña Egipto cheja pa'irũmũ. Repañare Dios, peore Cho'omasikũjekũ, repacheja pa'isinare peore etoasomũ. ¹⁸ Eto pãĩ peochejana rao r̄ua cu'ache cho'onareta'ni cuarentarepaũsurũmũ kuiraku paniasomũ Dios repañare repacheja pa'irũmũ. ¹⁹ Cuarentarepaũsurũmũ pani pi'nisirũmũna Canaán cheja pa'inare tĩipãire sieterepakuanupũãre vanisoa'jũ chini chũ'ũasomũ Dios repañare, vanisorena repaña pa'isichejare ñsira chini. ²⁰ Peore cuatrocientos cincuentarepaũsurũmũ jã'aja'ñe cho'okaiũ paniasomũ Dios repañare Israelpãĩ.

'Repanapi Canaán chejare kaka pa'ijuna repanare pãi chũ'unare jo'kaasomũ Dios, repanare kuhena cu'ache cho'oñu chini rairumũchi'a, chũ'ujũ paapũ chini. Rũa jeerumũ jã'aja'ñe cho'oju paniasome repana, Dios chũ'o kuajau Samuel chuta'a peorumũ.

²¹ Samuel pa'irumũna repana Israelpãi Dioni rũa s̃eju paniasome, repanare chũ'ujauni masakuni, ñisuna repanani si'arumũ chũ'ũku paau chini. S̃eju pa'ijuna repanare chũ'ujaure Cis mamakuni, Saulni jo'kaasomũ Dios. Repau Saúl Benjamín jojosi'kũ paniasomũ. Dios pãi chũ'ũne jo'kasirumũ Saúl cuarentarepaũsurumũ chũ'ũasomũ repanare.

²² Repau jã'ajanũkorepaũsurumũ chũ'ũsirumũna Dios pãi chũ'ũne tuaasomũ Saulre. Jã'ata'ni Dios Israelpãi ũcuanũkore chũ'ujaure jo'e chekuni Davini pãi chũ'ũku'te jo'kaasomũ. Repau'te Davire ija'che i'kaasomũ Dios: "Isaí mamakũ'te, Davire, chũ'ũre rũa cuasakũ'te rũa pojomũ chũ'ũ. Chũ'ũ chũ'ũne peore cho'oja'mũ repau", chiniasomũ Dios.

²³ Chura Dios David Jojosi'kũre Jesure raocuhasi'kũa'mũ maire Israelpãi vati toa sani uuche'te ũsekaau chini. Apereparumũna cho'okasa chiisi'kũjekũ maire re'oja'che cho'okanicuhasi'kũa'mũ Dios.

²⁴ Jesús chuta'a che'chomarumũ Juan Pãi Okoro'vesi'kũ Israelpãi ũcuanũkore Dios chũ'ore chũ'vaasomũ repanapi asa chẽa cu'ache cho'ochẽ'te ũhaso okoro'vecojñoa'ju chini.

²⁵ Repau Juan pãi chũ'vache cuhapi'rarumũ ija'che i'kaasomũ:

“Musanukona chũ'ure masi cuasama'me. Diopi raosi'kua'mu chũ'ure. Jã'ata'ni Dios Mamakuma'mu chũ'u. Cheku pãiu na'a rua Masiu cho'jepi raija'mu; jã'ua'mu Dios Raoku. Ichejana raipi'ramu Repau, pãire che'chora chini. Repau'te ña, kukujanaa'me pãi. Chu'u Repau'te, 'Peore Masiu'mu', chiiu cuasaku, 'Rua vesuku'mu chũ'u', chiimu na'a jmamakaru masakujeku”, chiniasomu Juan.

²⁶ 'Chu'u majapãi, ie chũ'o musanukonare Abraham jojosingana'me tĩpãi Repau'te vajuchunare raomu Dios, musanukonapi asa chẽa Jesucristoni jovorena musanukona rekoñoãre care'vakaau chini. ²⁷ Jã'ata'ni Jerusalén pa'ina Jesús pa'iche vesusinaa'me, repanare chũ'una ũcuachi'a. Dios chũ'o aperumu kuasina Jesús rani pa'ijachere kuaju tocha jo'kasi'e masi asamanaa'me repana. Puaumucujña pa'iche si'arumu repa tochasi'e ñaju i'kanata'ni asavesunaa'me repana. Repauni cuheju vanisoa'ju chini chũ'uju tocha jo'kasi'e kuache ñanata'ni ũcuare cho'osinaa'me repana. ²⁸ Repau'te Jesure cu'ache cho'omanesi'kureta'ni, vanisochete chũ'ua'ku chini pãi chũ'uku'te, Pilato'te rua i'kaasome repana. ²⁹ Dios chũ'o kuasina Repau'te cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'ere peore cho'o pi'nirena kurususẽ'vero jẽ'josi'kure caso, tãasome pãi. ³⁰ Jã'ata'ni Repau'te Diopi tãsichejapi vaso etoasomu. ³¹ Aperumu Repau Jesús Galilea chejare paniasomu. Jã'achejapi Repau neenana'me Jerusalén vu'ejoopona saniasomu Repau. Ũcuajoopo'te sani pa'iana pãi vanisoasome

Repau'te. Jã'ata'ni Repau'te tãsichejapi vajurani eta ku'iana Repau neena ñaasome Repau'te, aperumũ Ũcuauña'me ku'isina. Repau vajuraisirumũ cuarentarepaumucujña pa'iu Repau neenare ñokũ paniasomũ Jesús. Jã'aja'ñe cho'okuna ñasinajeju irumũ mai majarpã jainukore pã kũaju pa'ime repana ñasi'ere.

³² 'Chũ'o rua re'oja'chere ra kũame chũkuna mũsanukonare. Dios aperumũ mai aipã ija'che i'kaasomũ:

Mũsanukona jojosiñare rua re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ,

chinasomũ. ³³ Irumũ Dios maire repa jojosinare Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kua'mũ. Jã'are chini Jesure vaniso tãcojñosi'kure vaso etocuhasi'kua'mũ Dios. Repau chũ'o aperumũ tochasiphũro, Salmos capítulo dos, ija'che kũamũ:

"Mũ'ũ chũ'ũ chĩia'mũ.

Churata'ni mũ'ũ chũ'ũ chũ'ũñeja'ñe peore chũ'ũkũ pa'ija'mũ",

chinasomũ Dios, Mamaku'te, chiimũ.

³⁴ Repau'te Jesure vaniso tãcojñosi'kure Diopi cho'okaiuna repau ca'nivũ jã'jumanesi'kua'mũ. Jo'e jũ'imanejañere vajuraisi'kua'mũ Repau. Ũcuare ija'che kũamũ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e:

"Chũ'ũ, Dios, aperumũ, 'Mũ'ũ Jojosi'kure re'oja'che cho'okaija'mũ', chiisi'kua'mũ Davire.

'Cho'okaija'mũ', chiisi'kũjekũ jorema'ñe ũcuarepa cho'okaija'mũ chũ'ũ mũ'ũre",
chinasomũ Dios, Mamaku'te,

chiimũ. ³⁵ Cheke na'a charo David tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Dios, Mũ'u Neekũre re'oja'chechi'a cho'okũ'te jũnisõsirũmũ

Repaũ ca'nivũ jã'juñe ũseja'mũ mũ'u, chiimũ. ³⁶ Diopi chũ'ũkũna aperũmũ pa'isinare David re'oja'che cho'okaniasomũ. Dios

repaũ'te chũ'ũsi'e peore cho'o pi'ni aireko jũnisoasomũ repaũ. Jũnisõũna pãipi repaũ

aipãi tãcojñosichejana tãrena repaũ ca'nivũ jã'jusoasomũ. ³⁷ Jã'ata'ni Jesús jũnisosirũmũ

tãcojñosi'kũta'ni Diopi vasokũna repaũ ca'nivũ jã'jumaneasomũ. ³⁸⁻³⁹ Jã'ajekũna chũ'u

mũsanũkonare iere chũ'vamũ, masia'jũ chini: Jesús maire jũni ro'ikaisi'ejekũna mai cu'ache

cho'oche tũ'nesokaiche pa'imũ maire chura. Dios chũ'ũsi'e rũa pa'imũ. Jã'ata'ni mai cuhejũ

cho'omame repa. Dios chiiche re'oja'chere cho'omapũ si'arũmũ cu'ache cho'ojũ pa'inaa'me

mai. Jã'aja'ñe cho'onajejũ Dioni pojoñũ chini jo'cha va'iva'nare si'arũmũ vani ũojũ pa'ime

mai, cu'are tũnoñũ chini. Jã'ata'ni tĩ'ama'mũ jã'a. Jã'ata'ni Jesucristoji mai cu'a peore

ro'isokaisi'ejekũna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ, maipi Jesucristo'te cuasato.

⁴⁰ Asarepajũ'u chũ'u i'kache. Ie chũ'o asa jachama'ñe pa'ijũ'u. Mũsanũkonapi jachato

chekũrũmũ Dios chũ'o aperũmũ kũasina tocha jo'kasi'e kũacheji cu'ache ti'jñeja'mũ

mũsanũkonare. ⁴¹ Ija'che chiimũ repa tocha jo'kasi'e:

“Asarepajũ'u, mũsanũkona, chũ'ũre Diore cuasacuhena.

Asa kukujũ'ũ.

Cho'osõjanaa'me mũsanũkona.

Chũ'ũ cho'oche mũsanũkona chuta'a ñama'ñere
cho'oja'mũ chũ'ũ.

Jã'are chũ'ũ cho'ojachere pãipi kuato
jachara'ame mũsanũkona", chiisi'kua'mũ
Dios,

chiimũ — chiniasomũ Pablo repanare pãi.

⁴² Chũ'va pi'ni Pablona'me Bernabé judíopãi
chi'ivũ'epi etaasome. Etajũna Pablo chũ'vasi'e
asasina rũa i'kaasome repau'te, chekũsemana
jo'e rani pũaumucusena ũcuare chũ'vaa'kũ
chini. ⁴³ Repavũ'e etasirũmũ chi'isina jainũko
judíopãina'me tĩipãi Diore vajũchũna ja'me
tuha saniasome Pablona'me Bernabere.
Ūcuanani ja'me saijũna Pablona'me Bernabé jo'e
chũ'vaasome repanare Dios chũ'o asa chẽasi'ere
jo'kasomanea'jũ chini.

⁴⁴ Ūcuarũmũ pãi jo'e chekũsemana
pũaumucusepi tĩ'aũna Dios chũ'ore asaũu chini
rũa jainũko rani chi'iasome. Vũ'ejoopo pa'ina pãi
peore chi'ira'aasome, Pablo chũ'vache'te asaũu
chini. ⁴⁵ Jã'ata'ni chekũna judíopãi Pablo'te
pe'rujũ ke'rejũ, "Joremũ ikũ", chiniasome,
"Repau chũ'ore jairepanũko asaũu chini
chi'ime", chini cuasajũ. ⁴⁶ Ke'renareta'ni
Pablona'me Bernabé vajũchũma'ñe ija'che
i'kaasome repanare:

—Diopi chũ'ũkũna mũsanũkonare judíopãire
charo Dios chũ'o chũ'vasinaa'me chũkũna.
Jã'ata'ni mũsanũkonapi Dios chũ'ore asacuhejũ
jachajũna judío peonani chũ'vajanaa'me
chũkũna chura. Dios pa'icheja saicuheme

mʉsanʉkona. ⁴⁷ Ija'che chũ'usi'kua'mʉ Dios chʉkʉna'te:

Mʉ'ure chʉ'u chʉ'ore chʉ'vaa'kʉ chini jo'kamʉ chʉ'u,

judío peonare so'ña pa'inani chʉ'u pa'iche'te kʉaa'kʉ chini,

kʉaʉna asa chěa chʉ'ʉni jovoa'jʉ chini.

Repanani rʉa re'oja'che cho'okasa chini cho'omʉ chʉ'u ie,

chiimʉ Dios chʉ'o aperʉmʉ tocha jo'kasi'e — chiniasome repaana Pablona'me Bernabé.

⁴⁸ Chitena repaana judío peona asa pojojʉ, “Dios chʉ'o rʉa re'oja'imʉ”, chiniasome. Jǎ'aja'ñe i'kajʉ Jesure ja'me sani pa'ijana ũcuanʉko teana cuasa jovoasome Dios chʉ'ore asa chěani.

⁴⁹ Jǎ'aja'ñe chʉ'vajʉna reparʉmʉ repacheja pa'ina jainʉko Dios chʉ'o asaasome. ⁵⁰ Jǎ'ata'ni repaana judíopǎi Pablona'me Bernabere rʉa cu'ache cutuasome. Jǎ'aja'ñe cutujʉna asa masiromi Diore vajʉchʉnana'me ʉmʉpǎi repajoopo pa'inare chũ'ʉna cuhejʉ na'a rʉa cu'ache cutujʉ repanare ũcuachejapi etoasome.

⁵¹ Repanani etojʉna Pablona'me Bernabé repaana cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'o tĩ'to to'jñojʉ eta saniasome, pǎipi repajoopo pa'ina cu'ache cho'osi'ena'me Dios chʉ'o asacuhesi'ere masia'jʉ chini. Eto saorena Iconio vʉ'ejoopona saniasome repaana. ⁵² Jǎ'ata'ni repaana etasijoopo pa'ina Jesucristo'te mama cuasana Dios Rekochoji ũcuanani ja'me pa'iana rʉa pojoasome.

14

*Pablona'me Bernabé Iconio vu'ejoopo pa'inare
sani chũ'vasi'ere kũamũ*

¹ Ũcuarũmũ Pablona'me Bernabé Iconio vu'ejoopo sani tĩ'a pa'ijũ judíopãi chi'ivũ'ena kaka Dios chũ'ore chũ'vaasome. Repanapi rũa re'oja'che chũ'vajũna judíopãina'me judío peona jainũko asa chẽa cuasajũ Jesucristoni jovoasome.

² Jã'ata'ni chekũna judíopãi te'ena Jesure cuasacuhena rũa cu'ache cutuasome repanare. Judío peonare ũcuachi'a rũa jorechũ'o i'kaasome repana, asa Jesure cuasanani pe'rua'jũ chini.

³ Jã'ajekũna repanapi Jesure cuasache'te jo'kamanea'jũ chini, Pablona'me Bernabé pesa saimaneasome, repanani na'a che'choñũ chini. Vajũchũma'ñe chũ'vajũ, Jesucristo pãĩ ũcuanũkore re'oja'che cho'okaiche'te kũajũ paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'ojũna, Maire Paakũ, Jesús, Diochi'a masiche'te cho'omasiche jo'kaasomũ repanare, pãipi ña, "Chũ'o ũcuarepare chũ'vanaa'me ina", chiiijũ masia'jũ chini.

⁴ Jã'ata'ni repajoopo pa'ina ũcuanũko ũcuate'e chiimaneasome. Chekũna judíopãire chiniasome. Chekũna Jesús saosinani chiniasome.

⁵ Reparũmũ pãĩ Pablona'me Bernabere cu'ache cho'oñũ chini, jainũko judíopãina'me judío peonana'me repanare chũ'ũna chi'i cutuasome. "Repanani catapi su'a vẽasoñũ", chiniasome repana.

⁶ Jã'ata'ni repanare cu'ache cho'oñũ chiiche asaasome Pablona'me Bernabé. Asa tĩichejana, Licaonia chejana saniasome repana. Sani Listra

vũ'ejoopona'me Derbe vũ'ejoopo repacheja po'ña ũcuachi'a kuniasome repana. ⁷ Jã'achejñare sani ku'ijũ Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vajũ paniasome repana.

Listra vũ'ejoopo pa'inana'me Derbe vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere kũamũ

⁸ Reparũmũ Listra vũ'ejoopo sani tĩ'a pa'ijũ Dios chũ'o chũ'vato pãiu nũka ku'imava'ũ ñu'iu paniasomũ. Chĩirũmũna teana cu'acũ'a paava'ũre jñaacojñosiva'ũjekũ nũka ku'imava'ũ paniasomũ repaũ. ⁹ Jã'aja'ñe pa'iva'ũpi Pablo chũ'vachũ'ore ñu'iu asakũ paniasomũ repaũ. Ñu'iu asakũna Pablo repaũ'te roropa ñakũ, repaũ rekocho cuasache ñaasomũ. Ija'che cuasaasomũ repaũ nũka ku'imava'ũ: “Chekũrũmũ Dios chũ'ũre vasoja'mũ.” Jã'aja'ñe cuasakũna Pablo masikũjekũ, “Ikũre vasore'omũ”, chini cuasaasomũ. ¹⁰ Chini cuasa repaũ'te vjachũ'opi ija'che i'kaasomũ repaũ:

—jVũni nũka ku'ijũ'ũ mũ'ũ! —chiniasomũ Pablo.

Chikũna teana vũni sũ'a nũka kuniasomũ repaũ. ¹¹ Pabloji jã'aja'ñe cho'oũna ña repacheja Licaonia cheja pa'ina repana chũ'opi ija'che i'kajũ vjachũ'o cuiasome:

—Iva'na diova'na cũnaũmũ pa'inapi pãijana caje ñome maire —chiniasome repana.

¹² Bernabere, “Ikũ Zeua'mũ”, chiniasome repana. Pablo'te, “Ikũ Hermea'mũ”, chiniasome, i'kasi'kũjekũna.

¹³ Ũcuajoopo kueñere pãi chi'i Zeure pojovũ'e paniasomũ. Repavũ'e kuirakaikũ phairi,

vacava'nare korosipa'pa ju'iva'nani vʌ'ejoopo kakasa'rona raasomʌ. Phairina'me repacheja pa'ina Jesús saosinani pojojʌ, vacava'nani vanisoñu chiniasome. ¹⁴ Jã'ata'ni Bernabena'me Pablo repana cho'oñu chiiche'te asa, cuhejʌ repana ju'ikãña rueni che'rejʌ pãi kuanupʌ joopona vʌ'vʌ saniasome, repana cho'oñu chiiche'te ñseñu chini. Ësejʌ ija'che i'kajʌ cuiasome repana:

¹⁵ —¿Je'se cuasa ija'che cho'oche ina? Chukuna rupʌ pãia'me. Musanukona pa'icheja'che pa'inaa'me chukuna. Dioma'me. Rupʌ musanukonani Jesure cuasache kuachʌ'ore chʌ'vañu chini raisinaa'me chukuna icheja, musanukonapi iere rupʌ tʌosiva'nare pojoche'te ũhasoa'jʌ chini. Jã'ajekuna musanukonare chukuna Diorepauni Si'arumʌ Pa'ikuni chejana'me chiañaaña'me cunaumuna'me peore jã'achejña pa'iche cu'amajñarũã Cho'osi'kuni cuasaa'jʌ chini chʌ'vame. ¹⁶ Apereparumupi irumʌjatʌ'ka pãi si'achejña pa'inare repana chiijʌ cho'oche ñsemaneasomʌ Dios. ¹⁷ Jã'ata'ni Repaʌ pa'iche'te masia'jʌ chini cheja pa'inare pãi si'arumʌ cho'okaimʌ Repaʌ. Pãi oiʌ re'oja'che kuiraku'mʌ Dios. Oko ramʌ. Æu kũirumʌ Æu chiño kũimʌ. Æu pa'imʌ rʌa. Pojome pãi rekoñoã. Peore jã'a Dios cho'okaichechi'aa'me —chiniasome repana Pablona'me Bernabé.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni vacava'nare ũcua vanisokañu chiniasome repana. Pablona'me Bernabé ñsema'to vanisokaira'aasome repana.

19 Na'a pa'isirumuna judíopāi te'ena Antioquía vü'ejoopo pa'inana'me Iconio vü'ejoopo pa'ina Listra vü'ejoopona ranciasome. Ūcuajoopo'te rani pa'ijü Pablona'me Bernabere cu'ache cutuasome repaña, repajoopo pa'inapi asa repanani pe'ruajü chini. Jã'aja'ñe cuturena asa pe'rujü Pablo'te catapi rüa su'aasome repaña, repañi vanisoñu chini. Repañ'te su'a vëa vü'ejoopo rütuvana jñajñu sa ũhaasome repaña, “Jñisocuhasi'küa'mü ikü”, chini cuasajü. 20 Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanapi sani repañi rühiso'koro chi'i nukajü ñatona cuasarani vüni jo'e vü'ejoopona kakaasomü repañ.

Jo'e apeñatato Pablona'me Bernabé Derbe vü'ejoopona saniasome. 21 Repajoopo tí'a pa'ijü Jesure cuasache küachü'ore chü'vaasome repaña repajoopo pa'inare. Chü'vajüna päi jainüko asa chëa Jesucristoni cuasajü jovoasome. Chü'va pi'ni jo'e Listra vü'ejoopona co'iasome repaña. Jã'ajoopoji Iconio vü'ejoopona co'iasome repaña. Jo'e jã'ajoopoji Antioquía vü'ejoopo co'iasome repaña Pablona'me Bernabé. 22 Ūcuajoopoña jo'e co'i repajoopoña pa'inare Jesucristo'te cuasanare jo'e che'chojü paniasome repaña. Jã'aja'ñe che'chojü repanare ija'che i'kajü rüa chü'vaasome repaña Dios chü'o cuasache'te ũhasomanea'jü chini:

—Jmamarüjê'e Dios chü'o cuasache ũhasomanejü'ü rüa pa'icu'ache pa'itojê'e. Päi si'arümü pa'icu'ache cho'ome maire Jesucristo'te cuasanare. Jã'aja'ñe pa'imü

maire Dios pa'icheja chuta'a saimarumũ — chiniasome repana Pablona'me Bernabé. ²³ Ũcuachi'a repajoopoã pa'irumũ Jesucristo'te cuasanare kuirajũ chũ'ujjanani jña'a jo'kaasome repana, ũcuanapi chũ'ujjuna si'arumũ chi'ijũ Jesucristoni jo'kama'ñe cuasaa'jũ chini. Repanare jña'a te'eumucuse ãu ãima'ñe pa'ijũ Jesuni sēekanasome, repana Cuasakũji Jesupi repanani kuirakũ re'oja'che cho'okaaũ chini.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Siriana co'isi'ere kuumũ

²⁴ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni Pisidia chejapi Panfilia chejana ma'api co'i tĩ'aasome repana. ²⁵ Panfilia cheja pa'ijooona Perge vũ'ejoopona sani Dios chũ'ore chũ'vaasome repana. Chũ'va pi'ni Atalia vũ'ejoopona cajeasome repana. ²⁶ Atalia caje tĩ'a choovũ tuni Antioquía vũ'ejoopona aperumũ repana pa'isijooona jēniasome repana. Aperumũ Antioquía pa'inapi Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini ija'che i'kajũ saosome repanare: “Diopi mũsanũkonare kuirakũ re'oja'che cho'okaaũ, mũsanũkonapi Repaũ chũ'ore chũ'vakaijuna”, chiniasome repana. Repana chũ'vajaijũ'ũ chiisi'e sani chũ'va pi'ni co'iasome repana. ²⁷ Antioquía vũ'ejoopo co'i tĩ'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repana ku'isi'ena'me Dios repanare cho'okaisi'e peore kuaasome repana. Ũcuachi'a judío peonapi Jesucristoni cuasaa'jũ chini Dios cho'okaisi'e peore kuaasome repana. ²⁸ Kua pi'ni Pablona'me Bernabé rua jeerumũ paniasome repacheja Jesucristo'te cuasanana'me.

15

Jerusalén vü'ejoopona chi'i cutusi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmũ ʌmũpãi te'ena Judea cheja pa'ina Antioquía vü'ejoopona sani Jesucristo'te cuasanani ija'che chíijũ che'choasome: "Mũsanũkonapi judío peonapi Moisés chũ'ũ jo'kasi'ere jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojñoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mũ." Jã'aja'ñe chíijũ che'chojũ paniasome repana Judea cheja raisina. ² Pablona'me Bernabé repana che'choche'te ʌsejũ rũa i'kaasome repanare. Rũarepa i'kajũna chekũna, Jesure cuasana Antioquía vü'ejoopo pa'ina ija'che i'kaasome repanare: "Jerusalén vü'ejoopona sani Jesús saosinana'me ainani sēniasajũ'ũ", chiniasome. Jã'aja'ñe i'ka Pablona'me Bernabere saosome repana, chekũnare Jesure cuasanare ũcuachi'a. ³ Antioquía vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasakuanupũji saojũna saijũ Fenicia chejana charo tĩ'aasome repana. Jã'achejapi Samaria chejana tĩ'a repachejña pa'inare Jesure cuasanare peore kũaasome repana, judío peonapi Jesure jovosi'e. Kũajũna asa rũa pojoasome repana. ⁴ Repacheja carani saijũ Jerusalén vü'ejoopona tĩ'aasome repana Antioquía pa'inana'me Pablona'me Bernabé. Tĩ'arena Jerusalén pa'ina Jesucristo'te cuasana peore pojoasome repanare, Repaũ saosinana'me Jesure cuasanare chũ'ũna peore. Pojojũna Pablona'me Bernabé aperũmũ repana Dios chũ'o chũ'varũmũ repanare Dios cho'okaisi'ere peore kũaasome.

⁵ Jã'ata'ni fariseopãi Jesucristo'te cuasana vuni nukajũ ija'che i'kaasome repanare:

—Ija'che chũ'ujũ'u repanare judío peonare: “Mũsanũkonapi Jesucristo'te cuasani jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojũo cheke Moisés chũ'u jo'kasi'e peore cho'ojũ pa'ijũ'u”, chiiijũ'u — chiniasome.

⁶ Chitena Jesucristo saosina Repau'te cuasanare chũ'unana'me chi'iasome ũcuare cutuũu chini. ⁷ Chi'i repanapi jeereparũmũ cutujũna Pedro vuni nukakũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—Asarepajũ'u, chũ'u majapãi. Aperũmũ chũ'ure Diopi chẽasi'kua'mũ chũ'upi judío peonani Jesure cuasache kuachũ'ore chũ'vakũna asa chẽa cuasajũ repanapi Jesucristoni jovoa'jũ chini. Masime mũsanũkona jã'a. ⁸ Chũ'upi Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa Jesucristo'te jovosinaa'me repaña. Jã'ajekũna Dios pãi rekoũoã pa'iche Masikũjekũ repanare teana Repau Rekocho'te raosi'kua'mũ, judío peonareta'ni, maire aperũmũ ĩsisi'eja'che. Jã'aja'ũe cho'o repanare Repau pojoche ñosi'kua'mũ chũkũna'te. ⁹ Dios ũcuauũkore pãi ũcuapa'rũvachi'a oikũ'mũ, mai judiõpãina'me judío peonare. Judío peonapi Jesuni cuasajũ jovorena repaña rekoũoã care'vakaisi'kua'mũ Dios, mai rekoũoã care'vakaisi'eja'che. ¹⁰ ¿Je'se cuasa mũsanũkona Dios cho'ochẽ jachache? Rũa cuajare chũ'ũme mũsanũkona judío peonare. Moisés chũ'usi'e peore masi cho'ovesũnaa'me mai. Mai aipãi ũcuachi'a vesũasome. Jã'ajekũna judío peonare, “Moisés chũ'usi'e cho'ojũ'u”,

chiimanejũ'ũ. ¹¹ Maipi Jesucristoni cuasajũ jovoto re'omũ. Judío peonare ũcuachi'a re'omũ. Peore re'oja'che cho'omanareta'ni Maire Paakũ Jesucristo mai rekoñoã re'oja'che care'vakaikũ'mũ, maipi Repaũ'te cuasato. Rekoñoã care'vacojñosinare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'a masime mai —chinasomũ Pedro repanare.

¹² Pedroji i'ka pi'niũna Pablona'me Bernabé repana ku'ijũ judío peonare chũ'varumũ cho'osi'ere kũasome. Reparumũ Diopi repanani cho'okaiũna rũa re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'oasome repana. Jã'are kũajũna chi'isina i'kama'ñe asaasome. ¹³ Repanapi i'ka pi'nirena Santiago ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'ũ majapãi, asarepajũ'ũ. ¹⁴ Charo Simón Pedro maire i'kasi'kũa'mũ, judío peonare Dios oiche'te kũakũ. Repaũ Pedro chũ'varumũna Dios judío peonare te'eva'nare oia paara chini chẽaasomũ repanare. ¹⁵ ũcuachi'a aperumũ Dios chũ'o kũasina ũcuare kũajũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

¹⁶ “Chũ'ũ, Dios, na'a pa'isirumũ jo'e rani David jojosi'kũni jñaa,

pãire chũ'ũa'kũ chini jo'kaja'mũ.

David jojosina rũa jeerumũ chũ'ũma'me.

Jã'ata'ni jo'e peore care'vaja'mũ chũ'ũ David jojosi'kũpi chũ'ũa'kũ chini.

¹⁷⁻¹⁸ Jã'aja'ñe cho'oja'mũ chũ'ũ judío peonajẽ'e chũ'ũni pojojũ paaru chini.

Chũ'uri jã'aja'ñe cho'oto chũ'u chẽa paana
si'achejña pa'ina ũcuanũko pojojanaa'me
chũ'ure.”

Jã'aja'ñe i'kamũ Dios apereparũmuri, pãipi asa
masia'jũ chini.

Chũ'o ũcuarepare i'kakũ'mũ Dios,
chiimũ.

¹⁹ 'Jã'aja'ñejekũna chũ'vamũ chũ'u ie
Jesucristo'te mama jovosinani judío peonani
cuaja pa'iche'te chũ'ũmaneñũ chini: ²⁰ Cuaja
peochechi'a chũ'ũñũ repanare. Rupũ
tũosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'u. Ũcuachi'a
mũsanũkona mũmũpãi, romi mũsanũkonare
pa'imanare romineemanenjũ'u. Mũsanũkona
romi ũcuachi'a mũsanũkonare paamanare
mũmũpãi mũmũneemanenjũ'u. Ũcuachi'a chie
ũkumanejũ'u. Va'i rupũ rũso vẽasiva'nare
ãimanejũ'u; chie paame jã'ana. Peore jã'are
cho'oma'to re'omũ. ²¹ Ũcuachi'a repanapi judío
peonapi jã'are cho'oma'to judiõpãi pojojanaa'me
repanare. Mai judiõpãi pũaumucujña
si'arũmũ Moisés tocha jo'kasi'ere ñajũ i'kajũ
che'chonaa'me. Ũcuachi'a mai judiõpãi
chi'ivũ'ña si'ajoopoã pa'imũ. Ũcuavũ'ñana
chũ'vanaa'me mai. Apermũri iumucujñatũ'ka
jã'aja'ñe cho'oju pa'inaa'me mai —chiniasomũ
Santiago repanare.

*Jerusalén pa'inapi judío peonani chũ'ore tocha
saosi'ere kũamũ*

²² Jã'aja'ñe chi'i cutu pi'ni te'eka'chapanare pãi
Jerusalén pa'inare Antioquía vũ'ejoopona saapũ
chini ũcuanũko chũ'ũasome repana, Pablona'me

Bernabé repana pa'icheja co'irumuna ja'me saarpu chini. Repana chi'i cutusina Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'unana'me Jesure cuasakuanupu Jerusalén vø'ejoopo chi'ina paniasome. Jã'anapi Judas Barsabana'me Silare chẽaasome, rua masinani. Jesure cuasana ũcuanuko repanare rua cuasaasome. ²³ Ũcuachi'a chũ'o ija'che chiiche tochaasome repana Jerusalén pa'ina, Judana'me Silas sakaaru chini:

Chukuna Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'una, musanukona majapãijana, ie chũ'o tocha saome musanukonare judío peonare. Musanukona, Jesure cuasana, Antioquía vø'ejoopo pa'inana'me Siria cheja pa'inana'me Cilicia cheja pa'ina, ¿pa'iche?

²⁴ Ija'che asasinaa'me chukuna: Chekuna pãi icheja pa'ina musanukona pa'ichejñana sani chekere ija'che chiiju che'choasome: “Moisés chũ'usi'ere, jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chuto tũachena'me cheke peore cho'ojũ pa'ijũ'ũ”, chitena asa sumava'na pa'ijũ ũcuache cuasa cavesusoasome musanukona. Repana musanukonare che'chosi'e chukuna chũ'usi'ema'mu. ²⁵ Jã'are cuheju chi'i cutusinaa'me chukuna. Cutu pi'ni pãi te'enare chẽasinaa'me chukuna, musanukona pa'ichejñana saõũ chini. Chukuna cuasanapi Pablona'me Bernabé ũcuachejana saijuna ja'me saaru chini saome chukuna. ²⁶ Repana Pablona'me Bernabé

chueniso vajuchunata'ni vajuchuma'ñe ũcua Maire Paaku Jesucristo pa'iche kuaaju pa'ime. ²⁷ ũcuanana'me sani chukuna tochasi'ere musanukonani masi kuaa'ju chini Judana'me Silare saome chukuna. ²⁸ Musanukonare rua cuaja pa'iche chũ'uma'me chukuna, Dios Rekocho ũcuachi'a. Jã'ajekuna iechi'a chũ'ume chukuna musanukonare: ²⁹ Rupu tũosiva'nare jo'kasi'e au ãimanejũ'ũ. ũcuachi'a chie ũkumanejũ'ũ. Va'i rupu ruso vẽasiva'nare ãimanejũ'ũ; chie paame jã'ana. ũcuachi'a umupãi, romi musanukonare pa'imanare romineemanejũ'ũ. ũcuachi'a romi, musanukonare paamanare umupãi umuneemanejũ'ũ. Peore jã'are cho'oma'to rua re'omu. Re'oja'che pa'ijũ'ũ.

Jã'aja'ñe chiiche tocha saosome repana.

³⁰ Tocha pi'ni saojuna Antioquía vã'ejoopona saniasome repana ũcuaka'chapana. Sani tĩ'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repanare saosina tochasija'ova ãiasome repana. ³¹ ĩsirena Antioquía pa'ina repana tochasi'e ña pojoasome. ³² Ña pojojuna Judana'me Silas Dios chu'o kuanajeju Dios chu'ore che'choasome repanare, repanapi na'a rua re'oja'che paapu chini. ³³ Judana'me Silas repacheja pani pi'ni co'ijuna repacheja pa'ina, "Re'oja'che saijũ'ũ. Chu'o sa kuaajũ'ũ musanukonare raosinare", chinasome repanare. ³⁴ (Jã'ata'ni co'ipi'rasi'kupi Silas ũcuachejare na'a pasa chini co'imaneasomu.) ³⁵ Pablona'me Bernabé Antioquía vã'ejoopo'te saima'ñe pa'iju

paniasome. Pa'ijɯ chekɯnana'me jainɯko Jesure cuasache'te kɯajɯ Dios chɯ'ore che'chojɯ paniasome repana Pablona'me Bernabé.

Pablo Dios chɯ'ore chɯ'vara chini jo'e saisi'ere kɯamɯ

³⁶ Na'a pa'isirɯmɯna Pablo Bernabere ija'che i'kaasomɯ:

—Aperɯmɯ mai Dios chɯ'o chɯ'vajɯ ku'isichejñare co'i, Jesucristo'te jovosinani ñañu. Sani repana pa'iche'te ña masiñu mai —chinasomɯ.

³⁷ Chikɯna Bernabé,

—Jaɯ, sañu. Sani, Juan Marco'te sañu mai —chinasomɯ.

³⁸ Chikɯna Pablo i'kaasomɯ.

—Pãañu. Juan Marco'te samaneñu. Aperɯmɯ Panfilia cheja pa'irɯmɯ maire jo'ka co'isosi'kɯa'mɯ jã'ɯ. Jo'ka co'iso maire ja'me chɯ'va pi'nimanesi'kɯa'mɯ repaɯ. Jã'ajekɯna jo'e sacuhemɯ chɯ'ɯ repaɯ'te —chinasomɯ Pablo.

³⁹ Rɯa cutuasome repana. Jã'ata'ni ũcuate'e cho'oñu chiimaneasome repana Pablona'me Bernabé. Jã'ajekɯna jo'e jovo ku'imaneasome repana. Bernabé Juan Marcona'me ku'ia Chipre juupona jēniasomɯ. ⁴⁰ Pablota'ni

Silani chēaasomɯ, ja'me ku'ijaure. Silani chēaɯna chekɯna Jesure cuasana saojɯ ija'che i'kaasome Pablo'te: “Mɯ'ɯpi sani chɯ'vakɯna, Maire Paakɯ, Jesucristoji, re'oja'che cho'okaɯ mɯ'ure”, chinasome. ⁴¹ Jã'aja'ñe i'ka saorena sani Siria chejana'me Cilicia cheja ku'ia Dios

chũ'ore che'chokũ paniasomũ repaũ Jesucristo'te cuasanapi na'a rũa re'oja'che paapũ chini.

16

Pablona'me Silas Timoteoni ja'me saju saisi'ere kũamũ

¹ Ku'ijũ Derbe vũ'ejoopona tĩ'aasome repana Pablona'me Silas. Jã'achejapi Listra vũ'ejoopona sani tĩ'a chekũre Jesucristo'te cuasakũ'te, Timoteo'te, tijñaasome repana. Repaũ Timoteo pũka'ko ũcuachi'a Jesucristo'te cuasaasomo. Judíopãio paniasomo repao. Repaũ pũka'kũ griegopãiu paniasomũ. ² Jesucristo'te cuasana Listra vũ'ejoopo pa'inana'me Iconio vũ'ejoopo pa'ina Timoteo'te rũa re'oja'che cutuasome.

³ Pablo, ũcuauĩni ja'me kũaũ chini, Timoteo'te tijña ja'me sara chiniasomũ. Timoteoni sara chini charo jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũaasomũ Pablo repachejña pa'inani judíopãire pojora chini. Timoteo pũka'kũ griegopãiujekũ mamakũ'te chĩirũmũ jĩkochã'tirũ chũto tũaamaneasomũ. Repachejña pa'ina judíopãi ũcuauũko masiasome repa, griegopãiujekũ mamakũ'te ca'nirũ chũto tũaamanesi'e.

⁴ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni sani jo'e kuniasome repana. Vũ'ñajoopoãre ku'ijũ repajoopoã pa'inare Jerusalén pa'ina Jesús saosinana'me Repaũ'te cuasanare chũ'ũna chũ'ũsi'ere Jesucristo'te cuasanani kũajũ paniasome repana, asa cho'oju paapũ chini.

⁵ Kũajũna asaju Jesucristoni na'a masi cuasaasome repana. Ũcuachi'a si'aumucujña na'a rũa

jainuko jovoju paniasome repana, Jesucristo'te cuasakuanurana.

Troas vu'ejoopo pa'irumu Dios ñoñe'te Pablo ñasi'ere kummu

⁶ Ūcuarumu Pablo repau'te ja'me ku'inana'me Asia cheja pa'inani sani chu'vañu chiniasome. Jã'ata'ni Dios Rekochoji ñseasomu repanare. Ūseuna Frigia chejana'me Galacia chejapi saiju paniasome repana. ⁷ Repachejña jëni Misia cheja tususima'ana tĩ'aasome repana. Jã'ama'api saiju Bitinia cheja sañu chiito Jesús Rekocho jo'e ñseasomu. ⁸ Jã'ajekuna Misia chejapi jëni chu'ũ pa'ijooopona Troas vu'ejoopona cajesinaa'me repana.

⁹ Cajë tĩ'a ũcuajooopona canukasinaa'me repana. Ūcuajooopo'te pa'ia Pablo Dios ñoñe'te ñamina ñaasomu. Nato pãiu, Macedonia cheja cakupi nukaku Pablone soniasomu. "Ichejana Macedonia chejana jëni re'oja'chere cho'okaijũ'ũ chukuna'te", chiniasomu repau repau'te.

¹⁰ Pablo Dios ñoñe'te ñauna teana care'vasinaa'me chukuna, Macedonia chejana jëñu chini. "Dios maire soimu Macedonia cheja canani jëni Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini", chiisinaa'me chukuna saĩñechi'a.

Pablona'me Silas Filipos vu'ejoopo canare jëni chu'vasi'ere kummu

¹¹ Ūcuarumu chukuna Troas vu'ejoopoji cajë choovũ tuni Samotracia juupona rũhiñe jë'esinaa'me. Kãni vuni jo'e jë'eju Neápolis vu'ejoopona tĩ'asinaa'me chukuna.

¹² Jã'achejapi Macedonia cheja pa'ijooopona

Filipos vʉ'ejoopona saisinaa'me chukuna. Aperumʉ Roma vʉ'ejoopo pa'ina Filipos vʉ'ejoopo pa'inani jainuko rani jovoasome. Filipos vʉ'ejoopo sani te'eumucujña pa'isinaa'me chukuna. Rʉa ʉjajoopo'me repajoopo.

13 Ūcuajoopo'te pa'ijʉ judiöpāi pʉaumucuse tʉ'auna vʉ'ejoopo kakasa'araji eta chiachana cajesinaa'me chukuna, judiöpāi chi'i Diore sēechejana. Caje ñato romichi'a chi'i pa'isinaa'me chiacha rʉ'tʉva'te. Pa'ijuna chukuna ūcuanana'me ñu'ijʉ Dios chʉ'ore chʉ'vasinaa'me repanare romi.

14 Chukunapi chʉ'vajuna repacheja ñu'iko, Lidia, asako pa'isi'koa'mo. Repao Lidia, Tiatira vʉ'ejoopo pa'isi'kopi rani pa'io pa'ipāi kãñare chimaajakãñare ĩsiko paniasomo. Diore rʉa cuasasi'koa'mo repao. Jã'ajekuna Dios cho'okaisi'kua'mʉ repao'te Pablo chʉ'vachʉ'ore asa chēaa'ko chini. Asa chēa rʉa pojosi'koa'mo repao Lidia. 15 Asa chēa pojoko okorocojñosi'koa'mo repao, majapāina'me peore. Majapāina'me repao okoro'vecojñosirumʉ soisi'koa'mo repao chukuna'te, repao vʉ'ere sani paapʉ chini.

—Mʉsanʉkonapi chʉ'ʉre, “Jesure cuasarepako'mo mʉ'ʉ”, chiina pani chʉ'ʉ vʉ'ere rani pa'ijũ'ʉ —chiisi'koa'mo repao chukuna'te. Jã'aja'ñe i'kaona repao vʉ'ere sani pa'isinaa'me chukuna.

16 Repao vʉ'e sani pa'irumʉ repana Diore sēecheja chiacha rʉ'tʉva si'arumʉ cajejʉ pa'isinaa'me chukuna. Cajejʉ romichĩio'te vatire paako'te tijñasinaa'me chukuna. Vatipi

kuakuna pāi repanare ti'jñejañere kuako pa'isi'koa'mo repao. Repao'te paanani rupū cho'oche cho'okaio pa'isi'koa'mo repao. Repaoji pāire repanare ti'jñejañere kuakona repao'te paanani kuri ro'isinaa'me pāi. Jā'are kuakona rua kuri koosinaa'me repana, repao'te paana.

¹⁷ Chukuna'te tijña cho'jepi tuhasi'koa'mo repao. Cho'jepi tuhako ija'che i'kako cuisu'koa'mo repao, vatini paako:

—Ina pāi Cunaumu Pa'iku'te, Peore Chū'uku'te, Diore cho'oche cho'okainaa'me. Dios chu'o chu'vanaa'me ina, repana chu'vachu'o asa chēasinare Diopi vati toa saiche ūsea'ku chini —chiio cuiko tuhasi'koa'mo repao.

¹⁸ Si'aumucujña jā'aja'ñe i'kako cuiko pa'isi'koa'mo repao. Jeereparumu cuikona asa ca'naso Pablo churi ña i'kasi'kuamū vature.

—Jesucristoji chū'ukuna, i'kamū chu'u mū'ure. Ikore eta saijū'u, mū'u, vati —chiisi'kuamū Pablo repao'te pa'iku'te vature.

Chikuna repao'te pa'isi'ku vati teana eta saisi'kuamū. ¹⁹ Eta sanisoña chura repao'te paanare kuri koocu'asi'kuamū. Jā'aja'ñe cho'orena repao'te paana pe'ruju Pablona'me Silare chēa jñajñusinaa'me vu'ejoopo plazajatū'ka, pāi chū'una asaju'te repanani cu'ache i'kañu chini. ²⁰ Repanare jñajñu tī'a pāi chū'una ti'jñeñena nuko cu'ache i'kasinaa'me repana.

—Ina judiōpāi mai pa'ijooopo pa'inare cu'ache cho'ome. ²¹ Mai Romapāi cho'ovesuche'te che'chome ina maire. Ina che'chochu'ore maipi asa chēaru cu'amū —chiisinaa'me repana.

²² Chitena asa chi'isina ũcuaja'che ũcuanuko cu'ache i'kasinaa'me repanare Pablona'me Silare. Repanapi cu'ache i'kajuna asa repajoopo pa'inare chũ'unapi cu'ache cho'oa'ju chini sēesinaa'me pāi repanare. Jā'aja'ñe sēejuna pāi chũ'una ija'che chũ'usinaa'me repanare:

—Inare kãñare tĩ'te suĩ'suejũ'ũ —
chiisinaa'me.

²³ Repanare rũa suĩ'sue pi'ni pāi chēavũ'ena cuaosinaa'me repana. Cuaō repavũ'e pē'jekũ'te, “Masi ñajũ'ũ inare”, chiisinaa'me repana.

²⁴ Chitena asa pāi chēavũ'e pē'jekũ na'a sa'navuna repana cū'ana sepovũji tacho ñoosomũ.

²⁵ Tacho ñoõna ñu'ijũ ñamirepa Dioni sēejũ paniasome Pablona'me Silas. Ũcuachi'a Dios ujare ujaasome repana. Repanapi ujajuna chekuna repavũ'e pāi chēavũ'e pa'ina asajũ paniasome. ²⁶ Repanapi ujajuna cheja te'erũmũ rũa pi'ruche pi'ruasomũ. Pi'rukuna repavũ'e kachapa rũa ñũ'kueche ñũ'kueasomũ. Jā'aja'ñe ñũ'kuekuna jatisa'ñaroã ũcuate'esa'ñaroãpi teana peore vataasomũ. Ũcuachi'a chēacojñosiva'nare tachosimeã cũnameã ũcuate'emeãpi peore tũ'suasomũ.

²⁷ Pi'rukuna repavũ'e pē'jekũ jñano vñiasomũ kãisi'kũ. Jñano vñi jatisa'ñaroã peore vatasosisa'ñaroãjekuna ña, “Chēacojñosina peore sanisocosome ie”, chini cuasa kũkũcajejaniso, va'ti mini meñe tota jũnisora chiniasomũ repaũ.

²⁸ Jā'aja'ñe cho'ora chiiuna Pablo cuikũ i'kaasomũ repaũ'te.

—¡Meñe asi cho'omanejũ'ũ! Pa'ime chũkũna, ũcuanũko —chinasomũ.

²⁹ Chikũna, asa chekũnare,

—¡Miañe'te rajũ'ũ! —chinasomũ repaũ. Miañe rarena vũ'vũ kaka kũkũcajejaniso kurukuruũ Pablona'me Silas ti'jñeñena ro're ñuniasomũ repaũ.

³⁰ Ũcuarũmũ repanare etua sēniasaasomũ repaũ.

—¿Je'se cho'oja'che chũ'ũ Diopi chũ'ũni vati toa saomaneaja'kũ chini? Kũajũ'ũ chũ'ũre —chinasomũ repaũ.

³¹ Chikũna i'kaasome repana.

—Maire Paakũni, Jesucristoni masi cuasakũ jovojũ'ũ. Mũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oto Dios mũ'ũ rekocho vati toa saomaneja'mũ, mũ'ũ majapãi ũcuachi'a —chinasome repana.

³² Repaũni Dios chũ'ore chũ'vaju repaũ vũ'e pa'inare ũcuanũkore chũ'vaasome repana.

³³ Dios chũ'ore chũ'varena asa teana ũcuañamina, repanare juha sa repana asimajña choakaniasomũ repaũ. Choa pi'ni repaũ majapãina'me peore okorocojñoasomũ repaũ. ³⁴ Okoro'vecojñosirũmũ pãi chēavũ'e pē'jekaisi'kũ repaũ vũ'ena mũva cuaa ãure ãuasomũ Pablona'me Silare. Peore Diore cuasanachi'ajeju repaũ majapãina'me pojosoasomũ repaũ churata'ni.

³⁵ Jo'e apeñatato pãi chũ'ũna pãi chēanare chũ'o saosome pãi chēavũ'e pē'jekũni, sa kũaa'ju chini. Saorena sani ija'che kũaasome repana: “Pãi chēavũ'e pa'inare Pablona'me Silare eto saojũ'ũ”, chinasome repana pãi

chēana repau'te. ³⁶ Sa kuarena asa pāi chēavū'e pē'jeku Pabloni kuaasomū.

—Pāi chū'una chu'o raosinaa'me chu'ure musanukonani etoa'ku chini. Eta saire'omū mū'ure Silana'me. Re'oja'che saijū'u — chiniasomū repau. ³⁷ “Saijū'u”, chiitota'ni saima'ñe pa'iu pāi chēanare ija'che i'kaasomū Pablo:

—Chukuna cu'ache cho'omanesinaa'me. Jā'ata'ni repana pāi ñaju'te su'sueche chū'usinaa'me chukuna'te. Chukuna Romapāia'me. Chukuna'te Romapāire jā'aja'ñe cho'oto cu'amū. Su'sue pi'ni pāi chēavū'ena cuaosinaa'me repana chukuna'te. Chura chekūnarejē'e jñaua'ñe rope'e saosoñu chiime repana chukuna'te. Cu'amū jā'a. Ūcuanapi chukuna'te chēa cuaosinapi rani etoa'ju, chiime chukuna —chiniasomū Pablo repanare.

³⁸ Jā'aja'ñe i'kauna repana pāi chēana co'i pāi chū'unare kuaasome. Kuarena repana pāi chū'una asa kukuasome Pablona'me Silas Romapāijejuna. ³⁹ Asa kukuaso Pablona'me Silas pa'ivū'ena pāi chēavū'ena mua pe'kerū i'kaasome repana, repanapi pe'rumanea'ju chini. I'kaju repanare pāi chēavū'epi etuaasome repana. Etua,

—Musanukonapi ijoopo vū'ejoopo eta sanisoto re'omū —chiniasome repana.

⁴⁰ Chitena Pablona'me Silas pāi chēavū'e eta Lidia vū'ena muaasome. Mua Jesure cuasanare chi'i jo'e chu'vaasome repana. Chu'va pi'ni sanisoasome repana.

17

Pablona'me Silas Tesalónica vu'ejoopo pa'inare sani chu'vasi'ere kɥamɥ

¹ Ũcuarɥmɥ Pablona'me Silas saiɥ Anfípolis vu'ejoopoji caraniasome. Jã'achejapi Apolonia vu'ejoopoji caraniasome. Jã'achejapi Tesalónica vu'ejoopona tí'aasome repaña. Tesalónica vu'ejoopo judíopãi chi'ivũ'e paniasomɥ. ² Pa'iana Pablo ũcuavũ'ena mɥaasomɥ, pãire chu'vara chini. Vu'ñajooopõã kakani si'arɥmɥ jã'aja'ñe cho'oasomɥ repaña. Veinterepaumucujña ũcuajooopo'te pa'iu choteñoõ pɥaumucujñachi'a repavũ'ena mɥa repavũ'e chi'isinare pãi ja'me cutuasomɥ repaña. Dios chu'ore aperɥmɥ tocha jo'kasi'ere ñakɥ kɥaasomɥ repaña. ³ Ũcuare ñakɥ i'kakɥ Dios Neekure raojachere kɥache'te che'choasomɥ repaña repanare. Repaña Dios Raosi'kɥ rani cu'ache cho'ocojñosi'ena'me chueniso tãcojñosi'ena'me jo'e vajuraisi'ere kɥache peore che'choasomɥ repaña.

—Jesús pa'iche'te kɥamɥ chu'ɥ mɥsanukonare. Aperɥmɥ tocha jo'kasi'e Dios chu'o Repaña pa'iche'te kɥamɥ. Dios Repaña Mamakũ'te, Jesure, chejana raõna rani pa'isi'kɥa'mɥ Repaña —chiniasomɥ repaña.

⁴ Pabloji jã'aja'ñe i'kakɥ chu'vaũna asa chẽa cuasajɥ jovoasome judíopãi te'ena Pablona'me Silare. Chekũna ũcuachi'a jainũko Pablo chu'ore cuasajɥ jovoasome, griegopãi Diore cuasanana'me pãi chũ'ũna rũjoromi.

⁵ Repanani pãipi jairepanũko jovojũna chekũna judíopãi Pablo chu'vachũ'ore jachajɥ

pe'rujɔ chekɔnare cu'anare ñamejɔ rupɔ pa'inani soni chi'iasome. Na'a jainɔko soni chi'i jovo cuijɔ vɛ'ejoopoji Jasón vɛ'ena vɛ'vɛasome repana. Vɛ'vɛ kaka Pablona'me Silare ku'easome repana, chɛa etua pãi chenevɛna sa nɔkoñu chini. ⁶ Repanare ku'ete'e chekɔnani Jasonna'me Jesure cuasanare chɛa jñajñu etua sa repajoopo chũ'unare ti'jñeñena nɔko cuijɔ ija'che i'kaasome repana:

—Pablona'me Silas si'achejña ku'ijɔ cu'ache cho'ome. Repanapi i'kajɔna pãi rɛa cavame. Chura ichejana mai pa'ijooona rani ũcuaja'che cu'ache cho'ome repana. ⁷ Repanapi ichejana ratena ikɔ Jasón repaɔ vɛ'ere cuaa paamɔ repanare. Ina ũcuanɔko cu'ache cho'onaa'me. Maire ũcuanɔkore chũ'uku'te Claudio Césa'te jachajɔ chekɔni Jesuni cuasanaa'me ina, “Chukɔna'te paaku'mɔ Jesús”, chiijɔ —Jã'aja'ñe i'kaasome repana.

⁸ I'kajɔna pãi chi'isina repanare chũ'unana'me asa pe'rujɔ si'acairo i'kajɔ cuiasome. ⁹ Repana pãi chũ'una Jasonre kuri sɛniasome, repaɔ'te ja'me pa'inare ũcuachi'a. Repanani kuri sɛtena ro'iasome repana. Ro'irena jñuni saosome repanare.

Berea vɛ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere kɔamɔ

¹⁰ Na'isosirumɔna Jesucristo'te cuasana Pablona'me Silare Berea vɛ'ejoopona saosome. Saorena sani pa'ijɔ judiópãi chi'ivɛ'ena mɔa kakaasome repana. ¹¹ Kaka Dios chũ'ore chũ'vajɔna asa chɛa repajoopo pa'ina Tesalónica pa'inare na'a re'oja'che paniasome.

Pabloji chũ'vakũna asa pojojũ si'aumucujña Dios chũ'ore aperũmũ tocha jo'kasi'ere ñajũ paniasome repana, “¿Pablo i'kachũ'o ũcuarepaa'che?”, chiijũ, ku'e jña masiñũ chini. ¹² Reparũmũ judíopãi jainũko Jesucristoni cuasajũ jovoasome. Ũcuachi'a griego masiromi jainũko Jesure cuasajũ jovoasome, griego umũpãijatũ'ka.

¹³ Ũcuarũmũ Tesalónica vũ'ejoopo pa'ina judíopãi Pabloji Berea vũ'ejoopo pa'inani chũ'vakũna asa pe'rujũ ũcuajooona sani rũa cu'ache cutuasome. Repanapĩ cu'ache cutujũna chekũna repajoopo pa'ina ũcuachi'a Pablo'te pe'ruasome. ¹⁴ Pe'rujũna Jesucristo'te cuasana teana chiarana casoasome Pablo'te, choovãji tuni sanisoa'kũ chini. Jã'ata'ni ja'me pa'isina Silana'me Timoteo saima'ñe ũcuajooopote paniasome. ¹⁵ Pablo'te ja'me saisina Atenas vũ'ejoopojatũ'ka sani ũcuajooopoji co'iasome. Co'i Pablo i'kasi'ere chũ'o Silana'me Timoteo'te sa kũasome repana ija'che chiijũ: “Raire'oto pesa rani ja'me pa'ijũ'ũ chũ'ure”, chiiũ chũ'o saosomũ Pablo reparare.

¹⁶ Pablo chũ'o saosi'kũjekũ Atenas vũ'ejoopote pa'iu cha'akũ paniasomũ reparare. Cha'akũ pa'iu ñato pãijanare tũosi'e rũa paniasomũ repajoopo. Cu'ava'najanare tũosi'e ũcuachi'a paniasomũ. Repajoopo pa'ina rupũ tũosiva'nani ñajũ pojoasome, “Dioa'me ina”, chini. Jã'are ñaũna Pablo'te rũa sumaneasomũ. ¹⁷ Jã'ajekũna repanani oiũ Dios chũ'ore rũa chũ'vaasomũ repaũ. Judíopãi chi'ivũ'ena kaka

judíopãire chũ'vaasomũ repaũ, griegopãi Diore cuasanare ũcuachi'a. Ũcuachi'a umucujña pa'iche plazana mũa repacheja pa'inare Dios chũ'ore chũ'vaasomũ repaũ. ¹⁸ Chũ'vakũna chekũna epicúreopãi kuasi'e che'chenana'me estoicopãi kuasi'e che'chena, pãi cuasachechi'a cuasajũ pa'inapi ke'reasome repaũ'te. Ke'rejũ ũcuanachi'a sãĩñechi'a ija'che sãniasome repana:

—¿Ëquere i'kakũ ikũ? ¿Curukũ? — chiniasome repana. Chekũnata'ni,

—Tĩidiova'na pa'iche'te kuacosomũ ikũ — chiniasome repaũ'te. Pabloji Jesús pa'ichena'me repaũ jũni vajũraisi'ere kuakũna jã'aja'ñe i'kaasome repana.

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kajũ Areópago aikũtina pãi chi'i cutukũtina sa, repaũ'te pãi jainũko asajũ'te ija'che sãniasome repana:

—Mũ'ũ mamachũ'ore che'chokũ pa'imũ. Repachũ'ore asaũu chiime chũkũna. ²⁰ Mũ'ũ che'choche rũa tĩĩnea'me. Jã'ajekũna asa masiũu chiime chũkũna —chiniasome repana. ²¹ Si'arũmũ ũcuauache'te chũ'o repana asamanesi'ere asani sãĩñechi'a cutujũ paniasome repana. Jã'aja'ñe paniasome Atenas vũ'ejoopo cana, so'ña rani pa'ina tĩipãi ũcuachi'a.

²² Jã'aja'ñe sějũna Pablo repana chenevũji vũni nukakũ ija'che i'kaasomũ repanare, Areópago aikũti chi'isinare:

—Atenas vũ'ejoopo cana, asarepajũ'ũ. Chũ'ũpi ñato diova'nare rũa cuasanaa'me mũsanũkona. ²³ Ijoopo vũ'ejoopo ku'iũ mũsanũkona diova'nare

pojochejña rua ñasi'kua'mu chu'u. Te'echeja, "Diova'ure mai vesuva'ure pojochejaa'me icheja", chiiyu tocha suosi'e pa'imu. Ūcuau pa'iche'te kuara chiimu chu'u musanukonare.

²⁴ Repau Dios, musanukona vesuku, chejana'me cheja pa'iche cu'amajñaruã peore Cho'osi'ku diovu'ña pãi cho'osiv'u'ñachi'a pa'ima'kua'mu. Si'achejña pa'iku'mu. Peore chũ'uku'mu

Repau, cunaumu pa'inana'me cheja pa'inare.

²⁵ Pãi ūcuanukore kuiraku cuasache ñisiku pãi vasoku'mu. Pãi paache peore Dios ñisiche'me jã'a. Jã'ajekuna Repau'te kuiranare pãi chiima'mu Repau. Pãipi Repau'te kuirama'tojẽ'e karama'mu Repau'te. Peore paaku'mu

Repau. ²⁶ Repau Dios charo te'e'u'te pãiu'te cho'oasomu. Diopi cho'ouna charo pa'isi'ku

pãiu jainukore jojoasomu cheja pa'inare ūcuanukore. Si'achejña sani paaru chini, pãi jainukore jojoche chũ'uasomu Dios. Chuta'a

pãi peorumu pãi jñaacojñojaumucujñana'me repana pa'ijachejña jo'kaasomu Dios. ²⁷ Jã'aja'ñe

cho'oasomu Dios, pãipi Repauni cuasaju chini. Maipi Repauni cuasaju i'kato asamu

Repau, maire si'arumu ja'me Pa'ikujeku. Sẽeto cho'okaimu Repau. ²⁸ "Diopi cho'okaiuna

pa'inaa'me mai pãi. Diopi cho'okaiuna

vajuna'a'me mai." Musanukona majapãi ija'che tochaasome aperumu: "Dios neenaa'me mai",

chiiyu tochaasome. Ūcuarepaa'me jã'a.

²⁹ 'Jã'ajekuna rũhiñe cuasañu chura; Dios neenaa'me mai. Mai Ja'ku Dios kuripi, oropi tũosiva'uma'mu. Cata tẽ'tosiva'uma'mu.

Ūcuachi'a pāi t̄omasina cuasa t̄osi'kuma'mu Dios. ³⁰ Aperumu Dios t̄osiva'nare cuasanare pāi r̄arepa pe'rumaneasomu, vesujuna. Irumu canareta'ni pāi ūcuanukore, ūcuachejña pa'inare, "Cu'ache cho'оче ūhasōjũ'ũ", chiimu Dios. ³¹ Ūcuachi'a Repa pāi ūcuanuko cu'ache cho'osi'e ro'iche ch̄'ujau mucuse care'vaasomu Dios. Ūcuamucusena Dios Repa Ch̄ea Paaku'te pāi cu'ache cho'onare cu'achejana saoa'ku chini ch̄'ujajam̄. Repa Dios Ch̄ea Paakujī Jesupi jūniso tācojñosi'kupī vajurakuna masime mai Repa pa'iche —chiniasomu Pablo repanare.

³² Jesucristo jūniso tācojñosi'ku vajuraisi'ere kuauna asa te'ena jachaju pāisoju cu'ache i'kaasome repa'te. Chekunata'ni re'oja'che i'kaasome.

—Mũ'ũ i'kasi'ere jo'e ūcuare na'a r̄ua asañu chiime ch̄kuna. Chekurumu rani jo'e ūcuare ch̄'vajũ'ũ ch̄kuna'te —chiniasome.

³³ Chitena Pablo repanare jo'ka sanisoasomu.

³⁴ Jā'ata'ni repa ch̄'vachũ'o asasina te'ena Jesucristoni cuasaju Pabloni jovoasome. Areópago aikūti chi'i ch̄'ũnare ja'me pa'iku, Dionisio Jesure cuasaku jovoasomu. Cheko, Dámaris, ūcuachi'a chekunana'me cuasaasomo.

18

Corinto v̄'ejoopo pa'inare sani ch̄'vasi'ere kum̄

¹ Atenas v̄'ejoopo ch̄'va pi'ni eta Corinto v̄'ejoopona saniasomu Pablo. ² Aperumu Aquila, Ponto cheja raisi'kupī, Italia chejare sani

paniasomꞫ. Ũcuachejare pa'iuꞫna pāi chũ'ukꞫ, Claudio, Roma vꞫ'ejoopo pa'inare judíopāi ũcuanukore eto saosomꞫ. Jā'ajekꞫna Aquila repꞫ rꞫjo Priscilana'me Corinto vꞫ'ejoopona saniasome. Ũcuajoopo'te pa'ijꞫna Pablo sani tijñaasomꞫ repanare. ³ Repana Aquilana'me Priscila chivo raña cho'osikãñapi vꞫ'ñare juhana paniasome. Pablo ũcuaja'che cho'okꞫjekꞫ repana vꞫ'ena canꞫkaasomꞫ, repanani ja'me pa'iu cho'oche cho'ora chini. ⁴ Repajoopo pa'irꞫmꞫ Pablo, judíopāina'me judío peonare Jesucristoni cuasaa'jꞫ chini, pꞫaumucujña pa'iche judíopāi chi'ivꞫ'ena mꞫa chꞫ'vaasomꞫ.

⁵ ReparꞫmꞫ Silana'me Timoteo Macedonia chejapí ratena cho'oche cho'oma'ñe si'arꞫmꞫ Dios chꞫ'ore chꞫ'vakꞫ paniasomꞫ Pablo. Judíopāire rꞫa chꞫ'vaasomꞫ repꞫ repanapi asa, “Dios mai cu'are ro'ikaꞫ chini Jesure raosi'kꞫa'mꞫ. Cristoa'mꞫ RepꞫ”, chiiju cuasaa'jꞫ chini. ⁶ Jā'ata'ni repana Jesús pa'iche'te chꞫ'vakꞫna asacuhejꞫ cu'ache i'kaasome repꞫ'te. RepꞫni cu'ache i'kajꞫna asacuhekꞫ cuhacho i'kakꞫ repꞫ ju'ikãare ña'uñaukꞫ i'kaasomꞫ Pablo.

—MꞫsanꞫkona cu'ache cho'oche ro'i toana sani cho'osojanaa'me mꞫsanꞫkona. ChꞫ'Ɜ chꞫ'o peomꞫ. Churata'ni judío peonani chꞫ'vaja'mꞫ chꞫ'Ɜ —chiniasomꞫ repꞫ.

⁷ Chini judíopāi chi'ivꞫ'epi eta repavꞫ'e kueñe pa'ivꞫ'ena mꞫaasomꞫ repꞫ, Ticio Justo vꞫ'ena. RepꞫ Ticio Justo Diore rꞫa cuasakꞫ paniasomꞫ. ⁸ Judíopāi chi'ivꞫ'e chũ'ukꞫ Crispo repꞫ majapāina'me peore Jesure cuasaasomꞫ.

Chekuna, Corinto vü'ejoopo pa'ina ũcuachi'a jainuko Dios chü'ore asa chëa Jesuni cuasaju okoro'vecojñoasome.

⁹ Ũcuarumu ñami Dios ñoñe'te ñaasomu Pablo. Nakuna Maire Paaku ija'che i'kaasomu repau'te: "Vajuchuma'ñe chü'u pa'iche chü'vaku pa'ijũ'u. Ũhasōmanejũ'u. ¹⁰ Mũ're ja'me pa'iu pãĩ mũ're cu'ache cho'oche ũsemu chü'u. Ijoopo vü'ejoopo chü'u paajana jainukoa'me", chiniasomu Jesús repau'te. ¹¹ Chikuna Pablo saima'ñe te'eũsurumu jo'e chekuũsurumu joopo ũcuachejare pa'iu Dios chü'ore chü'vaku paniasomu repajoopo pa'inare.

¹² Ũcuarumu Acaya cheja pa'inare Galión chũ'urumu judíopãĩ rua jainuko chi'iasome Pablo chü'vache'te ñseñu chini. Chi'i repau'te chëa pãĩ chũ'una pa'ichejana sa ija'che i'kaasome:

¹³ —Iku cu'ache che'choku'mu. Musanukona ñseche'te che'chomu iku, Diore tiiñe cuasache'te —chiniasome repana judíopãĩ.

¹⁴ Chitena Pablo i'kapi'raasomu. I'kapi'ratona pãĩ chũ'uku Galión charo i'kaasomu repanare.

—Musanukona judíopãĩ chura kuasi'e asacuhemu chü'u. Pãipi cu'arepache cho'ojuna ũcuarepare ra kuatota'ni asara'amu chü'u. ¹⁵ Musanukona aipãĩ chü'vacheja'che chü'vamauna asacuheju pe'rume musanukona iku chü'vache. Musanukonachi'a care'vajũ'u jã'a chü'o. Chü'uta'ni care'vama'mu —chiniasomu Galión.

¹⁶ Chini repanare ũcuavü'epi etoasomu repau.

¹⁷ Etokuna pe'ruju repana chi'ivü'e chũ'uku'te,

Sóstenere, chëa repavü'e tijñeñena repana judíopãi suĩ'sueasome. Jã'ata'ni Galión repana cho'оче pe'ruma'ñe rupü asaasomü.

Antioquía de Siria jo'e co'isi'ere kúamü

¹⁸ Jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni ũcuachejare na'a jeerümü paniasomü Pablo. Jeerümü pa'isi'küpi, Siria chejana co'ira chini Corinto vü'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare jo'ka sanisoasomü repau. Saiü Cencrea choo jüosa'arona caje repau sïjopü pa'iche raña peore ko'üsoasomü repau, Dioni pojora chini. Aperümüna repau, "Jã'aja'ñe cho'oja'mü chü'ü", chiisi'ejeküna cho'oasomü repau. Cho'o pi'ni repau Pablo Priscilana'me Aquila choovüji tuni chiaraji jëñasome. ¹⁹ Jëni tĩ'a Efeso vü'ejoopona mani ñaasome repana. Ũcuarümü Pablo repanare Priscilana'me Aquila'te jo'ka judíopãi chi'ivü'ena müa kaka repavü'e chi'isinare judíopãi Dios chü'ore chü'vaasomü. ²⁰ Repanani chü'vaüna asa, "Na'a pa'ijü'ü icheja", chiniasome repana Pablo'te. Jã'ata'ni na'a jeerümü pa'icuheasomü repau. ²¹ Saipi'rakü repanare ija'che i'kaasomü repau:

—Saimü chü'ü. Jã'ata'ni Diopi üsema'to jo'e rani ñaja'mü chü'ü müsankonare — chiniasomü Pablo repanare. Chini choo jüosa'arona caje choovü tuni Efeso vü'ejoopo pa'isi'küpi sanisoasomü repau.

²² Saiü Cesarea vü'ejoopona jëni tĩ'aasomü. Jã'achejapi Jerusalén vü'ejoopona maniasomü repau. Mani tĩ'a repajoopo pa'inare Jesure cuasakuanupü'te müa ña Antioquía vü'ejoopona

jo'e co'iasomꝯ repaꝯ. ²³ Co'i pa'iu na'a pa'isirumꝯ jo'e sani ku'iu Jesucristo'te cuasajꝯ jovosinare peore ku'iu ñaasomꝯ repaꝯ, Galacia cheja pa'inana'me Frigia cheja pa'inare. Sani ku'iu repanare jo'e che'choasomꝯ repaꝯ na'a rꝯa re'oja'che cuasaa'jꝯ chini.

Efeso vꝯ'ejoopona'me Corinto vꝯ'ejoopo Apolos sani chꝯ'vasi'ere kꝯamꝯ

²⁴ Ūcuarumꝯ judíopãiu, Apolos, Alejandría vꝯ'ejoopo raisi'ku, Efeso vꝯ'ejoopona saniasomꝯ. Dios chꝯ'o aperumꝯ tochasi'e rꝯa masiku rꝯa chꝯ'vamasiasomꝯ repaꝯ. ²⁵ Maire Paaku pa'iche rꝯa che'chesi'kujeku, chꝯ'vaneeku, rūhiñe chꝯ'vakꝯ paniasomꝯ repaꝯ. Repaꝯ masichechi'a peore chꝯ'vaasomꝯ repaꝯ. Jesús pa'icheta'ni peore masimaneasomꝯ. Juan okoro'vesi'ena'me che'chosi'e masiasomꝯ repaꝯ. ²⁶ Judíopãi chí'ivꝯ'e kakani vajꝯchꝯma'ñe chꝯ'vakꝯna Priscilana'me Aquila repaꝯ chꝯ'vache asaasome. Chꝯ'vaꝯna asa pi'ni repana vꝯ'ena mꝯva repaꝯ'te karache'te Dios pa'iche'te che'choasome repana.

²⁷ Na'a pa'isirumꝯ Apoloji Acaya chejana sasa chiiꝯna Jesucristo'te cuasana, “Jaꝯ, saijũ'ꝯ”, chiniasome repaꝯ'te. “Saijũ'ꝯ”, chini utija'ore tochakaniasome repana Apolo'te, Acaya cheja pa'inani Jesure cuasanani sa ñoa'ku chini. Ija'che chiiche tochaasome repana: “Ikꝯre Apolo'te re'oja'che cho'okaijũ'ꝯ”, chiiꝯ tocha saasome repana Efeso pa'ina. Saorena sani tĩ'a aperumꝯ Diopi cho'okaiꝯna Jesure cuasajꝯ jovosinare rꝯa re'oja'che che'choasomꝯ repaꝯ.

28 Repacheja sani pa'irumũ pãĩ jainũko asajũ'te Jesure jachanare judiõpãĩ rũa i'kaasomũ repaũ. Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'ere ñakũ Dios Jesure raosi'ere kũaasomũ repaũ. Repana judiõpãĩ cuasama'ñere rũa masi kũaũna repaũ'te sãĩñe i'kavesũasome repana.

19

Pablo Efeso vũ'ejoopo canare chũ'vasi'ere kũamũ

1 Repaũ Apolos Corinto vũ'ejoopo pa'irumũ Pablo po'opi saiũ Efeso vũ'ejoopona tĩ'aasomũ. Tĩ'a ũcuachejana Diore cuasanare tijñaasomũ Pablo. 2 Tijña repanare ija'che sēniasaasomũ repaũ:

—Mũsanũkona Cristo'te apecuasarumũ, ¿Dios Rekocho mũsanũkonare rakũ? —chinasomũ Pablo.

Chikũna,

—Pãasi'kũa'mũ. Dios Rekocho pa'iche vesũnaa'me chũkũna. Jã'a asamanaa'me —chinasome repana.

3 Chitena,

—Jã'a pa'ito, ¿ũquere cuasajũ okoro'vecojñore mũsanũkona? —chinasomũ Pablo repanare.

Chikũna,

—Juan che'chosi'ere cuasajũ okoro'vecojñosinaa'me chũkũna —chinasome repana.

4 Jã'aja'ñe chitena Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Juan ija'che chũ'vaasomũ: “Mũsanũkona cu'ache cho'che ũhaso okoro'vecojñojũ'ũ”, chiiũ chũ'vaasomũ. Ũcuachi'a Cho'je Raijau

pa'iche'te kuaasomꞫ Juan, RepaꞫji rakꞫna pāipi RepaꞫni cuasaa'jꞫ chini. RepaꞫ Cho'je Raija'mꞫ chiicojñosi'kꞫ ranicuhasi'kua'mꞫ. Jesua'mꞫ RepaꞫ —chiniasomꞫ Pablo repanare.

⁵ Jā'aja'ñe i'kaꞫna asa chēa, “Jesure Maire Paaku'te cuasanaa'me chukꞫna”, chiijꞫ okoro'vecojñosome repana.

⁶ Repana okoro'vecojñosirꞫmꞫ Pabloji repanani jūñjāpi jakꞫna Dios Rekocho ja'me pasa chini rianasomꞫ repanare. Dios Rekochoji rani pa'ia cho'okaiꞫna repana che'chemanesi'ere tīipāi chꞫ'ore cutuasome repana. Ũcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiꞫna Dios chꞫ'ore kuaasome repana.

⁷ Repana pāi okorocojñosina docerepana pa'icosome chekurꞫmꞫ.

⁸ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni judiōpāi chi'ivꞫ'ena mꞫa kaka Dios chꞫ'ore chꞫ'vaasomꞫ Pablo. Chotepāimia ũcuachejare pa'ia vajuchꞫma'ñe repavꞫ'e chi'inare pāi si'arꞫmꞫ mꞫa kaka chꞫ'vakꞫ paniasomꞫ repaꞫ, repanapi Dios chꞫ'ũñe'te asa chēa re'oja'che paapꞫ chini.

⁹ Jā'ata'ni chekꞫna Pablo chꞫ'vachꞫ'ore asacuhejꞫ jachajꞫ pāi jainꞫko asajꞫ'te, “Jesure cuasache cu'amꞫ”, chiijꞫ cu'ache i'kaasome. Jā'aja'ñe i'kajꞫna Pablo Jesure cuasanare soni etua tīivꞫ'ena mꞫvaasomꞫ, Tirano utija'ovꞫ'ena.

ŨcuavꞫ'ere pa'ia umucujña pa'iche Dios chꞫ'ore chꞫ'vaasomꞫ Pablo. ¹⁰ Te'eka'chapaũsurꞫmꞫ ũcuachejare pa'ia chꞫ'vakꞫna Asia cheja pa'ina judiōpāina'me griegopāi ũcuanꞫko asaasome Dios chꞫ'o.

¹¹ ReparꞫmꞫ Pablo Diopi cho'okaiꞫna Diochi'a cho'omasiche'te rꞫa re'oja'chere

cho'oasomũ. ¹² Repau Pablo chēasikãñare pañuelokãñana'me ju'ikãñare pãipi jũ'iva'nani sa ĩsito jũ'iva'na vajũasome. Vati paanani ĩsito vati eta sanisoasomũ repanare.

¹³ Reparumũ chekũna judiópãi vati paanani pãire vatire etokañu chini ku'ijũ paniasome. "Vati pãi sa'navũã pa'inare Jesucristo mamipi i'kajũ eto saofũ", chiniasome repana. Ija'che i'kaasome repana vatire: "Vati, asarepajũ'ũ. Pablo Jesucristo pa'iche'te kũamũ. Chũkũnapi Jesucristo mamire i'kajũna ikũre pãiu'te eta saijũ'ũ mũ'ũ, vati", chiniasome. ¹⁴ Judío phairipãi chũ'ũkũ, Esceva mamachĩi sieterepana jã'aja'ñe cho'ojũ paniasome. ¹⁵ Repanapi jã'aja'ñe i'kato vati ija'che i'kaasomũ repanare: "Jesucristo'te masakũ'mũ chũ'ũ. Ũcuachi'a Pablo'te masakũ'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni mũsanũkona, ¿jeejanaa'ñe?", chiniasomũ. ¹⁶ Chini, vatire paakũ rũa koka paakũjekũ vũ'vũ ku'iu ũcuauũkore chēse rũa vaniasomũ. Vakũna kãñajẽ'e peova'na, chiechi'acana eta vũ'vũsoasome repana.

¹⁷ Jã'aja'ñe cho'osi'e Efeso pa'ina Jesure cuasamana judiópãina'me judío peona asa kũkũso, "Jesucristo rũa masakũ", chiiijũ paniasome. ¹⁸ Jã'a cho'oto chekũna Jesure cuasana jainũko rani ũcuana cu'ache cho'osi'ere meñe sũma'ñe cuasa pãi asajũ'te kũasome. ¹⁹ Chaina pa'isina utija'okorovũã chai cho'oche kũakorovũã ra pãi ñajũ'te uosomasome. Na'a pa'isirumũ cuasa ñato repana uosikorovũã cincuenta milrepaumucujña cho'oche cho'oche ro'ichenũko ro'icosomũ. ²⁰ Dios chũ'ore asa chēa jã'aja'ñe cho'oasome pãi. Jã'ajekũna pãi Dios

ch'u'o asa chēasina na'a jainuko si'arumũ jovoju paniasome.

²¹ Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirumũ Pablo repau ku'ijachere cuasaasomũ. “Macedonia chejana'me Acaya cheja ñajani jo'e Jerusalén vñ'ejoopona co'ija'mũ chũ'u. Jã'achejapi Roma vñ'ejoopona sasa”, chiniasomũ Pablo. ²² Chini repau'te cho'оче cho'okainare Timoteona'me Erasto'te te'eka'chapanare Macedonia chejana charo saasomũ repau. Repanare saosirumũ Asia chejare na'a jeerumũ paniasomũ repau.

Efeso vñ'ejoopo pa'ina rua pe'rusi'ere kumũ

²³ Reparumũ Efeso vñ'ejoopo pa'ina pãipi Jesús pa'iche'te kũajuna rua pe'ruasome.

²⁴ Repajoopo cakũ, Demetrio, pokuripi tũokũ paniasomũ diova'ore Artemisare pojovũ'ñarũãre. Repauna'me cho'оче cho'ona, tẽ'tonana'me tũona, rua kuri koosome.

²⁵ Reparumũ Demetrio ũcuaukore chi'iasomũ, diova'nare tũonana'me diova'nare tẽ'tonare chekũnare ũcuajamajñarũã cho'okainare ũcuachi'a peore. Repanare chi'i ija'che i'kaasomũ repau:

—Asarepajũ'u musaukona, Artemisare pojomajñarũã cho'ona. Repao'te pojomajñarũãre cho'oju rua kuri koonaa'me mai. ²⁶ Jã'ata'ni Pablo rua cu'ache cho'omũ maire. Ija'che i'kamũ repau: “Pãi tũosiva'na jã'ana dioma'mũ. Rupũ cho'osi'ea'me jã'a”, chiimũ. Musaukona repau jorekũ i'kache asame. Jã'ajekuna pãi jainuko repau i'kache'te asa chēa tũosiva'nare pojochē ũhasome, ijoopo Efeso vñ'ejoopo pa'inana'me

Asia cheja pa'ina peore. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oto rua cu'amũ. Mai cho'оче si'asoja'mũ, tũosiva'nare pojoche'te pãipi peore cuhasoru. Ūcuachi'a rua masiko'te Artemisare cuasache ũhaso repao vũ'e cavesusojanaa'me pãi. Chura pãi jainũko repao'te pojome Asia cheja pa'inana'me chekũchejña pa'ina peore. Jã'ata'ni Pabloji cu'ache i'kakũna pãi cuhejanaa'me repao'te —chiniasomũ Demetrio repanare.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kache'te asajũna rua teache teaasomũ repanare. Teakũna ija'che i'kajũ rua cuiasome repana: “Artemisare Efeso cakore rua masikonĩ chiime chũkũna”, chiijũ cuiasome repana. ²⁹ Cuijũna asa chekũna na'a rua jainũko chi'i cuiasome. Repajoopo pa'ina ũcuanũko cuira'aasome. Repakuanurũ pãi kuanurũ pa'inapi mũmũpãi te'eka'chapanare chẽaasome, Gayona'me Aristarco'te, Macedonia chejapi rani Pablona'me ku'inare. Repanare chẽa pãi chi'ivũ'ena mũjavũ'ena jñajñũ mũvaasome repana. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ojũna Pablo pãi kuanurũ sa'navũji kaka cutura chiniasomũ. Jã'ata'ni chekũna Jesure cuasana ũseasome repau'te. ³¹ Pãi chũ'ũna ũcuachi'a Pablo'te cuasana chũ'o raoasome, pãi chi'ivũ'e kakamanea'kũ chini. ³² Repanare chẽa jñajñũ cuaa pãi chi'ivũ'e sa'navũji rua jainũko si'acairo i'kajũ cuijũ paniasome repana. Chekũna jainũko repana pe'rujũ cuiche'te vesũjũ rurũ cuijũ paniasome. ³³ Repakuanurũ ja'me pa'ina judiõpãiu'te Alejandro'te pãi chenevũna jujo sao nũkoasome. Ruarepa cuijũna repanani i'kara chini vevoasomũ repau. ³⁴ Jã'ata'ni repau'te

judíopãiujekuna ñamasi jo'e ũcuare i'kaju rua cuiche cuiasome repaña. “Artemisare Efeso cakore rua masikoni chiime chukuna”, chiiju, ũcuanuko te'eka'chapahora jā'aja'ñe cuiasome repaña.

³⁵ Jā'aja'ñe cuijuna repajoopo pa'iku utija'o tochakaiku ũcuamakaru cuijũ'u chiniasomu repañare. Cuharena repañare ija'che i'kaasomu utija'o tochakaiku:

—Efeso pa'ina, asarepajũ'u. Maire ijoopo vñ'ejoopo pa'inare Artemisare pojovñ'e kuirache pa'imũ, repao'te ũcuachi'a. Pãi ũcuanuko masime jā'a. Mai cuasava'o tñosiva'o rua masio cunaumupi cajeasomo.

³⁶ Jachacu'amũ jā'a. Jā'ajekuna musanukona pe'ruche chũrũso cu'ache cho'omanejũ'u; masi cuasajũ'u aperumũ.

³⁷ Ina pãi musanukona rasina Artemisare cu'ache i'kamanaa'me. ũcuachi'a repao vñ'e pa'iche ñaasomanaa'me ina.

³⁸ Jā'ajekuna Demetriona'me chekuna diova'nare pojomajñaruã cho'ona pãi cho'oche'te ñaju ke'reuato ũcuanapi utija'o tochaajũ, ke'reche kuaja'o. Pãi chẽañe chũ'una pa'ime chura. Repaña pa'ivũ'ña vatasivũ'ña'a'me.

ũcuanani mña kuaa'ju. ³⁹ Musanukonare jo'e i'kauato pãi chũ'unani pe'keruji rũhiñe kuajũ'u.

⁴⁰ Musanukona cu'ache cho'osi'e chu'ure chũ'una chekũrumũ asa pe'rujanaa'me. Repañapi pe'ruto sãiñe i'kavesuja'mũ chu'u. Rupu peoche

cu'ache cho'osinaa'me musanukona —Jā'aja'ñe chiniasomu utija'o tochakaiku repañare pãi.

⁴¹ I'ka pi'ni chi'isinare pãi, “Re'omu”, chini eto saasomu repañ.

20

Pablo Macedonia chejana'me Grecia cheja jo'e saisi'ere khamu

¹ Reparum Pablo chekuchejana saipi'raku pãi kuanupũ pe'ru chũru sanisosirumuna Jesure cuasanare soniasomũ repanani chũ'vara chini. Chũ'va pi'ni, "Saimũ chũ'ũ", chini repanare jo'ka Macedonia chejana sanisoasomũ repaũ. ² Macedonia chejare ku'ia vũ'ñajoopoã tĩ'a repajoopoã pa'inare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaasomũ repaũ, repanapi pojojũ paapũ chini. Jã'achejapi Grecia chejana sani tĩ'aasomũ repaũ. ³ Repacheja saisirumũ chotepãimia paniasomũ repaũ. Pani pi'ni Siria chejana co'ira chini choovũ tuhipi'rakũji judiõpãi repacheja pa'ina repaũ'te cu'ache cho'oũũ chiiche'te asa, "Choovũ tusa", chiisi'kũpi tuhima'ñe, "Jo'e Macedonia chejapi jẽni po'opi co'ira", chiniasomũ repaũ. ⁴ Repaũji po'opi saiũna chekũna ja'me saniasome repaũ'te: Pirro mamaku Sõpater Berea vũ'ejoopo raisi'kũna'me Tesalõnica vũ'ejoopo raisina Aristarcona'me Segundo, Derbe vũ'ejoopo raisi'kũ Gayona'me Timoteo, Asia cheja raisina Tiquiconã'me Trõfimo. ⁵ Charo sani Troas vũ'ejoopona cha'asinaa'me repana chũkũna'te. ⁶ Pã saũmanesi'e ãni caraisirumuna, Filipos vũ'ejoopo eta choo jũosa'arona cajesinaa'me chũkũna. Ũcuachejapi choovũ tuni cincorepaumucujña jẽ'eju charo saisina pa'ijoopo Troas vũ'ejoopona

tĩ'asinaa'me chukuna. Repajoopo tĩ'asirumũ sieterepaumucujña pa'isinaa'me chukuna.

Pablo Troas vü'ejoopo cho'osi'ere kũamũ

⁷ Ũcuarumũ chukuna Jesucristo'te cuasana romicorumũ Dioni pojoñu chini repajoopo pa'inana'me chi'isinaa'me. Chi'irena Pablo Dios chũ'ore chũ'vasi'kua'mũ repanare. Jo'e apeñatato saijajekũ ñamirepajatũ'ka chũ'vasi'kua'mũ repaũ. ⁸ Chukuna chi'i

pa'iruupũ umũ pa'iruupũ uopũã rua miasi'kua'mũ. ⁹ Pablo chũ'vachũ'ore

Eutico pösũũ ventanasa'aro'te ñu'iu asakũ pa'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni jeereparumũ ñu'iu uokũakuna kãniso ũcuasa'aroji ve'sena ponũ tuãni jũnisosi'kua'mũ repaũ, rua umũ pa'isa'arojekuna. Tuãkuna chukuna vü'vü caje eta miito jũnisosiva'ũ ũhisi'kua'mũ repaũ.

¹⁰ Pablo caje ña repaũni sũ'kakũ ija'che i'kasi'kua'mũ chukuna'te:

—Vajuchũmanejũ'ũ.

Vajumũ ikũ —

chini vasosi'kua'mũ.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'o

Pablo ũcuaruupũna jo'e mũni ãu ãni pi'ni ñatachetũ'ka jo'e chũ'vasi'kua'mũ chukuna'te.

Chũ'vakũ ñata sanisosi'kua'mũ repaũ. ¹² Repana pãi chi'isina jũni vajũraisikũre pösũũ'te repaũ vü'ena pojojũ sasosinaa'me pãi.

Troas vü'ejoopoji Mileto vü'ejoopona saisi'ere kũamũ

¹³ Jã'aja'ñe cho'osirumũ Pablo choovũji saicũhekũ Aso vü'ejoopona po'opi saisi'kua'mũ. Saipi'rakũ chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ: “Aso vü'ejoopona choovũji saijũ tũojũ

saijũ'u chũ'ure", chiisi'kua'mũ. Chikũna, "Jau", chiisinaa'me chũkũna. Choo jũosa'arona caje choovũ tuni Aso vũ'ejoopona saisinaa'me, Pabloni miiju saũu chini. ¹⁴ Chũkũna repajoopo tĩ'asirũmũ chũkũna'te tijña choovũna tuhisi'kua'mũ repaũ. Tukũna Pablona'me Mitilene vũ'ejoopona jẽni canũkasinaa'me chũkũna. ¹⁵⁻¹⁶ Jã'achejapi jo'e apeñatato saiju Quío juupo carani jo'e te'eumucuse saiju Samos juupo choo jũosa'arona tĩ'asinaa'me. Pabloji Asia chejare pa'icuehekũna Efeso vũ'ejoopo canũkama'ñe carani saiju jo'e te'eumucuse jẽ'eju Mileto vũ'ejoopona tĩ'asinaa'me chũkũna. Jerusalén vũ'ejoopona na'mi tĩ'ara chiisi'kua'mũ repaũ Pablo, Pentecostés fiesta cho'orũmũ ũcuachejare pasa chini.

Efeso pa'inare Jesure cuasanare chũ'ũnare Pablo chũ'vasi'ere kũamũ

¹⁷ Reparũmũ Pablo Mileto vũ'ejoopo'te pa'iu Efeso vũ'ejoopo pa'inani chũ'o saosi'kua'mũ, Jesure cuasanare chũ'ũnani, rani ñaa'ju chini. ¹⁸ Chũ'o saouna ratena repanare ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ:

—Mũsanũkona chũ'u pa'iche masime. Chũ'u Asia cheja tĩ'aumucusepi vũa chũ'u mũsanũkonare ja'me pa'iu cho'osi'e peore masime mũsanũkona. ¹⁹ Reparũmũ judiõpã rũa cu'ache cho'osinaa'me chũ'ure. Jã'ata'ni mũsanũkonani oiũ, "Peore masiu'mũ chũ'u", chiima'ñe Dios chũ'ũñechi'a cho'oku pa'isi'kua'mũ chũ'u. ²⁰ Jã'ajekũna vajũchũma'ñe chũ'vasi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonare. Peore mũsanũkona chiiche che'chosikua'mũ chũ'u

musanukonapi na'a re'oja'che paapu chini. Pãi chi'ivũ'ena'me pãi vũ'ña che'chosi'kua'mu chu'u Dios chu'o. ²¹ Musanukona pa'icheja pa'inare judiõpãina'me griegopãi peore ija'che i'kakũ chu'vasi'kua'mu chu'u: "Cu'ache cho'оче ũhaso Maire Paakũni, Jesucristoni cuasaju Dioni jovojũ'u", chiisi'kua'mu chu'u repanare. ²² Chura Dios Rekochoji chũ'ukuna Jerusalén vũ'ejoopona saimũ chu'u. Repacheja sakuna chu'ure ti'jñejañe vesumũ chu'u. ²³ Iechi'a masimũ: Ku'iu vũ'ñajooõ tĩ'ato Dios Rekocho si'arumũ ija'che i'kamũ chu'ure: "Jerusalén vũ'ejoopo'te sani pa'iana cu'ache ti'jñeja'mu mu'ure. Pãi chẽavũ'ena cuaojanaa'me pãi mu'ure", chiimũ Dios Rekocho chu'ure. ²⁴ Jã'ajẽ'e vajuchuma'mu chu'u. Diopi chu'ure jũ'iñe ïsito re'omũ. Jã'ata'ni Repau chu'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere peore cho'o pi'nikasa chiimũ chu'u. Jã'achi'a chiimũ chu'u. Dios chu'ure Repau chu'ore chu'vaa'ku chini jo'kasi'kua'mu, pãi ũcuanukore Repau re'oja'che cho'okaiche'te kuaa'ku chini.

²⁵ 'Asarepajũ'u, musanukona. Chura ie masimũ chu'u: Chu'u icheja cheja pa'irumũ Dios chũ'uñe chu'u che'choche asasina musanukona ũcuanuko jo'e ñamanejanaa'me chu'ure. ²⁶ Chu'u musanukonare Dios chũ'uñe masi che'chosi'kua'mu. Jã'ajekuna musanukona pa'icheja pa'inapi jũniso vati toana saito chu'o peomũ chu'ure. ²⁷ Chu'u musanukonare vajuchukũ cuhema'ñe Dios chiiche peore kuasi'kua'mu. ²⁸ Asarepajũ'u, musanukona pãi chũ'una. Ñarepaju pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u.

Dios Rekocho mʉsanʉkonare Jesure cuasanare kuirache'te jo'kasi'kua'mʉ, mʉsanʉkonapi repanani re'oja'chere chʉ'vajʉ paapʉ chini. Masi kuirajʉ'ʉ repanare Jesure cuasakuanupʉ Repaʉ jʉni Ūcuau chiepi ro'ikani chēa paakuanupʉ. ²⁹ Chʉ'ʉ sanisosirʉmʉ chai ovejava'nani ānisoñu chini raicheja'che pāi rani rua cu'ache cho'ojanaa'me repanare. ³⁰ Jo'e na'a pa'isirʉmʉ chekʉna mʉsanʉkonare ja'me chi'ina jorejʉ, "Re'oja'chere che'chome chʉkʉna", chiijʉ cu'ache'te che'chojanaa'me, Jesure cuasanani tʉa paañu chini. ³¹ Jā'ajekʉna ñarepajʉ pa'ijʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare ja'me pa'isi'e cavesʉmairo pa'ijʉ'ʉ. Choteʉsurʉmʉ mʉsanʉkonare ja'me pa'iu si'arʉmʉ umucujñana'me ñami cuhama'ñe chʉ'vakʉ pa'isi'kua'mʉ chʉ'ʉ, mʉsanʉkonani oiʉ.

³² 'Jo'ka saimʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare chura. Saiʉ mʉsanʉkonani kuiraa'kʉ chini Dioni jo'kamʉ chʉ'ʉ. Ūcuaja'che mʉsanʉkonapi Dios chʉ'ore na'a rua che'chejʉ paapʉ chini Dioni jo'kamʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare, na'a rua re'oja'che pa'imasia'jʉ chini. Re'oja'che pa'ijʉna Dios mʉsanʉkonare rua re'oja'che cho'okaija'mʉ, chekʉnare ūcuachi'a Repaʉ chēa paanare ūcuaukore. ³³ Mʉsanʉkonare ja'me pa'irʉmʉ mʉsanʉkona paamajñarʉā sēemanesi'kua'mʉ chʉ'ʉ. Mʉsanʉkona paache kāña kuri paauache ñamanesi'kua'mʉ chʉ'ʉ. ³⁴ Chʉ'ʉ pa'iche masime mʉsanʉkona. Chʉ'ure karachena'me chʉ'ure ja'me ku'inare karache'te koora chini rua cho'ochē cho'okʉ pa'isi'kua'mʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkona pa'icheja

pa'irumũ. ³⁵ Cho'оче rua paakũji si'arumũ che'chokũ pa'isi'kua'mũ chu'u mʉsanʉkonare, chu'u pa'iche'te ña chẽa ũcuaja'che paapũ chini. Maipi cho'оче'te rua cho'oju chʉova'na pa'iva'nani kuirañũ. Maire Paakũ Jesús ija'che i'kaasomũ: “Mʉsanʉkonani chekʉnapi re'oja'che cho'okaito pojojanaa'me mʉsanʉkona. Jã'ata'ni mʉsanʉkonapi chekʉnani re'oja'che cho'okani na'a rua pojojanaa'me”, chiniasomũ Jesús — chiisi'kua'mũ Pablo repanare.

³⁶ Repau Pablo i'ka pi'niuna ũcuauko ro're ñu'ijũ Dioni sēsinaa'me. ³⁷ Diore sēni pi'ni repauni oijũ sũ'ka pojosinaa'me repana. ³⁸ Repau Pabloji, “Chu'ure jo'e ñamanejanaa'me mʉsanʉkona”, chiisi'ere cuasaju rua sumava'na pa'isinaa'me repana. Chukʉnana'me cajesinaa'me repana choovũ ju'ichejata'ka.

21

Pablo Jerusalén vʉ'ejoo po saisi'ere kʉamũ

¹ Churata'ni repanare, “Saimẽ chukʉna”, chini choovũ tuni saisinaa'me chukʉna. Charo Cos vʉ'ejoo pa'ijuupona rũhiñe jēni canʉkasinaa'me chukʉna. Jo'e apeñatato vʉni caje tuni Rodas juupona sani tĩ'asinaa'me. Jã'achejapi Pátara vʉ'ejoo sana sani tĩ'asinaa'me chukʉna. ² ũcuachejana chekʉvũ choovũ ku'e jñaa Fenicia chejana jē'esinaa'me chukʉna. ³ Jē'ejũ Chipre juupo sʉripũ cakã'kopi carani saijũ Siria cheja cajoo po Tiro vʉ'ejoo pa tĩ'a canʉkasinaa'me

chukuna. Choovü paanapi ücuajoopona pösere majuna chukuna ücuachi'a ja'me maisinaa'me. ⁴ Mani Jesure cuasanare ku'e jña ücuanana'me sieterepaumucujña pa'isinaa'me chukuna. Pa'ijuna Dios Rekochoji kuauna asa Pablo'te ija'che chü'vasinaa'me repana: "Mü'upi Jerusalén vü'ejoopona saito cu'ache ti'ñeja'mü mü'ure. Saimanejü'ü", chiisinaa'me repana. ⁵ Jä'aja'ñe i'kanareta'ni repanare ja'me pani pi'ni ücua saisinaa'me chukuna. Saijuna repana Jesure cuasana ücuanuko rüjoromina'me mamachüi vü'ejoopoji eta choo jüosa'rona chukunana'me cajesinaa'me. Cajé mejavuna ro're ñu'ijü Dioni ücuanuko séesinaa'me chukuna. ⁶ Sēni pi'ni, "Saime chukuna", chini choovuna tutena ña repana vü'ñana maisinaa'me.

⁷ Ücuachejapi Tolemaida vü'ejoopona sani tī'a choovü jüo mani Jesure cuasanare müa ñasinaa'me chukuna. Repanare te'eñami ja'me pa'isinaa'me chukuna. ⁸ Jo'e apeñatato jo'e saijü Cesarea vü'ejoopona tī'a mani Felipe Dios chü'o chü'vaku vü'ena canukasinaa'me chukuna. Jesure cuasakuanupü Jerusalén pa'ina aperümü päi sieterepanare jñaasome va'jeva'nani äure äua'jü chini. Felipena'me chekunare jñaasome repana. ⁹ Repau Felipe chüi ücuaka'chapanare paasi'küa'mü, romichüichi'a. Repana romichüi Dios Rekochoji jo'kauna Dios chü'o küana pa'isinaa'me. ¹⁰ Repacheja te'eumucujñarüä pa'itona chekü, Agabo, Dios chü'o küaku Judea chejapi raisi'küa'mü. ¹¹ Rani chukuna'te kueñe tī'a Pablo corejakäa mini repau cü'ana'me jüjña

meñe v̄e pi'ni ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ija'che kua mu Dios Rekocho: “Jerusalén pa'ina judíopāi ikāa corejakāa paaku'te ija'che chēa v̄e judío peonani jo'kajanaa'me” — chiisi'kua'mu Agabo.

¹² Jā'aja'ñe i'kauna asa chukuna repacheja pa'inana'me rua i'kasinaa'me Pablo'te, “Jerusalén saimanejũ'ũ”, chiiju. ¹³ Jā'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che chukuna'te i'kasi'kua'mu repau:

—Jā'aja'ñe i'kamanejũ'ũ. Mʉsanʉkonapi ruarepa oijuna rua suma'mu chu'ure. Jerusalén v̄e'ejoo po saivajuchuma'mu chu'ũ. V̄eecojuñe'ejē'e, ũcuajoo'pona ju'iñe'ejē'e vajuchuma'mu chu'ũ, Jesupi Chu'ure Paaku'ji chu'uni pojoa'ku chini —chiisi'kua'mu repau Pablo.

¹⁴ Repau'te i'kate'e jo'e i'kamanesinaa'me chukuna.

—Re'omu. Ikure Dios chiiche ti'jñea'ku — chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chukuna nee pōse care'va pi'ni Jerusalén v̄e'ejoo'pona saisinaa'me chukuna. ¹⁶ Cesarea v̄e'ejoo po pa'ina Jesure cuasana te'ena ja'me saisinaa'me chukuna'te. Sani tī'a chukuna kãijav̄e' Mnasón v̄e'ena m̄vasinaa'me repana chukuna'te. Repau Mnasón, Chipre rai'si'ku, Jesure rua jeerumu cuasaku paniasomu.

Pablo Santiago'te sani ñasi'ere kua mu

¹⁷ Chukunapi Jerusalén v̄e'ejoo'pona tī'arena Jesure cuasana tijña rua pojosinaa'me chukuna'te. ¹⁸ Jo'e apeñatato Pablo'ji, “Santiagoni ñajañu”, chikuna ñañu chini ja'me

m̄asinaa'me ch̄ukuna. M̄ua t̄i'ato Jesure cuasanare ch̄ũ'una ũcuanuko Santiagona'me pa'isinaa'me. ¹⁹ Repanare s̄eni pi'ni Dios cho'okaisi'ere kuasi'kua'm̄u Pablo repanare ija'che chiiu: "Ch̄u'upi judío peonani Dios ch̄u'ore ch̄u'vakuna Dios repanare re'oja'che cho'okaisi'kua'm̄u, repanapi Jesuni cuasaju jova'ju chini", chiisi'kua'm̄u Pablo. Dios re'oja'che cho'okaisi'e peore kuasi'kua'm̄u repa. ²⁰ Kuauna asa Diore, "Ja'ku, rua re'oku'm̄u m̄u'u", chiiju pojosinaa'me repa. Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Pablo'te ija'che i'kasinaa'me repa:

—Ch̄ukuna majapãiu, asarepajũ'u. Judíopãiu ũcuaja'che Jesure cuasana jainukoa'me. Diopi ch̄ũ'una Moisés aperum̄u tocha jo'kasi'ere ũcuanuko rua chiiju cho'ome repa. ²¹ Jã'ata'ni judíopãiu Jesure cuasana chekuna pãiu m̄u're cutuche'te asajuasome. Ija'che cutujuasome pãiu m̄u're: "Pablo t̄iipãiu pa'ichejña sani pa'inare judíopãiu, 'Moisés ch̄ũ'uku tocha jo'kasi'e m̄usanukona cho'оче ũhasojũ'u. M̄usanukona mamachii jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru ch̄uto t̄uamanejũ'u. Judíopãiu pa'iche peore jo'kasojũ'u', chiiu ch̄u'vakuasom̄u", chiijuasome pãiu m̄u'u i'kache jorena. ²² Repa judíopãiu Jesure cuasana m̄u'u raisi'e asajanaa'me. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai repanapi m̄u'uni cuasaa'ju chini? ²³ Ija'che cho'ojũ'u chiime ch̄ukuna m̄u're: Icheja cana um̄upãiu ũcuaka'chapana ch̄ukuna'te ja'me pa'ina, Dioni pojou, "Ija'che cho'ojanaa'me ch̄ukuna", chiisinajeju cho'opi'rame. ²⁴ Ūcuanana'me

Dios vʉ'ena mʉajǎ'u mʉ'u. Mʉa judío phairi cho'okaiche ja'me cho'ocojñojǎ'u, cu'are tʉnora chini. Ũcuachi'a repanare raña ko'ʉkaichena'me phairi'te repana ĩsimajñarʉã ro'ikajǎ'u. Mʉ'ʉpǎi jǎ'aja'ñe cho'oru pǎi mʉ'ʉre cu'ache cutusi'e cuasamanejanaa'me. Dios chǎ'uñe mʉ'u masi cho'ochechi'a masijanaa'me repana. ²⁵ Jǎ'aja'ñe cho'oa'ku chini chʉ'vame chʉkʉna mʉ'ʉre judíopǎiʉjekʉna. Jǎ'ata'ni judío peonari Jesure cuasanare jǎ'aja'ñe chǎ'ʉmanaa'me chʉkʉna. Aperʉmʉ jǎ'are cutu pi'ni chʉ'o tocha saosinaa'me chʉkʉna repanare judío peonare. Ija'che chiiche tocha saosinaa'me chʉkʉna: “Tǎosiva'nare jo'kasi'e ʉũ ʉimanejǎ'u. Chie ũkumanejǎ'u. Va'i rupʉ rʉso vʉasiva'nare ʉimanejǎ'u; chie paame jǎ'ana. ʉmʉpǎi, mʉsanʉkona paamanare romi romineemanejǎ'u. Romi, mʉsanʉkonare paamanare ʉmʉpǎi ʉmʉneemanejǎ'u.” Jǎ'achi'a chǎ'ʉnaa'me chʉkʉna judío peonare —chiisinaa'me repana.

Dios vʉ'e pa'irʉmʉ Pablo'te chǎasi'ere kʉamʉ

²⁶ Jǎ'aja'ñe i'karena Pablo, “Jau”, chini jo'e apeñatato repanare ʉmʉpǎi ũcuaka'chapanare mʉvakʉ Dios vʉ'ena mʉasi'kʉa'mʉ. Mʉa judío phairi cho'oche cu'are tʉnoñu chini cho'ocojñoasome repana. Dios vʉ'ena kaka repavʉ'e chǎ'ʉnare repanare cu'ache tʉni si'ajaumucusere kʉaasomʉ Pablo jo'cha va'iva'nare vani ĩsijaumucusere.

²⁷ Te'esemana si'api'ratona judíopǎi Asia cheja raisina Pablo'te Dios vʉ'e pa'ikʉni ñaasome.

Repauni ña cu'ache i'kajũ cuijuna repavũ'e ch'i'sina pãi pe'rujũ chẽaasome repaũ'te.

²⁸ Ija'che i'kajũ cuiasome repana:

—¿Israelpãi, chũkũna'te rani cho'okaijũ'ũ! Ikũni chẽañũ. Rua cu'ache che'chokũ'mũ ikũ. Si'achejñarũã ku'iu maire cu'ache cutukũ'mũ ikũ. “Moisés tocha jo'kasi'e cu'amũ”, chiiũ che'chokũ'mũ ikũ. Ũcuachi'a, “Dios vũ'e cu'amũ”, chiikũ'mũ ikũ, ivũ'e. Ũcuachi'a cu'ache cho'osi'kũa'mũ ikũ. Judíopãichi'a chi'ivũ'ea'me ivũ'e. Jã'ajekũna judío peonare kakacu'amũ ivũ'e. Jã'ata'ni ikũ griegopãire ivũ'ena Dios vũ'ena cuaasi'kũa'mũ ivũ'epi cu'ache paaũ chini —chiniasome repana Pablo'te.

²⁹ (Aperũmũ repana Efeso raisi'kũre Trófimore Pablona'me pa'ikũni ñaasome Jerusalén vũ'ejooona. Ñasinajejũ, “Repaũ Pablo Trófimore Dios vũ'ena cuaacosomũ”, chini cuasaasome repana, cuaamanesi'kũni.)

³⁰ Ũcuarũmũ repajoopo pa'ina repanapi cuijuna asa pe'rujũ vũ'vũ mũa Dios vũ'ena kaka chẽaasome Pablo'te. Repaũ'te chẽa ve'sena jñajñũ etuaasome repana. Etuarena Dios vũ'e jatisa'ñaroã peore jeosoasome pãi.

³¹ Sõtaopãi chũ'ũku repaũ'te etua vaiche pãipi kuarena asaasomũ, Jerusalén pa'ina ũcuauko tĩĩne cho'ochẽ.

³² Ũcuarũmũ sõtao ai teana repaũ'te ja'me chũ'ũnana'me sõtao, Dios vũ'ena vũ'vũ mũaasome Pablo'te vaichejana. Repanapi muajuna ña Pablo'te vaina cuhaasome.

³³ Mũa tĩ'a Pablo'te chẽa, “Ikũre cũnameã te'eka'chapameã tachoju'ũ”, chiniasomũ sõtao ai. Chini pãire ija'che sēniasomũ repaũ: “¿Ikũ

keeja'iu'u? ¿Ûquere cho'ou?", chiniasomu.
³⁴ Chikuna ñcuanuko rua asoche si'acairo i'kaju
 cuijuna Pablo cho'osi'e masi asamaneasomu
 sōtao ai. Masi asamau sōtaopāire chũ'uasomu
 repau, batallón vū'ena Pabloni mūvaa'ju chini.
³⁵ Sōtaopāipi repavū'e muivuna repauni mūva
 tī'arena pāi Pabloni cuheju rua cuiju rua
 cavaasome. Ruarepa cavajuna sōtaopāi ve'o
 mūvaasome Pablo'te. ³⁶ Ve'o mūvajuna pāi
 kuanupu chuta'a rua cuiju tuhaasome.

—Vanisojũ'u jā'ure —chijū cuiasome repana.

*Pablo repau pa'iche'te pāi kuanupuna
 kuasi'ere kuamū*

³⁷ Sōtaopāi batallón vū'e repau'te
 cuaapi'ratorna Pablo ija'che i'kaasomu sōtao
 aire:

—Mū'ure jmamakarū i'kara chiimū chu'ū.
 ¿Re'oku? —chiniasomu Pablo, griego chu'opi.

Chikuna,

—¿Mū'ū griego chu'o i'kamasiku? ³⁸ Āa, ¿mū'ū
 Egiptopāiūma'ku? ¿Aiopāi chũ'ukuma'ku?
 Aperumū Egiptopāiū pāi chũ'unani cuheku
 chekunare pāi cuatro milrepanare soni chi'i
 paaasomū, pāi chũ'unani etora chini. Soni chi'i
 repanare etua sa pāi peochejñare paaasomu
 repau. ¿Mū'ū tīi'ū? —chiniasomu sōtao ai.

³⁹ Chikuna Pablo i'kaasomu.

—Jūju, tīi'mū chu'ū. Judíopāi'mū
 chu'ū. Tarso vū'ejoopo Cilicia cheja cajoopoji
 raisi'kuamū chu'ū. Rua ũjajoopo'me repajoopo.
 Chu'upi inani pāire i'kato, ¿ñsema'ku mū'ū?
 —chiniasomu Pablo repau'te sōtao aire.

40 Chikuna sōtao ai, “Jau, i'kajũ'u”, chini-asomu. Chikuna Pablo repanapi cuiche'te cuhaa'jũ chini muivũ'te nukaku vevoasomu repanare pã. Cuharena judíopã i'kacheji, hebreo chu'opi ija'che i'kaasomu repau:

22

1 —Musanukona, chu'u majapãi, pōsupãina'me aina asarepajũ'u. Chu'u pa'iche'te masi kuara —chiniasomu Pablo.

2 Chini hebreo chu'opi i'kakuna i'kama'ñe asasome repana. Repanapi asajuna Pablo jo'e ija'che i'kaasomu:

3 —Chu'u judíopãiu'mũ. Cilicia cheja pa'ijooona Tarso vũ'ejoopona jñaacojñosi'kuamũ chu'u. Repajoopoji rani ichejana Jerusalén vũ'ejoopo'te pa'iu aineesi'kuamũ chu'u. Ichejare pa'iana Gamaliel mai aipãi chũ'usi'e peore che'chosi'kuamũ chu'ure. Che'chokuna repa asa chẽasi'kuamũ chu'u. Chĩirumupi irumujatu'ka Dios chũ'uñe cho'oneekũ'mũ chu'u, Dioni pojoku. Musanukona irumũ cho'oneeñeja'ñe Dios chũ'uñe cho'oneekũ'mũ chu'u. 4 Dioni pojora chini aperumũ rua cu'ache cho'osi'kuamũ chu'u Jesure cuasanare. Repanapi si'asoa'jũ chini ku'e jña chẽa pã chẽavũ'ena cuaosi'kuamũ chu'u repanare umupãina'me romi. 5 Phairi aina'me judío aina ũcuanuko masime jã'a. Repanani sēeto kuame repana. Repana chu'ure utija'o tochakaisinaa'me. Tochakatena Damasco vũ'ejoopo pa'inani mai majapãire sa ñora chiisi'kuamũ chu'u repaja'o. Jesure cuasanani

chẽa ichejana Jerusalén vü'ejoopona ra cu'ache cho'ora chiisi'kua'mu chu'u.

Pablo repau Jesure jovosi'ere kamu

⁶ 'Jã'aja'ñe cho'ora chini ma'api saiuna nukarepau sũ'ito Damasco vü'ejoopo tĩ'api'ratona te'erumu chu'u nukachejachi'a rũhiso'koro cunaumupi rua miañe sukasi'kua'mu chu'ure. ⁷ Miañe sukauna chejana tãisi'kua'mu chu'u. Tãni ũhiu chu'ure i'kache'te asasi'kua'mu chu'u. "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ina mu'u chu'ure si'arumu cu'ache cho'oku pa'iku?", chiisi'kua'mu. ⁸ Chikuna, "¿Chu'ure Paaku, jeeja'iu'u mu'u?", chiisi'kua'mu chu'u. Chiiuna, "Nazaret raisi'ku Jesua'mu chu'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mu", chiisi'kua'mu Repau chu'ure. ⁹ Chu'una'me saisina repa miañe ña rua kukusoasome. Jã'ata'ni Repau chu'ure i'kachu'o asavesuasome repa. ¹⁰ Repauji chu'uni jã'aja'ñe i'kauna asa ija'che sēesi'kua'mu chu'u Repau'te: "Chu'ure Paaku, ¿ũquere cho'oja'che chu'u?", chiisi'kua'mu chu'u. Chikuna, "Vuni Damasco vü'ejoopona sani tĩ'auna mu'u cho'ojache peore chũ'u jo'kaja'mu chu'u mu'ure", chiisi'kua'mu Maire Paaku chu'ure. ¹¹ Jã'ata'ni ruarepa miañe ñasi'kujekuna ñakocaã ñomanesi'kua'mu chu'ure. Ñamauna chu'una'me saisinapi chu'ure jũtuna chẽa Damasco vü'ejoopona juha cuaasinaa'me. ¹² Ũcuajoopo'te pa'ina cheku Ananías chu'ure muta ñasi'kua'mu. Repau Ananías Dios aperumu chũ'usi'e cho'oneeku peore masi cho'oku pa'iku'mu. Jã'ajekuna

judíopāi repajoopo pa'ina ũcuanuko si'arumũ raa re'oja'che i'kasinaa'me Ananía'te. ¹³ Repau Ananías rani chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kua'mu: “Saulo, chura mu'u chu'u majapāi'uja'iu'mu.” Ūcuachi'a, “Mu'u ñakocaã ñoa'ku mu'ure”, chiisi'kua'mu. Chikuna ñakocaãpi teana care'ouna ñasi'kua'mu chu'u repau'te. ¹⁴ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni jo'e ija'che i'kasi'kua'mu repau: “Dios, mai aipāi Cuasacojñokuji, chēasi'kua'mu mu'ure. Repau chiiche'te masiku re'oja'chechi'a Cho'okuni ñaku Repau i'kache'te asaa'ku chini cho'o ñosi'kua'mu. ¹⁵ Ūcuauji chũ'ukuna pāi ũcuanukore mu'u ñasi'ena'me mu'u asasi'e sani kuaku pa'ija'mu mu'u. ¹⁶ Jã'ajekuna teana vuni okorocojñojũ'u. Maire Paaku'te sēejũ'u, mu'u cu'ache cho'osi'ere tũ'nesokaau”, chiisi'kua'mu Ananías chu'ure.

Repau'te judío peonare sani chu'vajũ'u chi-isi'ere kumũ Pablo

¹⁷⁻¹⁸ 'Jã'aja'ñe cho'osirumũ Jerusalén vũ'ejoopona co'isi'kua'mu chu'u. Co'i pa'iu Dios vũ'ena mua kaka Dioni sēeũ Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesuni ñasi'kua'mu chu'u. Ñakuna ija'che i'kasi'kua'mu Repau chu'ure: “Ijoopo Jerusalén vũ'ejoopo pesa eta saijũ'u. Mu'upi ijoopo pa'inani chu'u pa'iche'te chu'vato jachajanaa'me repaña mu'ure”, chiisi'kua'mu Repau. ¹⁹ Chikuna Repau'te ija'che i'kasi'kua'mu chu'u: “Chu'ure Paaku, chu'u cho'osi'e masime repaña. Chu'u aperumũ mu'ure cuasanani chēa pāi chēavũ'ena cuao vasa chini judíopāi chi'ivũ'ña peore mua kaka ku'esi'kua'mu.

20 Ñcuachi'a mu'u neekure Esteban'te, mu'u pa'iche kuasi'kure, catapi vanisorumu pojoku kueñere nukaku ñasi'kua'mu chu'u, repau'te vaina tĩ'te ũhasikãñare sē'sevu ju'isikãñare ñakaiu", chiisi'kua'mu chu'u Repau'te. 21 Chikuna Maire Paaku jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Pesa saijũ'u. So'ña pa'inani judío peonani chu'vaa'ku chini saomu chu'u mu'ure", chiisi'kua'mu Repau chu'ure —chiniasomu Pablo repanare pãi.

Sōtaopãi chũ'uku repau'te paasi'ere kumatu Pablo

22 Jã'anukoruchi'a Pablo i'kache i'kama'ñe re'oja'che asaasome repana. Jã'ata'ni, "Judío peonani chu'vajaijũ'u", chiisi'ere asa pe'ruju ija'che i'kaju cuiasome repana: "¡Vanisojũ'u jã'ure! ¡Pa'ivesukuna vanisoto re'omu!", chiiju cuiasome repana. 23 Pe'ruju repana sē'sevu ju'ikãña tĩ'te ũcuakãñapi vevoju cha'ore umuna su'aju cuhama'ñe cuiasome repana. 24 Jã'aja'ñe cho'ojuna ña sōtao ai chũ'umasomu.

—Ikure batallón vu'ena cuaajũ'u —chiniasomu repau neenani sōtaopãire. —Ñcuachi'a, "¿Je'se pa'iuña pãi mu'ure pe'ruju cuiche?", chiiju su'isuejũ'u repau'te, kuaa'ku —chiniasomu sōtao ai repanare.

25 Jã'ata'ni Pablo repau'te quẽo suo su'isuepi'ratona kueñe nukakuni sōtaopãi cienrepanare chũ'uku'te ija'che i'kaasomu:

—Chu'u Romapãiu'mu. Jã'ajekuna musanukonapi chu'u cu'ache cho'osi'ere charo

chekunani masi kuama'to vaicu'amu chu'ure
—chiniasomu Pablo.

26 Chikuna asa repau sōtaopāi cienrepanare
chū'uku repau'te chū'ukuni sōtao aini
kuajanasomu.

—¿Je'se cho'oja'u mu'u? Romapāiu'mu repau
—chiiu sa kuasomu repau.

27 Chikuna asa repau sōtao ai sani Pablo'te
ija'che sēniasasomu:

—¿Mu'u Romapāiu'u? ¿Ūcuarepaa'che jā'a?
—chiniasomu. Chikuna Pablo,

—Jūju, ūcuau'mu chu'u —chiniasomu.

28 Chikuna sōtao ai,

—Chu'u ūcuachi'a Romapāiu'mu. Rua kuri
ro'isi'kuamū chu'u Romapāiu pasa chini —
chiniasomu. Chikuna, Pablo,

—Chu'uta'ni chīrumuna Romapāiu
aineesi'kuamū —chiniasomu repau'te.

29 Jā'aja'ñe i'kauna asa repau'te suī'sueñu
chiisina vajuchuju suī'suema'ñe jose jo'ka
saniasome. Sōtao ai ūcuachi'a kakuasomu,
Pablo'te Romapāiu'te cunameāpi tachoche
chū'usi'kujeku.

Pablo judío ainare i'kasi'ea'me

30 Jo'e apeñatato repau sōtao ai Pablo'te
tachosimeāre cunameāre tu'seajū chini
chū'uasomu. Ūcuachi'a judiōpāi Pablo'te
pe'ruche'te peore masirepa asa masira chini,
judiō phairipāi chū'unana'me judiō aina
ūcuauko chi'ia'ju chini chū'uasomu repau,
Pablo cu'ache cho'osi'ere sēniasaa'ju chini.
Repanapi chi'irena Pablo'te pāi chēavū'e

pa'isi'kure etua mava repana ti'jñeñena nukoa'ju chini chũ'uasomũ repau.

23

¹ Judío ainare ti'jñeñe nukorena repanani ñakũ ija'che i'kaasomũ Pablo:

—Chũ'u majapãi, irumujatũ'ka Dios ñakũ'te chũ'u cuasache si'arumũ cho'okũ'mũ chũ'u Repau chũ'ure chũ'uñe —chiniasomũ Pablo.

² Jã'aja'ñe i'kauna asa judío phairi ai, Ananías, Pablo'te kueñe nukanare repau chũ'opona vaapu chini chũ'uasomũ. ³ Chũ'uuna Pablo Ananía'te ija'che i'kaasomũ:

—Jã'a pa'ito ũcuachi'a Diopi vaaũ mũ'ure sē'sevuchi'a re'oja'che pa'ikũji i'kakũ'te. Ñu'iu ñakũ ke'remũ mũ'u chũ'ure, “Dios chũ'uñe jachasomũ ikũ”, chini. Mũ'uta'ni Dios chũ'uñe'te jachasokũ chũ'uni vaiche'te chũ'umũ —chiniasomũ Pablo.

⁴ Jã'aja'ñe chikuna repau'te kueñe nukana i'kaasome Pablo'te.

—Phairi aire, Dios chēasi'kure cu'ache i'kamũ mũ'u. ¿Ña kukũma'kũ mũ'u? —chiniasome repana.

⁵ Chitena Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Aa, chũ'u majapãi, vesũkũ i'kasomũ chũ'u, phairi aini. Phairi aia'mũ chini jã'aja'ñe i'kamanera'amũ chũ'u. Dios chũ'o aperumũ tochasi'e ija'che i'kamũ:

Musanukonare chũ'ũkũ'te cu'ache i'kamanejũ'u, chiimũ. Jã'ajekuna repau'te cu'ache i'kacuhemũ chũ'u —chiniasomũ Pablo. ⁶ Chini repana

aina pa'iche'te cuasa, “Áa, ina chekuna saduceopãia'me. Chekuna fariseopãia'me”, chini cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasa jo'e repanare ainare ʋjachũ'o i'kaasomũ repaũ.— Chũ'ũ ma-japãi, chũ'ũ ũcuachi'a fariseo'mũ. Chũ'ũ ja'kũ fariseo pa'isi'kua'mũ. Chũ'ũpi pãi jũnisosina jo'e vajũraijache cuasakũjekuna pãi chũ'ũre chẽa ichejana ra nuko sãniasajũ pa'ime —chiniasomũ.

⁷ Chikuna repaña fariseopãina'me saduceopãi sãĩñechi'a ke'reasome. Pabloji, “Fariseo'mũ chũ'ũ”, chikuna, fariseopãichi'a, chiniasome Pablo'te. Chekunata'ni saduceopãijejũ cuheasome repaũ'te. ⁸ (Saduceopãi, “Jũnisosina jo'e vajũraima'me”, chiijũ cuasame. ũcuachi'a, “Angeles peome”, chiijũ, “Pãi rekoñoã peome”, chiime repaña. Fariseopãita'ni jũnisosina jo'e vajũraijachena'me ángel pa'ichena'me pãi rekoñoã paache cuasanaa'me.) ⁹ ũcuaukoko rũa asoche cutuasome repaña fariseopãina'me saduceopãi. Fariseopãi judíopãi che'chona te'ena vũni nukajũ ija'che i'kaasome:

—Ikũ cu'ache cho'omanesi'kua'mũ. Chekũrumũ ángelpi i'kacosomũ repaũ'te, chekũrumũ pãi rekocho —chiniasome.

¹⁰ Chitena asa pe'rujũ pãi na'a rũa i'kaasome. Rũarepa pe'rujũna sũtao ai, “Pablõni vanisojũ”, chini sũtaopãire chũ'ũasomũ kaka Pablo'te chẽa etua batallón vũ'ena jo'e mũvaa'jũ chini.

¹¹ Batallón vũ'e mũvasirumũ ñami peosichejapi rani Maire Paakũ, Jesús, Pablo kueñere nukakũ ija'che i'kaasomũ: “Vajũchũmanejũ'ũ repanare. Koka rekocho paajũ'ũ. Chũ'ũ pa'iche Jerusalén vũ'ejoopo

pa'inare masi chũ'vasi'kua'mũ mũ'ũ. Na'a pa'isirũmũna Roma vũ'ejoopona sani ũcuaja'che chũ'vaja'mũ mũ'ũ repajoopo pa'inare", chinasomũ Jesús repaũ'te Pablo'te.

Pablo'te vanisoñu chiisi'ere kũamũ

¹² Jo'e apeñatato judiõpãi te'ena Pablõni vanisoñu chini sãĩñechi'a ija'che i'kaasome: "Pablo'te na'mi vanisoñu mai. Æujẽ'e ãima'ñe okojẽ'e ũkuma'ñe pañu mai repaũ'te vanisochetũ'ka. Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'kũ maire", chinasome repaña.

¹³ Cuarentarepaña na'a jainũko paniasome repaña Pablo'te vanisoñu chiisina. ¹⁴ Cutu pi'ni mũa judiõ phairipãi chũ'ũnana'me judiõpãi chũ'ũnare kũasome repaña.

—Chũkũna Pablo'te vanisoñu chiime. Repaũ'te vanisochetũ'ka ãujẽ'e ãimanejanaa'me chũkũna. "Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'kũ maire", chiime chũkũna sãĩñechi'a.

¹⁵ Mũsanũkona chũkũnani cho'okañu chini ija'che cho'ore'omũ: Mũsanũkona ainachi'a cutu pi'ni ũcuanũko sõtao aini i'kajũ'ũ. Ija'che i'kajũ'ũ repaũ'te: "Pablo'te che'ro jo'e rajũ'ũ. Chũkũna judiõ aina repaũni masi sãniasañu chiime", chiijũ'ũ. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'oto pẽ'je pa'ijũ raiũna chuta'a ivũ'e tĩ'ama'kũni repaũ'te vanisojanaa'me chũkũna —chinasome repaña.

¹⁶ Jã'ata'ni Pablo majau'chãũ repaña cho'oñu chiiche'te asa batallõn vũ'ena mũa majacha'chani kũasomũ. ¹⁷ Kũaũna asa Pablo cienrepanare sõtaopãi chũ'ũkũni soni rao ija'che i'kaasomũ:

—Ikũ chũ'ũni chũ'ore kuara chini raisi'kua'mũ. Sõtao aini sajũ'ũ ikũre repaũni kuaa'kũ — chiniasomũ Pablo.

¹⁸ Chikũna sõtao cienrepanare chũ'ũkũ Pablo majau'chau'te mũava sõtao aire tĩ'a i'kaasomũ.

—Mai chẽasi'kũ, Pablo, soisi'kua'mũ chũ'ũre ikũni põsũũni mũ'ũni raa'kũ chini. Mũ'ũni chũ'ore kuara chini raiũasomũ ikũ —chiniasomũ repaũ.

¹⁹ Chikũna sõtao ai põsũũ'te jũtũna chẽa juha sa sãniasaasomũ.

—¿Ëquere mũ'ũ chũ'ũre kuara chiikũ? — chiniasomũ.

²⁰⁻²¹ Chikũna repaũ põsũũ i'kaasomũ.

—Judíopãi sãĩñechi'a cutujũ che'ro mũ'ũni sãnũ chiijuasome mũ'ũpi Pabloni mũava judío ainare ti'jñeñe nukũna, repaũni masi sãniasañũ chini. Repana sõeñe cho'omanejũ'ũ. Pablo'te sãniasañũ chiima'me repana. Rupũ chekũnapi repaũni vanisoa'jũ chini sějanaaname repana mũ'ũre. Pãĩ cuarentarepana na'a jainũko kati pẽ'jejuasome Pabloni vanisoñũ chini. Repaũ'te vanisochetũ'ka ãujẽ'e ãima'ñe okojẽ'e ũkuma'ñe pa'ijjuasome repana. “Ûcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'kũ maire”, chiniasome repana. Peore care'va pi'nicuhaasome repana —chiniasomũ põsũũ Pablo majau'chau sõtao aire.

²² Chikũna, sõtao ai ija'che i'kaasomũ põsũũ'te:

—Ãja. Chekũnare mũ'ũ chũ'ũre cutusi'e kuamanejũ'ũ —chiniasomũ. Chini repaũ'te saosoasomũ.

Pablo'te Cesarea vũ'ejoopona sasi'ere kũamũ

23 Ūcuarumũ sōtao ai te'eka'chapanare sōtao cienrepanarechi'a chũ'unani soniasomũ. Repanare soni rao ija'che chũ'uasomũ:

—Iñami, nueve pa'ito, Cesarea vø'ejoopona saiche pa'imũ. Sōtaopāi doscientorepanare cū'api saijanare care'vache chũ'ujũ'ũ. Kavacho tuhinare setentarepanare care'vache chũ'ujũ'ũ. Ūcuachi'a sao saonare doscientorepanare care'vache chũ'ujũ'ũ. 24 Pablo tuhijaure kavacho'te care'vakaijũ'ũ tuhũ saam. Masi kuirajũ, pāi chũ'ukũ Félix vø'ena sa jo'kajũ'ũ repaũ'te, pāipi repaũni vanisomanea'jũ — chiniasomũ sōtao ai repanare.

25 Chũ'ũ pi'ni sōtao ai ija'che chiiũ chũ'o tochaasomũ sōtaopāipi pāi chũ'ukũni sa ĩsia'jũ chini:

26 Chũ'ũ, sōtao ai, Claudio Lisiapi, ie chũ'o tocha saomũ mũ'ure, røa masikũni, Gobernador Félix. ¿Pa'ikũ mũ'ũ?

27 Judíopāi ikũre Pablo'te chẽa vanisora'asinaa'me. Vanisopi'rajũna chũ'ũ neenare sōtaopāi saosi'kũa'mũ, chũ'ũ repaũni chẽa vanisoche'te ũsea'jũ chini. “Romapāiũ'mũ jã'ũ”, chiiche asasi'kũjekũ jã'aja'ñe cho'okaisi'kũa'mũ chũ'ũ repaũ'te.

28 “¿Je'se pa'ũna repana ikũre pe'ruche?”, chini cuasa, masirepa asa masira chini, judío aina pa'ichejana sasi'kũa'mũ chũ'ũ repaũ'te, repanapi repaũni sēniasaa'jũ chini.

29 Chũ'ũ asaku'te repaũni sēniasarena masimũ chũ'ũ chura. Repana chiiche'te cho'omau repana aipāi chũ'ũsi'ere masi cho'omaneũna repaũ'te pe'rume repana. Cu'arepacheta'ni

cho'omanesi'kua'mu repau. Jã'ajekuna vanisoche chã'uñe peoku ũcuachi'a pã chẽavũ'e cuaоче peomu repau'te. ³⁰ Jã'ata'ni pãipi repau'te pẽ'je vanisoñu chiiche'te asa teana mu'u pa'ichejana saomu chu'u repau'te. ũcuachi'a repau'te pe'runare mu'u pa'ichejana sani repau cu'ache cho'osi'ere mu'uni kuaa'ju chini chũ'usi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe chiiche tocha saosomu repau sōtao ai.

³¹ ũcuarumu sōtaopãi Pablo'te ñamipi Antípatris vũ'ejoopojatũ'ka saasome, repana ai chũ'usi'ejekuna. ³² Jo'e apeñatato sōtaopãi cũ'api saisinata'ni ũcuana pa'ivũ'ena co'iasome. Kavachoji saisinata'ni Pablone sasoasome. ³³ Cesarea vũ'ejoopona sani tĩ'a pã chũ'uku vũ'ena Pablo'te muva jo'kaasome repana. ũcuachi'a sōtao ai tocha saosija'ova pã chũ'ukuni sa ĩsiasome repana. ³⁴ ĩsirena tochasi'ere ña pi'ni Pablo'te ija'che sēniasaasomu repau:

—¿Mu'u keechejapi raku? —chiniasomu. Chikuna,

—Cilicia chejapi raisi'kua'mu chu'u — chiniasomu Pablo.

³⁵ Chikuna asa jo'e i'kaasomu pã chũ'uku.

—Mu'ure ke'renapi rani kuajuna asaja'mu chu'u, mu'u kuachena'me mu'ure ke'rena rani kuache peore. Asa pi'ni mu'ure cho'ojache chũ'uja'mu chu'u —chiniasomu repau. Chini repau'te pã chẽaruupuna, Herodes vũ'ekachapa vũ'evũ pa'iruupuna, muva caso pẽ'jea'ju chini chũ'uasomu repau.

24

Pablo repau pa'iche'te Félini kuamũ

¹ Cincorepaumucujña pa'isirumuna Ananías, judío phairi ai, Cesarea vʼe'jooona chekuna ainana'me saniasomũ. Ũcuachi'a cheku i'kakajau, Tértulo ja'me saniasomũ. Sani Pablo cu'ache cho'osi'ere kuañu chini, pãi chũ'uku'te Félire mua ñaasome repana. ² Mũarena pãi chũ'uku Pabloni raa'ju chini chũ'uasomũ. Ũcuarumu Tértulo Pabloni cu'ache i'kaku Félire ija'che i'kaasomũ:

—Chukuna'te paaku, mũ'upi cho'okaiuna rua re'oja'che pa'ime chukuna icheja. Rua jeerumu cavache peomũ. Ũcuachi'a rua chũ'umasikujeku icheja rua re'oja'che care'vakaisi'kua'mũ mũ'u. Re'orepamũ jã'a. ³ Chukuna'te mũ'u peore cho'okaiche rua pojome chukuna. Rua masiku'mũ mũ'u, Félix. ⁴ Re'omũ. Mũ'upi asa ca'naku chini jmamakarũ i'kaja'mũ chũ'u. Re'okujeku chũ'u i'kache asarepajũ'u. ⁵ Iku Pablo rua cu'ache cho'oku'mũ. Si'achejña ku'ia i'kakuna judíopãi rua cavame. Rua tĩñe cuasanani chũ'umu iku Pablo, Jesús Nazaret raisi'kure cuasanani. ⁶ Jã'aja'ñe chũ'ukujeku ichejana rani Dios vʼere cu'ache cho'ora chiisi'kua'mũ iku. Jã'ajekuna chēasinaa'me chukuna ikure. Chukuna aipãi chũ'usi'e cuasanajeju, repa aipãi chũ'usi'ere jachakuna ikure cu'ache cho'oñu chiisinaa'me chukuna. ⁷ Jã'ata'ni sōtao ai Lisiapi chũ'uuna sōtaopãi jainuko rani tua sasinaa'me repau'te. ⁸ Jã'a cho'o pi'ni sōtao ai chũ'usi'kua'mũ chukuna'te,

mũ'uni rani iku Pablo cho'osi'ere kuaa'ju chini. Jã'ajekuna mũ'upi repauni sēniasajũ'u. Repaui cu'ache cho'oana chukuna ke'reche'te kuakuna asajũ'u —chiniasomu Tértulo.

⁹ Chikuna chekuna judíopāi,

—Chũ'o ũcuarepare i'kamũ iku; Pablo rua cu'ache cho'osi'kua'mũ —chiniasome.

¹⁰ Chitena pāi chũ'uku Pablo'te jũtupi ñou vevoasomu i'kaa'ku chini. Vevouna Pablo ija'che i'kaasomu:

—Félix, rua jeerumu icheja canare chũ'uku pa'imũ mũ'u. Si'aũsurumu pāi ke'reche asa care'vakaiku'mũ mũ'u. Jã'ajekuna mũ'upi chũ'u i'kache'te asaneekuna pojoku chũ'u pa'iche'te masi kuara mũ'ure, pāipi asa chũ'uni, “Cu'ache cho'omanēũ jã'ure”, chiaru. ¹¹ Chura docerepaumucujñachi'a panicuhamu chũ'u Jerusalén raisi'e. Mũ'u sēeto ũcuate'ere kuajanaa'me pāi. Dioni pojora chini Dios vũ'ena mũasi'kua'mũ chũ'u reparumu. ¹²⁻¹³ Mũa kaka chekunare judíopāi i'kamanesi'kua'mũ chũ'u. Ija'che cutume pāi chũ'ure: “Pablo Jerusalén vũ'ejoopo peore ku'iu Dios vũ'ena'me chukuna judíopāi chi'ivũ'ña kaka rua i'kamũ, cavaa'ju chini”, chiime pāi chũ'ure. Chũ'upi jã'aja'ñe cho'omauna chũ'u cho'oche pāi ñamanesinaa'me. Peore ina chũ'ure cu'ache cutuche jorechũ'oa'me jã'a. ¹⁴ Ija'che pa'iku'mũ chũ'u: Dios chũ'o Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumu Dios chũ'o kuasina tocha jo'kasi'e peore cuasaku'mũ chũ'u. Jã'ajekuna chũ'u airpāi Cuasacojñoku'te Diore cho'oche cho'okaiku'mũ chũ'u. Ina, “Jesure cuasache rua tĩñea'me”,

chiinaa'me. Jesús chu'vasi'e pa'ikũ'mu chu'u.
¹⁵ Jã'ata'ni ina cuasacheja'che cuasakũ'mu chu'u, Dios na'a pa'isirũmu pãi jũnisosiva'nare ũcuanũkore vasojache. Cu'ache pa'isinana'me re'oja'che pa'isina peore jo'e vajũraijanaa'me.
¹⁶ Jã'ajekũna Diopi pojoa'kũ chini re'oja'chechi'a cho'ora chiikũ'mu chu'u. Ũcuachi'a pãipi pojoa'jũ chini chekũnare pãi re'oja'chechi'a cho'ora chiikũ'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'ora chini si'arũmu peore cho'ore'ochetũ'ka re'oja'che cho'omu chu'u.

¹⁷ 'Chu'u rua jeerũmu chekũchejña ku'iu pa'isi'kũpi ichejana chu'u pa'ichejana jo'e co'isi'kũa'mu chu'ova'na pa'iva'nani kurire ĩsira chini. Ũcuachi'a jo'cha va'iva'nani koo Dioni pojokũ Repau vũ'ena vani jo'kara chini co'isi'kũa'mu chu'u icheja. ¹⁸ Jã'aja'ñe cho'okũni judiõpãi Asia cheja raisina chẽasinaa'me chu'ure, cu'are tũnora chini judiõ phairi cho'okaiche cho'ocojñosi'kũni. Reparũmu pãi kuanupũjẽ'e cuaamaũ pãi cavachejẽ'e chũ'ũmanesi'kũa'mu chu'u. ¹⁹ Jã'ajekũna repanapi ichejana mũ'ure ti'jñeñe rani nũkajũ chu'u cu'ache cho'osi'ere kũaa'jũ, chu'u cu'ache cho'osi'e pa'ito. ²⁰ Repanapi rani kũama'to icheja pa'inapi inapi kũaa'jũ mũ'ure, aperũmu judiõ aina chu'ũni sãniasañu chini chi'irũmu, chu'u cu'ache cho'osi'e asasina pani. ²¹ Ija'chechi'a cho'osi'kũa'mu chu'u. Repanana'me pa'irũmu ujachũ'o ija'che i'kasi'kũa'mu chu'u: "Chu'ũpi pãi jũnisosina jo'e vajũraijachere cuasakũna chẽa ra ichejana nũko sãniasajũ pa'ime pãi chu'ure", chiisi'kũa'mu chu'u, repanapi

sãĩñechi'a cavaa'jũ chini. Jmamakaru cu'amũ jã'a —chiniasomũ Pablo.

²² I'ka pi'niũna repaũ Félix, Jesure cuasana pa'iche rua masakũjekũ,

—Re'omũ. Cuhajũ'ũ. Na'a pani cutuñũ. Sõtao ai, Lisiapi rani kũakũna peore asa masi chũ'ujamũ chu'ũ ie —chiniasomũ repaũ. Chini pãi chi'isinare peore eto saomasomũ repaũ.

²³ Eto cienrepanare sõtaopãi chũ'ũku'te Pablõni pẽ'jekaau chini chũ'ũasomũ repaũ. Jã'ata'ni—Repaũ cho'ora chiiche ãsemanejũ'ũ repaũ'te. Ûcuachi'a repaũ'te cuasana rani repaũni kuirañũ chiito ãsemanejũ'ũ —chiiũ chũ'ũasomũ repaũ Félix.

²⁴ Na'a pa'isirũmũ repaũ Félix rãjona'me jo'e ranciasomũ. Repaũ rãjo, Drusila, judiõpãio paniasomo. Rani repaũ Félix, “Pablo'te rajũ'ũ”, chiniasomũ. Soni raouna Pablo Jesucristo'te cuasache'te peore kũasomũ repaũ'te. ²⁵ Ija'che kũasomũ Pablo repaũ'te:

—Jesure cuasana Ûcuauji cho'okaiũna re'oja'che pa'ijũ cu'achejẽ'e cho'ocuhenaame. Jã'aja'ñe pa'ijũna Dios pojomũ chũkũna'te. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirũmũ Jesure cuasamanare cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujamũ —chiniasomũ Pablo. Jã'aja'ñe kũakũna Félix asa kũkũso Pablo'te i'kaasomũ.

—Re'omũ. Pãi chẽavũ'ena co'ijũ'ũ. Na'a pa'isirũmũ chu'ũre asaũarũmũna jo'e soija'mũ chu'ũ mũ'ũre —chiniasomũ. ²⁶ Ûcuachi'a, “Chekũrũmũ repaũ etara chini chu'ũre kuri rua ãsija'mũ”, chini cuasakũ, cha'akũ repaũ'te etomaneasomũ repaũ. Etomairo paakũ

rũarepañoã repaũ'te soni repaũna'me cutukũ paniasomũ repaũ.

²⁷ Te'eka'charaũsurumũ pa'isirumũna Félipi etasomũna chekupi chũ'uasomũ repacheja Porcio Festoji. Repaũ etarumũ Félix judíopãipi repaũni pojoa'jũ chini Pablo'te pãi chẽavũ'ena ũcua jo'kaasomũ.

25

Festo ti'jñeñena Pablo i'kasi'ere kũamũ

¹ Ũcuarumũ Festo repacheja canani chũ'ura chini Cesarea vũ'ejoopona ranciasomũ. Repajoopo choteumucujña pani Jerusalén vũ'ejoopona saniasomũ repaũ. ² Sakũna judío phairipãi chũ'ũnana'me judío aina ũcuachejana Pablo pa'iche rũa cu'ache cutuasome. ³ Jã'aja'ñe cutujũ Festo'te Pabloni Jerusalenna jo'e chũ'ũ raoa'kũ chini rũa sēniasome repana, chũ'ũ raokũna pẽ'je ma'ana vanisoñu chini. ⁴ Jã'ata'ni Festo repanare ija'che i'kaasomũ:

—Pablo Cesarea vũ'ejoopo pãi chẽavũ'ere pa'imũ. Ũcuachejana co'ipirãmũ chũ'ũ. ⁵ Jã'ajekũna musanũkonare chũ'ũna chũ'ũna'me sani repaũ cu'ache cho'osi'e ũcuachejana kũaa'jũ, repaũ cu'ache cho'osi'e pa'ito — chiniasomũ.

⁶ Repaũ Festo Jerusalén vũ'ejoopo ochorepaumucujña jã'apãani dierepaumucujña pa'isirumũna, Cesarea vũ'ejoopona jo'e co'iasomũ. Co'i jo'e apeñatato pãire soniasomũ repaũ, Pablo cho'osi'ere kũajũna asara chini. Ũcuachi'a Pablo'te pãi chẽavũ'epi etua ra

repaу ti'jñeñena nukoajү chini chũ'uasomү repaу. ⁷ Chũ'ү raоуна judiоpāi Jerusalén raisina rūhiso'koro nukajү, jorejү rүа cu'ache i'kaasome. Jā'ata'ni chekүna repana i'kache'te asavesүjү jachajү, “Ūcuarepa'a'me”, chiimaneasome.

⁸ Repana i'ka pi'nirena Pablo ija'che i'kaasomү:

—Asarepajũ'ү, mүsanүkona. Chү'ү cu'ache cho'omanesi'kүa'mү. Chүkүna judiо aipāi chũ'үsi'e jachamaу Dios vү'ejē'e cu'ache cho'oma'kүa'mү chү'ү. Ūcuachi'a maire chũ'үkү, Césarе chũ'үñejē'e jachama'kүa'mү chү'ү —chiniasomү.

⁹ Chikүna Festo judiоpāipi repaүni pojoajү chini ija'che sēniasomү Pablo'te:

—Jerusalenna sani judiо ainana'me jo'e iere peore cutuñu mai. Cutu pi'nisirүmүna mү'үre cho'ojache cuasa chũ'үja'mү chү'ү. ¿Je'se cuasakү mү'ү? ¿Saija'ү? —chiniasomү.

¹⁰ Chikүna Pablo jo'e i'kaasomү.

—Saima'mү chү'ү. Icheja Cesarea vү'ejoopo pa'inapi César neenapi sēniasato re'omү chү'үre. Judiоpāi cu'ache cho'omanesi'kүa'mү chү'ү. Masimү mү'ү jā'a. ¹¹ Cu'ache cho'osi'kү pani jũ'iñe cuhemanera'amү chү'ү. Jā'ata'ni ina chү'үre cu'ache i'kasi'e, ūcuarepa pa'ima'to inare judiоpāi jo'kamanejũ'ү chү'үre. César pa'ichejana saojũ'ү chү'үre repaүji chү'ү cho'osi'ere peore asa chү'үre cho'ojachere chũ'үa'kү —chiniasomү Pablo.

¹² Chikүna Festo repaү neenare masinajejүna sēniasa pi'ni ija'che i'kaasomү:

—Jau. Césani sani ñara chiimũ mu'u. Saoja'mũ chu'u mu'ure —chiniasomũ Festo.

Rey Agripana'me Festo cutusi'ere kũamũ

¹³ Na'a pa'isirumũna Galilea cheja pa'inare chũ'ukũ, Rey Agripa majaa'cho Berenicena'me Cesarea vu'ejoopona rianasome, Festoni pojoũ chini. ¹⁴ Rani pa'ijũna repanare Pablo pa'iche'te ija'che kũasomũ Festo:

—Icheja Félix chẽa jo'kasi'ku pa'imũ. ¹⁵ Chu'u Jerusalén saisirumũ judío phairipã chũ'unana'me judío aina rãa cu'ache cutusinaa'me repau'te. Chu'upi repaũni vanisoche'te chũ'ua'ku chini i'kasinaa'me repana chu'ure. ¹⁶ Jã'aja'ñe i'kajũna asa ija'che i'kasi'kua'mũ chu'u repanare: “Chũkũna Romapã jã'aja'ñe cho'omanaa'me. Pã cu'ache cutucojñosi'kũre vanisoche teana chũ'umanaa'me chũkũna. Charo repau cu'ache cho'osi'e ke'renapi repau asaku'te pã chũ'ukũni kũame. Kũa pi'nirena repana ke'recojñokũji repau cho'osi'e peore kũamũ. Kũaũna chũkũna Romapã chũ'unapi repau cu'ache cho'osi'ere asa jachama'to cu'ache cho'ochẽ chũ'ure'omũ repau'te. Jachatota'ni cu'ache chũ'ucũ'amũ”, chũisi'kua'mũ chu'u repanare. ¹⁷ Jã'aja'ñe i'kasi'kũpi repanana'me ichejana rani na'a jeerumũ pa'ima'ñe teana jo'e apeñatato pã cho'osi'e asaruupũna kaka soisi'kua'mũ chu'u repanare, repau cho'osi'ere kũajũna asara chini. Ñcuachi'a reparumũ Pablo'te raa'ku chini chũ'usi'kua'mũ chu'u. ¹⁸ Soni raõna repau'te ke'renapi vuni nukaju kũajũna asa,

kukusi'kua'mu chu'u. “Pablo rua cu'ache cho'osi'kucosomu”, chini cuasasi'kua'mu chu'u aperumu. Jã'ata'ni chu'u cuasasi'ere kuamanesinaa'me repaña, Pablo cu'ache cho'osi'e. ¹⁹ Cu'arepache cho'omanesi'ere kuasinaa'me repaña. Ija'chechi'a kuasinaa'me: “Iku Pablo chukuna aipai chũ'usi'e masi cho'oma'kua'mu. Ūcuachi'a, Jesure jūnisouna tãsi'kure, ‘Vajumu’, chiiku'mu iku”, chiisinaa'me repaña. ²⁰ Jã'aja'ñe kuarena asa te'eu, ¿Je'se cho'oja'che chu'u? chiisi'kua'mu. Masi asamanesi'kujeku sēniasasi'kua'mu chu'u repau'te. “¿Jerusalén vū'ejoopona sani mu'ure ke'rena asaju'te kuama'ku mu'u chu'ure?”, chiisi'kua'mu chu'u repau'te. ²¹ Chikuna, “Saima'mu chu'u. Maire chũ'uku César ti'jñeñena i'kara chiimu chu'u”, chiisi'kua'mu repau. Chikuna repau'te pãi chēavu'ere paa'ju chini chũ'usi'kua'mu chu'u, César pa'icheja saochetu'ka —chiniasomu Festo Rey Agripa'te.

²² Chikuna Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repau i'kache'te asara chiimu chu'u — chiniasomu.

Chikuna, Festo,

—Jau, che'ro repau i'kache asaja'mu mu'u — chiniasomu.

Pablo Rey Agripa'te i'kasi'ere kamu

²³ Jo'e apeñatato repau Rey Agripa'ame Berenice rua ro'ikãñapi re'ojakãña ju'iju jainuko pãi ñaju'te pãi chi'iruupuna kakaasome. Chikuna ūcuachi'a ja'me chi'iasome sōtao chũ'unana'me repajoopo aina peore. Repanapi

chi'irena Festo Pabloni raa'jũ chini chũ'uasomũ.
 24 Repau'te rarena Festo ija'che i'kaasomũ
 repanare:

—Rey Agripana'me chekũna chi'isina,
 asarepajũ'ũ. Najũ'ũ ikũre. Judíopãĩ ũcuanũko
 icheja canana'me Jerusalén vũ'ejoopo cana
 cu'ache cutume ikũre. Cu'ache cutujũ, cuijũ,
 “Vanisojũ'ũ ikũre”, chiime repana. 25 Iku
 pa'iche peore sēniasasi'kũa'mũ chũ'ũ. Cu'ache
 cho'omanesi'kũa'mũ iku. Jã'ajekũna vanisoche
 chũ'ũñe peomũ ikũre. Jã'ata'ni repauji Césani
 cutura chiiũna Roma vũ'ejoopona saoja'mũ
 chũ'ũ ikũre. 26 Jã'ata'ni maire chũ'ũku'te
 ikũre cu'ache i'kasi'e kũakũ tocha saochē
 pa'imũ. ¿Je'se tochaja'che chũ'ũ? Cu'ache
 i'kasi'e tochavesukũjekũ, Rey Agripa, mũ'ũre
 soisi'kũa'mũ chũ'ũ inare peore, mũsanũkonapi
 repau i'kache'te asa chũ'ũ tochajachere kũaa'jũ
 chini. 27 Chēacojñosi'kũre cu'ache i'kasi'e tocha
 saomairo saoto cu'acosomũ. Jã'aja'ñe cuasamũ
 chũ'ũ —chiniasomũ Festo repanare pãĩ.

26

1 Chikũna Rey Agripa Pablo'te i'kaasomũ.

—I'kare'omũ mũ'ũre chura. Pãĩ mũ'ũre
 cu'ache i'kasi'e, ¿je'se chiikũ mũ'ũ? —
 chiniasomũ.

Chikũna Pablo jãtu pe'chekũ ija'che i'kaasomũ:

2 —Rey Agripa, mũ'ũre rũa masakũni, iumu-
 cuse chũ'ũni i'kare'okũna rũa pojomũ chũ'ũ.
 Judíopãĩ chũ'ũre cu'ache cutusi'ere chũ'ũ pa'iche
 meñe rũhiñe kũaja'mũ chũ'ũ. 3 Ũcuachi'a
 mũ'ũpi chũkũna judíopãĩ pa'iche peore masakũ,

chukuna irumtu cutuchejatut'ka masikujekuna pojomtu chut'u. Jã'ajekuna mut'ure chut'u i'kache pe'rumañe asaa'ku chini seemtu chut'u mut'ure. Asarepajut'u —chiniasomtu Pablo.

Pablo repatu aperumtu pa'isi'ere kumatu

⁴ Chini ija'che i'kaasomtu:

—Chut'u chĩrumtu pi pōsumtu pa'irumtu jatut'ka judiopai peore ja'me pa'isi'kua'mtu, chut'u pa'icheja pa'irumtuna'me Jerusalén vut'ejoopo sani pa'irumtu. Jã'ajekuna repata judiopai ũcuantuko chut'u pa'isi'e masime. ⁵ Chut'ure rta jeerumtu masime repata. Ũcuachi'a pōsumtu pi chut'u fariseopai chũ'uñe cho'oku pa'isi'e masime repata. Repanare kuatato jã'are kuaja'ju. Chukuna fariseopai Dios chũ'usi'ena'me judio phairipai chũ'usi'e chekunare pai na'a rta cuasaju cho'onaa'me. ⁶ Dios aperumtu Repatu cho'ojachere chukuna aipai kuasi'e rta cuasakumtu chut'u. Jã'a cuasakujekuna chura ina chut'ure ichejana chea rasinaa'me, pai chũ'una asajute chut'u pa'iche'te cu'ache cutuñu chini. ⁷ Chukuna aipai pi Dios cho'ojachere asa tocha jo'karena chukuna Israelpai ũcuantuko ũcuare cuasaju cha'ame. Cha'aju Diopi pojoa'ku chini Repatu chũ'u jo'kasi'e si'arumtu umucujñana'me ñami cho'okaiju pa'ime chukuna. Jã'ata'ni chut'upi ũcuare cuasaku, “Dios cho'ocuhasi'kua'mtu jã'a”, chiiuna cu'ache i'kame ina chut'ure, Rey Agripa. ⁸ ¿Je'se pa'ituna musanukona jūniso tãcojñosi'kure Dios vasosi'e jachache? ¿“Dios vasovesumtu”, chiiche musanukona?

Jesure cuasanare repañ cu'ache cho'osi'ere kʷamʷ Pablo

⁹ 'Aperʷmʷ chʷ'ʷ ũcuachi'a, "Nazaret raisi'kʷere Jesure cuasanare rʷa cu'ache cho'oto re'omʷ; peore cho'ore'ochetʷ'ka cu'ache cho'ora repañare", chiiʷ cuasasi'kʷa'mʷ.
¹⁰ Jã'aja'ñe cuasakʷ Jerusalén vʷ'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare rʷa cu'ache cho'osi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ. Judío phairipã chũ'unapi chũ'ujʷna Jesure cuasanare jainʷkore chēa pã chēavʷ'ena cuaosi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ. Ũcuachi'a pãipi Jesure cuasanani vanisoñu chiito, "Vanisojũ'ʷ repañare", chiisi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ chekʷnana'me. Chʷkʷnapi jã'aja'ñe chũ'uto repañare vanisosinaa'me repaña. ¹¹ Chʷkʷna judíopã chi'ivʷ'ñã si'arʷmʷ mʷa kaka repañare chēa cu'ache cho'okʷ pa'isi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ. Repañapi Dioni cu'ache i'kaa'jʷ chini rʷa cu'ache cho'osi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ repañare. Repañare rʷa pe'ruche pe'rukʷ tĩipã pa'ijoopoãjatʷ'ka repañani chēara chini ku'isi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ.

Repañ Jesure jovosi'ere kʷamʷ Pablo

¹² Jã'aja'ñe cho'okʷ judío phairipã chũ'unapi chũ'urena Damasco vʷ'ejoopona pãire chēara chini saisi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ. ¹³ Asarepajũ'ʷ, Rey Agripa. Chʷ'ʷ Damasco vʷ'ejoopo saima'api saiʷ nʷkarepañ sʷ'itona cʷnaʷmʷpi rʷhiso'koro ũsʷʷ'te na'a rʷa miañeji sʷkakʷna ñasi'kʷa'mʷ chʷ'ʷ, chʷ'ʷre ja'me saisina ũcuachi'a.
¹⁴ Rʷarepa miakʷna ũcuanʷko chejana tãisinaa'me chʷkʷna. Tãni ũhiʷ hebreo chʷ'opi chʷ'ʷre i'kache ija'che chiiche'te asasi'kʷa'mʷ

chũ'u: "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ina mu'u chũ'ure si'arũmu cu'ache cho'oku? Jã'aja'ne cho'oku mu'upi me'ne cu'ache cho'oku pa'imũ mu'u", chiisi'ku'a'mũ. ¹⁵ Chikũna, "Chũ'ure Paaku, ¿keeja'iu'u mu'u?", chiisi'ku'a'mũ chũ'u. Chikũna, "Jesua'mũ chũ'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mũ", chiisi'ku'a'mũ Maire Paaku chũ'ure. ¹⁶ Chini jo'e i'kasi'ku'a'mũ chũ'ure. "Vũni nukajũ'u. Mu'ure chũ'u peosichejapi rani ñomu chũ'u, mu'uni chẽa paara chini. Chũ'uni cho'okaau chini cho'ochete jo'kara chiimu chũ'u mu'ure. Irumũ chũ'ure ñasi'ena'me na'a pa'isirũmu ñaja'ne kuaa'ku chini chẽamu chũ'u mu'ure. ¹⁷ Judíopãina'me judío peona pa'ichejãna chũ'u mu'ure saosirũmu mu'ure cho'okaija'mũ chũ'u, repanapi mu'uni cu'ache cho'oũ chiito. ¹⁸ Mu'upi sani repanani chũ'u chũ'ore chũ'vakũna aša chẽa cu'ache cho'ochete ũhaso chũ'uni cuasajũ jovorena, repanare vati ai paanare tua paaku, repaña cu'ache cho'ochete tũ'neso repaña rekoñoãre care'vaũna Dios chũ'u'ne'te cho'oju paaru chini saoja'mũ chũ'u mu'ure", chiisi'ku'a'mũ Jesús chũ'ure.

Jesupi chũ'u'na cho'osi'ere kuatũ Pablo

¹⁹ 'Rey Agripa, asarepajũ'u. Jesús cunaumũpi caje ñoku i'kasi'ku'a'mũ chũ'ure. Repau i'kakũ chũ'usi'e jachama'ne cho'omu chũ'u. ²⁰ Charo Damasco vũ'ejoopo pa'inani Dios chũ'o chũ'vasi'ku'a'mũ chũ'u. Jã'achejapi Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vakũ Judea cheja pa'inare peore chũ'vasi'ku'a'mũ chũ'u, judío peonarejatũ'ka. Repanapi cu'ache

cho'ochete ũhaso Dioni cuasajũ jovo re'oja'che pa'ijũna, chekũnapi repaña Diore jovosi'ere ña masia'jũ chini chũ'vasi'kua'mũ chũ'ũ.
²¹ Jã'aja'ñe chũ'vakũji Dios vũ'ena mũaũna judiõpã vanisoũu chini chẽasinaa'me chũ'ũre.
²² Jã'ata'ni Diopi chũ'ũni jũ'iñe'te ũsekũna iumucujñajatũ'ka chuta'a vajũũ pa'imũ chũ'ũ. Diopi chũ'ũni cho'okaiũna Repaũ pa'iche'te pã ũcuanũkore kũamũ chũ'ũ, rũa masinana'me vesũva'nare. Moisés chũ'ũsi'ena'me Dios chũ'o aperũmũ kũasina tocha jo'kasi'echi'a kũamũ chũ'ũ. Dios cho'ojachere kũasinaa'me repaña. Repaña kũasi'e cho'ocuhasi'kua'mũ Dios.
²³ Dios Raosi'kũ rani rũa cu'ache cho'ocojũo vanisorena tãcojũosi'kũta'ni jo'e vajũraisi'kua'mũ. Chekũnare pã charo vajũraisi'kua'mũ Repaũ. Jo'e jũnisomanejañere charo vajũrani pa'iu re'oja'che pa'iche'te Repaũ majapã judiõpãire chũ'vasi'kua'mũ Repaũ, judiõ peonare ũcuachi'a —chiniasomũ Pablo repaũ'te.

Pablo Rey Agripa'te chũ'vasi'ere kũamũ

²⁴ Pabloji repaũ pa'iche'te jã'aja'ñe kũakũna asa Festo ũjachũ'õpi ija'che i'kaku cuiasomũ:

—Pablo, vẽ'veũ'mũ mũ'ũ. Rũarepa che'cheku vẽ've cho'osomũ mũ'ũ —chiniasomũ.

²⁵ Chikũna Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Chũ'ũre paaku, Festo, vẽ'veũma'mũ chũ'ũ. Vẽ'veũ peokũjekũ chũ'ũre cho'osi'ere chũ'o ũcuarepare kũamũ chũ'ũ. ²⁶ Iku Rey Agripa chũ'ũ i'kache asa masimũ. Jã'ajekũna repaũ'te vajũchũma'ñe kũamũ chũ'ũ. Peore chũ'ũ kũache rope'e cho'osi'ema'mũ. Jã'ajekũna peore asacosomũ repaũ. ²⁷ Rey Agripa, ¿Dios

chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'e kuache cuasama'kũ mũ'ũ? Cuasamũ mũ'ũ. Masimũ chũ'ũ jã'a —chinasomũ Pablo.

²⁸ Chikũna Rey Agripa Pablo'te ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ũpi chũ'vakũna Jesure teana jovora'amũ chũ'ũ —chinasomũ.

²⁹ Chikũna Pablo i'kaasomũ.

—Mũ'ũpi teana jovoto re'ora'amũ. Ũcuachi'a na'a pa'isirũmũ jovoto re'omũ. Diore sēekaimũ chũ'ũ, mũ'ũna'me peore ina asana chũ'ũ pa'icheja'che paapũ chini, jã'ata'ni chēacojñoma'ñe —chinasomũ repaũ.

³⁰ Chikũna repaũ Rey vũni nukasomũ, Festona'me, Berenice, repavũ'e chi'i ñu'isina peore.

³¹ Vũni reparuupũ chi'i ñu'isinapi etajũ cutuasome repaũ.

—Ikũ cu'ache cho'omanesi'kũa'mũ. Jã'ajekũna vanisoche peomũ ikũre. Pãi chēavũ'e cuaoche peomũ ũcuachi'a —chinasome repaũ.

³² Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomũ:

—Repaũ, “Cēsani i'kara chiimũ chũ'ũ”, chiima'to etore'ora'asi'kũa'mũ repaũ'te —chinasomũ Rey Agripa.

27

Pablo Roma vũ'ejoopona saocojñosi'ere kũamũ

¹ Roma vũ'ejoopona Pablo'te choovũ tutupi savũji saochē care'vasirũmũ repaũ'te chēa paana Pablo'te chekũnare chēacojñosinana'me sa cienrepanare sōtao chũ'ũkũni jo'kasinaa'me. Pãi chũ'ũkũ César Augusto pa'ijooopo pa'ikuanupũ,

sōtao kuanupū ja'me pa'ikū paniasomū repau sōtao chũ'ukū, Julio. ² Ūcuarūmū chūkūna Julioni Pablo'te jo'kasirūmū choovū Adramitio vū'ejoopo raisi'vūna tuhisinaa'me, Asia cheja choo jūosa'ñaroāna saipi'rakūna. Chekū Macedonia cheja cakū, Tesalónica vū'ejoopo raisi'kū, Aristarco, ja'me pa'isi'kūa'mū chūkūna'te. ³ Saijū jo'e apeñatato Sidón vū'ejoopona tī'a jūosinaa'me chūkūna. Repacheja tī'asirūmū Julio, Pabloni oiū repau'te re'oja'che cho'onapi repau chiiche'te kuiraa'jū chini mani ñañe ũsemanesi'kūa'mū. ⁴ Jā'achejapi choovū tuni jo'e saisinaa'me chūkūna. Saijūna chūkūnani rūarepa rache tutakūna, Chipre juupo tī'a tutamakā'kopi caraisinaa'me chūkūna. ⁵ Chipre juupona'me Cilicia chejana'me Panfilia cheja carani Licia cheja pa'ijooopona Mira vū'ejoopona tī'asinaa'me chūkūna.

⁶ Tī'a jūo mani jo'e chekūvū'te choovū ku'esi'kūa'mū repau sōtao chũ'ukū, Julio. Ku'ekū Alejandría vū'ejoopoji rani Italia cheja saipi'ravū'te jñaa ũcuavūna, "Tuhijũ'ū", chiisi'kūa'mū repau chūkūna'te. ⁷ Repavū tuni rūa pe'kerū saisinaa'me chūkūna. Chūkūnani rūarepa rache tutakūna rūa saicu'asi'kūa'mū chūkūna'te. Rūarepaumucujña pe'kerū saiju Gnido vū'ejoopo ti'jñeñena tī'asinaa'me chūkūna. Chuta'a rūarepa rache tutakūna Creta juupo chekukā'kopi sañu chini ũcuajuupo chã'tirona ti'jñeñe jēni, Salmón chã'tiroji pachusinaa'me chūkūna. ⁸ Salmón chã'tiro carani juupo rū'turūji pe'kerū saiju Buenos

Puertos choo jʉosa'arona tĩ'a jʉosinaa'me chukuna, Lasea vu'ejoopo kueñe pa'isa'arona.

⁹ Jeerumu ku'ijana okorumu, ku'icu'arumu tĩ'api'rasi'kua'mu. Judíopai au aimaumucuse caraisirumujekuna, chiara ku'inare rua asivajuchuache pa'isi'kua'mu rua tutarumujekuna. Já'ajekuna Pablo chekunare pai ija'che chu'vasi'kua'mu:

¹⁰ —Umupai, asarepajũu. Jo'e saimaneñu mai. Rua tutarumuna jo'e saito chiara ujara cu'ache ti'jñeja'mu maire. Choovuna'me pöse cho'osoja'mu. Ũcuachi'a maire rua cho'osovajuchuache pa'ija'mu —chiisi'kua'mu.

¹¹ Já'aja'ñe i'kakuni sōtao chũ'uku Julio jachasi'kua'mu. Pablo i'kache'te asacuheku choovu paaku chu'vachena'me choovu tachokaiku chu'vache'te asasi'kua'mu repaũ.

¹² Okorumu pa'icu'asa'arojekuna choovu pa'ina jainuko jo'e tiichejana sañu chiisinaa'me. Fenice choo jʉosa'arona ũcuajuupo pa'isa'arona sañu chiisinaa'me repana. Fenice choo jʉocheja ka'chasa'ñaroã pa'isi'kua'mu. Te'esa'aro ũsuu na'ikã'kore pa'imu. Chekusa'aro ũsuu muikã'kore pa'imu. Okorumu rua pa'ire'omu repasa'ñaroã. Já'ajekuna ũcuasa'ñaroãre sani pa'iju ũsurumu tĩ'añe'te cha'añu chiisinaa'me repana. Chekunata'ni saicuhesinaa'me repacheja.

Chiara ku'inare cu'ache ti'jñesi'ere kumũ

¹³ Já'aja'ñe cutusirumu suripu cakã'kopi pe'keru tutakuna choovu paana sañu chini pojoju josesinaa'me. Jose jo'e saisinaa'me

chukuna Creta juupo ru'tuvaji. ¹⁴ Jmamaru saijuna co'covu cakã'kopi te'erumu juupo cakã'kopi rua tutache tutasi'kua'mu. ¹⁵ Ruarepa tutakuna co'covu saicu'asi'kua'mu chukuna'te. Tachocu'ache, tuta saokuna, ruvu vavasinaa'me chukuna. ¹⁶ Tuta saokuna Cauda juuru ñaju chekukã'kopi caraisinaa'me chukuna. Jã'acheja na'a pe'keru tutakuna chekuvu choovu jmara'vuru uvavuna quëo rueo sara'vuru'te na'a masi rueni quëosinaa'me chukuna. ¹⁷ Choovu uvavu paana jmara'vuru na'a masi quëosirumu uvavu pisi uvameapi rühikorovu repavuji vëesinaa'me na'a jujaa'ku chini. Jã'aja'ne cho'o pi'nisirumu, “Choovuji Sirte cheja mejavuna sani tunisoku”, chini repavu tutasaokãñare casosinaa'me chukuna choovuji na'a pe'keru saav chini. Repakãña casosirumu na'a pe'keru saisi'kua'mu choovu.

¹⁸ Jo'e apeñatato ñcua cuhama'ne tutakuna choovu paana chiarana pöse rua sëjososinaa'me. ¹⁹ Jo'e apeñatato choovuquee peore sëjosinaa'me repa. ²⁰ Ru si'aumucujña rua tutache tutasi'kua'mu. Ruarepa tutaku umucujña ñsavujë'e ñomanesi'kua'mu. Ñami ma'jñokojë'e ñomanesinaa'me chukuna'te. Jeereparumu tutakuna, “Cho'osojanaa'me mai”, chiisinaa'me chukuna ñcuanuko.

²¹ Choovu paanapi jeereparumu ñure ñimapuna Pablo vuni nukaku jo'e chu'vasi'kua'mu repa.

—Umuapai, asarepajũ'u. Chu'u musanukonare aperumu i'kasi'kua'mu. “Creta juupona canukañu”, chiisi'ere musanukonapi

jachamaneru ie cu'a ti'jñemanera'asi'kua'mu maire. Põsejẽ'e cho'osomanera'asinaa'me mai. Choovujẽ'e jonisomanera'amu. ²² Cu'ache ti'jñecuhamu maire. Jã'ata'ni vajuchumairo pa'ijũ'u chiimu chu'u musanukonare. Mai te'eujẽ'e cho'osomanejanaa'me. Choovuchi'a cho'osoja'mu. ²³ Chu'u Diore cho'оче cho'okaiku'mu. Ñami Repau, Chu'ure Paaku, Dios, ángelni raosi'kua'mu chu'ure. Raouna chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kua'mu ángel chu'ure: ²⁴ “Pablo, cho'osoche vajuchumanejũ'u. Roma vaejoopona sani César ti'jñeñe nukaku i'kaja'mu mu'u. Repau César mu'u i'kache asa pi'ni mu'ure cho'ojache cuasa chũ'uja'mu. Ūcuachi'a inare mu'una'me ku'inare oiũ ũcuaukore cho'okaija'mu Dios, cho'osomaneajũ chini”, chiisi'kua'mu ángel chu'ure. ²⁵ Jã'ajekuna tutache vajuchumanejũ'u musanukona. Chu'ure Repau i'kasi'e cho'okaija'mu Dios. Repau i'kache jachama'mu chu'u. ²⁶ Chiarana runi cho'osoma'ñe juupona ti'ajanaa'me mai. Jã'ata'ni choovuchi'a cho'osoja'mu — chiisi'kua'mu Pablo.

²⁷ Catorcereaumucujña ku'isiramu ñami chuta'a Mar Adriático chiara'te vavaju pa'isinaa'me chukuna, tuta saocojñova'na. Ñamirepana cheja kueñe ti'asinaa'me chukuna. Choovu paana ñamasinajeju kuasinaa'me chukuna'te. ²⁸ Cheja kueñejekuna chiara ruiche'te masiñu chini canapu pĩsime pa'ipu'te ruosinaa'me repana. Ruo ñato treinta y

seis metros ruisi'kua'mu chiara. Jmamakarū saiju jo'e ruo ñato veintisiete metrochi'a ruisi'kua'mu. ²⁹ Pēachejana ruarepa na'mi tī'akuna kukusosinaa'me repana. “Catapuāna ve'ejani joni runisojanaa'me mai”, chini choovu tūtipuna rukumajña ũcuaka'chapamajña quē'ke ru'sosinaa'me repana, choovūji na'a pe'keru saau chini. Quē'ke ru'so pi'ni Dioni rua sēesinaa'me repana, na'mi ñataa'ku chini. ³⁰ Repavu cho'оче cho'ona te'ena eta sañu chini jmara'vuru'te choovu ñoma'ñe jose casosinaa'me. “Choovūji na'a pe'keru saau chini jo'e rukuche'te quē'ke choo koovuna ru'sojanaa'me chukuna”, chini mua jorejū jmara'vuru'te jose casosinaa'me repana. ³¹ Jose casorena Pablo sōtaopāina'me repanare chū'uku'te kuasi'kua'mu.

—Inapi ivu cho'оче cho'onapi etasoru cho'osojanaa'me musanukona. Cho'оче cho'ona karasojanaa'me —chiisi'kua'mu Pablo.

³² Chikuna sōtaopāi repanapi saimanea'ju chini choovu jmara'vuru quēo sūosi'vu chuto tua mevososinaa'me. ³³ Ñatapi'ratona repau Pablo choovu pa'inare ũcuanukore jo'e chū'vasi'kua'mu, āure āapu chini.

—Maire ti'ñejañere chuova'na cuasaju catorcerepaumucujña āu jmamakarūjē'e āima'me mai. ³⁴ Churata'ni āu āni vajūjū'u musanukona. Āu āiñeji karamu musanukonare. Te'eujē'e cho'osomanejanaa'me mai —chiisi'kua'mu Pablo repanare. ³⁵ Chini pāpu mini Dioni, “Re'orepamu”, chini repana ñaju'te

pāpū tū'se āisi'kua'mū repau. ³⁶ Āiuna ña vajuchuamauna ũcuanuko pā mini ja'me āisinaa'me repana. ³⁷ Chukuna choovū pa'ina peore doscientos setenta y seirepana pa'isinaa'me. ³⁸ Chajiche āni trigopuāre peore sējosinaa'me repana, choovūji na'a vū'sajaau chini.

Choovū cho'ososi'ere kua'mū

³⁹ Ŋatauna vūni ñato cheja ñosi'kua'mū. Choo juosa'aro meja pa'isa'aro pa'isi'kua'mū repacheja. Jā'ata'ni ñavesusinaa'me chukuna aperumuna repacheja ñamanajeju. Mejavū pa'isa'arona ña juoñu chiisinaa'me repana choovū paana. ⁴⁰ Juoñu chini repana quē'kesimajña rukumajña chuto tua ruoso tachova'tire josesinaa'me repana. Jose pi'ni tutasaokāa charo nukakāare tuupuna muo, quēo sūo juopi'rasinaa'me repana. ⁴¹ Jā'ata'ni chiaraji pēakuna choovū chuta'a tī'ama'vūpi joozona tunisosi'kua'mū. Choo koovūji tunisouna tutipū okopi fa'a ve'ejani joni ruosi'kua'mū.

⁴² Jā'ajekuna sōtaopāi chēacojñosinare, “Chu'a jēni sanisoju”, chini vanisoñu chiisinaa'me. ⁴³ Jā'ata'ni repanare chū'uku Pabloji vajua'ku chini vaiche ũsesi'kua'mū. Ĕse, chu'amasinare charo chiaraji mejavūna chu'a maapu chini chū'usi'kua'mū repau. ⁴⁴ Chekunare chu'avesunareta'ni chooko'ñapi choovū pa'isimajñapi chēa vavaju jēapu chini chū'usi'kua'mū repau. Jā'aja'ñe chu'aju runisoma'ñe ũcuanuko mejavūna chu'a tī'asinaa'me chukuna.

28

Malta juupo pa'isi'ere kwamu

¹ Chukuna ucuanuko runisoma'ne mejavuna chu'a t'ia repajuupo pa'inani mani seeto, "Malta juupo'me ijuupo", chiisinaa'me repana pai.

² Repajuupo pa'ina chukuna'te ucuanukore rua re'oja'che cho'okaisinaa'me. Reparumu okopi raku susukuna chukunapi kuhapu chini toa suhakaisinaa'me repana.

³ Ucuarumu Pablo jeka mini ra ucuaatoana suhasi'kua'mu. Repauji suhakuna asu chavokuna vu'vu eta ana repau jutuna kuni su'isi'kua'mu.

⁴ Ja'aja'ne repauni anapi tua'ima'ne kuni su'iana na repacheja cana saiñechi'a ija'che cutusinaa'me: "Chekurumu iku Pablo pai vaisi'kucosomu. Chiaraji choovu raisi'ku cho'osomairo eta pa'imu iku. Ja'ata'ni pai vaisi'kujeku ana ku'isi'ena junisoja'mu repau. Repau ro'ia'me ja'a", chiisinaa'me repana.

⁵ Ja'ata'ni Pabloji juture sa'fakuna ana toana tuni tua'isi'kua'mu. Ana kuosi'ku ju'imanesi'kua'mu.

⁶ Jutu jmamakaruj'e kotomauna pai kukusosinaa'me. Ju'imauna rua jeerumu cha'ate'esinaa'me repana, "Ju'ija'mu ja'u", chini. Ju'imauna cha'ate'e, "iDioa'mu iku!", chiisinaa'me repana churata'ni.

⁷ Choo juosa'aro ru'tuva'te chejna paasi'kua'mu repajuupo pa'inare chu'uku, Publio neechejna. Repau Publio chukuna'te soni repau vu'ere paaku choteumucujna rua re'oja'che kuirasi'kua'mu.

⁸ Chukuna repavu'e pa'irumu repau Publio puka'ku cha'vochena'me noaku ju'iu uhisi'kua'mu. Ja'aja'ne ju'iu ruupu

ũhikuni Pablo kaka ñasi'kua'mu repau'te. Kaka ña Dioni sēni pi'ni jũjñapi ja vasosi'kua'mu repau'te. ⁹ Jã'aja'ñe cho'ouna asa repajuupo pa'ina jũ'ina Pabloji vasa'ku chini raisinaa'me. Rani sēejuna Pablo vasosi'kua'mu repanare. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'okuna repajuupo pa'ina pojojũ ũcuanuko rua re'oja'che cho'okaisinaa'me chukuna'te, repajuupo pa'irumu. Na'a pani chukuna jo'e saip'rarumu chukuna chiiche peore rupũ ñisinaa'me repana, chukunapi re'oja'che kuharu chini.

Pablo Roma vu'ejoopo tĩ'asi'ere kamu

¹¹ Repajuupo chotepāimia pa'isirumuna choovu jo'e chekuvuji tuni saisinaa'me chukuna. Alejandría vu'ejoopoji rani juupona juorena okorumu si'achetu'ka ju'iu pa'isi'kua'mu repavu. Repavu choo koovu'te diova'na tē'tosiva'na te'eka'chapava'na nukasinaa'me. Repana diova'na mami Cástoname Pólux. ¹² Choovu tuni saiju Siracusa choo juosa'arona tĩ'a choteumucujña pa'isinaa'me chukuna. ¹³ Jã'achejapi aipa ru'tuvaji saiju Regio vu'ejoopona tĩ'a juosinaa'me. Jo'e apeñatato suripu cakã'kopi tutakuna jo'e saiju te'eumucuse sainapi Puteoli choo juosa'arona tĩ'asinaa'me chukuna. ¹⁴ ũcuachejana Jesure cuasanare mani mua ñasinaa'me chukuna. Mua ñajuna repanani te'esemana ja'me paaru chini i'kasinaa'me repana chukuna'te. Jã'aja'ñe i'kajuna, "Jau", chini ũcuanana'me te'esemana pani pi'ni Roma vu'ejoopona cũ'api saisinaa'me chukuna. ¹⁵ Roma

vũ'ejoopo pa'ina Jesure cuasana chũkũna saijache asaasome. Asasinajejũ eta chũkũnani tijñañũ chini Plaza de Apio, pãi chi'icheja "Chotevũ'ña" chiicojñochejana raisinaa'me repaña. Rani tijñajũna Pablo repañare ña pojokũ Diore, "Re'orepamũ", chiisi'kũa'mũ. ¹⁶ Tijña ũcuanana'me Roma vũ'ejoopona maisinaa'me chũkũna. Mani tĩ'a sũtaopãi cienrepañare chũ'ũkũ chẽacojñosinare chekũni sũtao aini jo'kasi'kũa'mũ. Jã'ata'ni sũtao ai Pablo'te vũ'e jña te'eũ pa'iche jo'kasi'kũa'mũ. Te'eũ pa'ikũ'teta'ni sũtao pẽ'jekũ pa'isi'kũa'mũ repaũ'te.

Pablo Roma vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamũ

¹⁷ Choteumucujña pa'isirũmũna repaũ Pablo repacheja pa'inare judiõpãi chũ'ũnare soisi'kũa'mũ. Soni rao repañare ija'che i'kasi'kũa'mũ repaũ Pablo:

—Chũ'ũ majapãi, asarepajũ'ũ. Chũ'ũ judiõpãiu'mũ. Mai majapãi cu'ache cho'omanesi'kũa'mũ chũ'ũ. Ũcuachi'a mai judiõpãi pa'iche cu'ache i'kama'kũa'mũ chũ'ũ. Ũcuachi'a mai aipãi che'chosi'e jachama'kũa'mũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe pa'ikũ'teta'ni Jerusalén pa'ina maire judiõpãi chũ'ũna chũ'ũre chẽa Romapãire jo'kasinaa'me, chũ'ũni cu'ache cho'oa'jũ chini. ¹⁸ Jã'ata'ni repaña Romapãi chũ'ũna peore chũ'ũre sẽniasa pi'ni re'õja'che i'kasinaa'me. "Ikũre cu'ache cho'omanesi'kũjekũna vanisoche peomũ", chiisinaa'me repaña chũ'ũre. ¹⁹ Jã'ata'ni mai majapãipi jã'aja'ñe i'kache'te asacuhejũna,

“Césani i'kara chiimũ chũ'u”, chiisi'kua'mũ chũ'u, “Chũ'u majapãipi chũ'uni vanisoju”, chini. Cheke i'kache peosi'kua'mũ chũ'ure. Chũ'u majapãijejuna cu'ache i'kacuhesi'kua'mũ chũ'u. ²⁰ Jã'are kũara chini soisi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonare. Mai Israelpãĩ ũcuanũkore maire Dios re'oja'che cho'okaijachere cha'ame. Ũcuare che'chokũjekũ chẽacojñosi'kũ pa'imũ chũ'u chura —chiisi'kua'mũ Pablo. ²¹ Jã'aja'ñe i'kaũna asa judiõpãĩ chũ'ũna ija'che i'kasinaa'me:

—Judea cheja pa'ina chũkũna'te mũ'u pa'iche kũaja'o utija'o tocha raomanaa'me. Ũcuachi'a mai majapãĩ repacheja raisina cu'ache i'kamanaa'me mũ'ure. ²² Jã'ata'ni Jesure cuasanare si'achejñarũũ cu'ache cutume pãĩ. Jã'ajekũna mũ'u cuasakũ pa'iche'te asa masiñũ chiime chũkũna. ¿Keeja'chea'che jã'a mũsanũkona mama cuasache? Kũajũ'u chũkũna'te; asañũ chiime chũkũna —chiisinaa'me repaña.

²³ Jã'aja'ñe i'ka repaña judiõpãĩ chũ'ũna repaña asajaumucuse cutu care'vasinaa'me, Pablo chũ'ore asañũ chini. Repaumucuse tĩ'aũna Pablo pa'ivũ'ena pãĩ jainũko mũtasinaa'me repaũ i'kache'te asañũ chini. Apeñatatoji na'itojatũ'ka Dios chũ'o chũ'vasi'kua'mũ repaũ repanare. Pãĩ cu'ache cho'оче ũhasosinare Dios chẽa paache'te kũasi'kua'mũ repaũ. Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kũasina na'a cho'je tocha jo'kasi'ere ñakũ che'chokũ Jesús pa'iche peore kũasi'kua'mũ repaũ. ²⁴ Pabloji kũaũna te'ena asa chẽasinaa'me. Chekũnata'ni asa jachasinaa'me. ²⁵ Chekũna cuasacheja'che

cuasamañe eta saipi'rasinaa'me repaña. Saipi'rajuna Pablo ija'che i'kasi'kua'mu repañare:

—Dios Rekocho jorema'kua'mu. Aperumu musanukona aipaiu, Dios chu'o kuasi'ku Isaías Dios Rekochoji chũ'ukuna tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

²⁶ Ie chu'o mu'u majapãire kujaijũ'u:

“Asanata'ni asavesunaa'me musanukona.

Ñanata'ni ñavesunaa'me.

²⁷ Ina pãi cu'arekoñoãre paaju chu'u chu'o masi asama'me.

Repaña rekoñoã ñakocaã ta'pisoचना pa'iju chu'u pa'iche ña cuheme.

Asañu chini asara'ame repaña.

Ñañu chini ñara'ame.

Jã'aja'ñe cho'oto vasora'amu chu'u repañare”, chiijũ'u mu'u majapãire,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. ²⁸ Asarepajũ'u.

Chura Dios musanukonapi asacuhejuna judío peonani chëa paaja'mu. Dios chu'o asa chëajanaa'me repaña —chiisi'kua'mu Pablo.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kauna asa repaña judiõpãi rua cutujũ etasinaa'me.

³⁰ Repau Pablo vu'e paaku'te kuri ro'iku te'eka'chapaũsurumu pa'isi'kua'mu repavũ'e.

Reparumu pãi ũcuauana mua ñaju pa'isinaa'me repau'te. ³¹ ũcuachi'a repavũ'e pa'irumu

vajuchuma'ñe Dios chu'ore, pãi cu'ache cho'oche ũhasosinare Dios chëa paache'te

si'arumu chu'vaku, Jesucristo pa'iche'te kaku pa'isi'kua'mu repau.

Jã'aja'ñe Dios chu'o chu'vaku'teta'ni pãi te'eujẽ'e ũsemanesinaa'me repau'te.

Dios Chu'o Kuaphuro
Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament
copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc